

UCHWAŁA NR LII/378/2022
RADY MIEJSKIEJ W KLIMONTOWIE

z dnia 28 października 2022 r.

**w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klimontów na lata
2022-2028"**

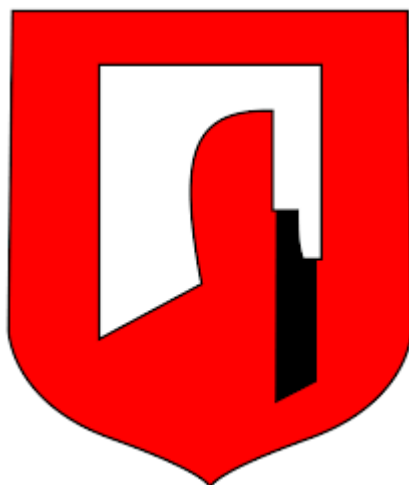
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 559 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.) Rada Miejska w Klimontowie uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się "Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klimontów na lata 2022-2028" w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Klimontów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE KLIMONTÓW
NA LATA 2022-2028**

Wstęp3

MERYTORYCZNE OPRACOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH4

Podstawa prawna Strategii4

Dokumenty krajowe4

Dokumenty regionalne i lokalne5

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE6

Charakterystyka Gminy6

Położenie6

Demografia7

Warunki życia8

Oświata10

Kultura11

Współpraca z organizacjami pozarządowymi13

Bezpieczeństwo publiczne14

Pomoc społeczna15

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez OPS17

Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej20

Długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność21

Ubóstwo24

Bezrobocie28

Bezradność opiekuńczo- wychowawcza oraz potrzeba ochrony macierzyństwa30

Uzależnienia34

Przemoc w rodzinie39

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Klimontów43

Badania przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców43

Metryczka44

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców47

Aktywność społeczna mieszkańców48

Potrzeba realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień w opinii mieszkańców Gminy Klimontów53

Przemoc w rodzinie55

Wpływ pandemii COVID-19 na kondycję psychiczną mieszkańców60

Osoby starsze62

Niepełnosprawność63

Badania wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej65

Wyniki badania66

Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży73

Środowisko szkolne74

Substancje psychoaktywne: Alkohol77

Substancje uzależniające: Papierosy80

Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze82

Postawy wobec substancji psychoaktywnych85

Przemoc w szkole88

Uzależnienie od nowoczesnych technologii oraz cyberprzemoc91

Hazard99

Formy spędzania czasu wolnego101

Wpływ pandemii Covid- 19 na zdrowie psychiczne i relacje rówieśnicze wśród dzieci i młodzieży106

Podsumowanie części diagnostycznej113

Podsumowanie badań ankietowych113

Analiza SWOT120

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KLIMONTÓW NA LATA 2022-2028124

Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią124

Realizacja strategii126

Cele i kierunki działań126

Monitoring i ewaluacja139

Źródła finansowania140

Spis tabel142

Spis wykresów143

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa- utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów,

1 K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - ✓ celów strategicznych projektowanych zmian,
 - ✓ kierunków niezbędnych działań,
 - ✓ sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - ✓ wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana dla Gminy Klimontów na lata 2022-2028.

MERYTORYCZNE OPRACOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Podstawa prawna Strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek. Poza tym, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klimontów na lata 2022-2028 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klimontów na lata 2022- 2028 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- ✓ Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu,
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klimontów na lata 2022- 2028 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi takich jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+;
- Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego;
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Powiatu Sandomierskiego;
- Strategia Rozwoju Gminy Klimontów.

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

Charakterystyka Gminy

Położenie

Gmina Klimontów, to gmina miejsko-wiejska, położona w województwie świętokrzyskim, w powiecie sandomierskim w sąsiedztwie gmin: Bogoria, Iwaniska, Koprzywnica, Lipnik, Łoniów, Obrazów, Samborzec, Staszów. Gmina zajmuje obszar 99 km².

W skład Gminy Klimontów wchodzi 35 sołectw: Adamczowice, Beradz, Borek Klimontowski, Byszów, Byszówka, Dziewków, Goźlice, Górki, Góry Pęczowskie, Grabina, Kępie, Klimontów, Konary, Konary-Kolonia, Krobelice, Kroblice Pęczowskie, Nasławice, Nawodzice, Nowa Wieś, Olbierzowice, Ossolin, Pęczowiec, Pęczów, Płackowice, Pokrzywianka, Przybysławice, Rogacz, Rybnica, Szymanowice Dolne, Szymanowice Górne, Śniekozy, Ułanowice, Węgrce Szlacheckie, Wilkowice, Zakrzów.

Gmina Klimontów położona jest na wyżynie Kielecko-Sandomierskiej, przy trasie Warszawa - Rzeszów. Krajobraz tutejszy to stosunkowo płaska wyżyna lessowa, wyniesiona na wysokość 220-290 m n.p.m., z bardzo gęstą siecią dolin i wąwozów lessowych stanowiących dopełnienie doliny Koprzywianki, będącą dominującą częścią krajobrazu gminy. Leży ona w całości w dorzeczu Koprzywianki, lewego dopływu Wisły. Gmina Klimontów usytuowana jest przy ważnym szlaku komunikacyjnym – poprzez teren gminy przebiega trasa krajowa nr 9 (Barwinek – Rzeszów - Radom), która to stanowi oś rozwojową gminy.

Rysunek 1. Mapa Gminy Klimontów.

Demografia

Gminę Klimontów według danych Urzędu Miasta i Gminy na dzień 31.12.2020 r., zamieszkiwało 8113 osób (o 44 osoby mniej niż w 2019 r.), z czego 50,51 % stanowiły kobiety (4098), a 49,48 % mężczyźni (4015). Liczba mieszkańców gminy systematycznie z roku na rok spada. Na przestrzeni ostatnich 4 lat (od 2017 r., gdzie w gminę zamieszkiwało 8315 osób) ubyło w skali gminy 202 mieszkańców. Najwięcej w Klimontowie 48 osób i w Nawodzicach – 29 osób. W stosunku do roku 2019 r. liczba mieszkańców zmalała o 44 osoby.

W roku 2020 odnotowano 74 urodzenia, tj. o 12 urodzeń mniej niż w 2019 r. Dokonano 6 transkrypcji (dzieci urodzonych za granicą), odnotowano 99 zgonów. **Gmina Klimontów w 2020 roku miała ujemny przyrost naturalny, wynoszący (minus) -15.**

Na terenie gminy w 2020 roku zamieszkiwały 1642 osoby w wieku 60+, co stanowi 20,23 % ogółu mieszkańców gminy. Stanowi to nieznaczny wzrost liczby seniorów w porównaniu do roku 2019.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilali osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych².

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

² Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja demograficzna osób starszych i konsekwencje starzenia się ludności Polski w świetle prognozy na lata 2014-2050*, Warszawa 2014.

Warunki życia

Jedną z najważniejszych potrzeb społecznych jest mieszkanie i związana z tym kwestia dostępności mieszkaniowej, w szczególności dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W tym zakresie ogromną rolę odgrywa samorząd i jego polityka mieszkaniowa. Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej.

Opracowanie Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Klimontów jest realizacją obowiązku nałożonego przez ustawę o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego z dnia 21 czerwca 2001 r. Gmina Klimontów posiada w/w dokument przyjęty na lata 2017-2021 Uchwałą nr XLIII/308/17 Rady Gminy Klimontów z dnia 10 października 2017r.

Mieszkaniowy zasób Gminy Klimontów wynosi ogółem 11 lokali socjalnych. Budynki zasobów mieszkaniowych gminy są w różnym stanie technicznym. Budynki te można podzielić na trzy grupy o różnym standardzie:

- ✓ I grupa to lokal o najwyższym standardzie – blok przy ul. Jakuba Zysmana 25. Mieszkanie wyposażone jest w podstawowe media woda/ kanalizacja, c.o., gaz, w dobrym stanie technicznym. Konieczne wykonanie instalacji wentylacyjnej.
- ✓ II grupa to lokal o średnim standardzie – mieszkania przy ulicy Kościelnej. Mieszkania posiadają bieżącą wodę oraz kanalizację. Budynek jest w średnim stanie technicznym. Mieszkania wymagają modernizacji systemu grzewczego, remont dachu, odbudowa kanałów wentylacyjnych, remont schodów, remont kominów.
- ✓ III grupa to lokale o niskim standardzie – mieszkania przy ulicy Opatowskiej i w Ossolinie w budynku po starej szkole.

Zgodnie z Centralną Ewidencją i Informacją o Działalności Gospodarczej (CEIDG), według stanu na dzień 30 kwietnia 2021 r. ilość wpisów dla głównego miejsca wykonywania działalności wyniosła 391 pozycji, z czego:

- 121 pozostawało aktywnych;
- 1 działalność prowadzona jest wyłącznie w formie spółki cywilnej;
- 2 podmioty nie rozpoczęły działalności;
- 236 posiadało status wykreślony;
- 31 posiadało status zawieszony.

Ilość wpisów dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy wyniosła 377 pozycji, z tego:

- 120 pozostawało aktywnych;
- 1 działalność prowadzona jest wyłącznie w formie spółki cywilnej;
- 2 podmioty nie rozpoczęły działalności;
- 221 posiadało status wykreślony;
- 33 posiadało status zawieszony.

Podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy to przede wszystkim mikro, małe i średnie zakłady rodzinne. Do wiodących branż w gminie zaliczyć należy: usługi ogólnobudowlane, usługi fryzjerskie i kosmetyczne przetwórstwo przemysłowe, handel i naprawy pojazdów samochodowych.

System opieki zdrowotnej w Polsce tworzą instytucje oraz osoby, które wchodzą w skład zespołu i zapewniają opiekę zdrowotną ludności. Opiera się on na modelu ubezpieczeniowym - każdemu ubezpieczonemu przysługuje prawo do ochrony zdrowia. Jest to niezależne od sytuacji materialnej. Zakres udzielanych świadczeń, a także warunki ich przyznawania określają odpowiednie ustawy:

- ✓ ustawa o zakładach opieki zdrowotnej,
- ✓ ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Na terenie Gminy Klimontów funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Klimontowie oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gabinet medycyny Rodzinnej w Goźlicach,

Pandemia COVID- 19 znacząco wpłynęła na zmianę funkcjonowania całego świata – można przypuszczać, że skutki makrospołeczne i makroekonomiczne w poszczególnych regionach świata są podobne, różnią się jednak natężeniem i sposobami radzenia sobie z nimi. Jak wynika z Raportu „Polskie miasta w czasach pandemii” Polskiego Instytutu Ekonomicznego³, pandemia uderzyła w warunki życia mieszkańców w miastach, najbardziej zaś w służbę zdrowia, gdyż to na niej spoczęła główna walka o zdrowie i życie mieszkańców. Zaburzyła też dotychczasowe funkcjonowanie placówek edukacyjnych i zdecydowanie pogorszyła sytuację bytową mieszkańców. Jedyne obszary tworzące warunki życia – który uległ poprawie – to bezpieczeństwo sanitarne. W związku z lockdownem gospodarczym, który został

3 Polski Instytut Ekonomiczny, *Polskie miasta w czasach pandemii*, Warszawa 2020.

ogłoszony nie tylko w Polsce (strategię zamrożenia gospodarki zastosowały też inne kraje), niepewne stały się źródła utrzymania. Niektórzy utracili pracę, co przełożyło się na pogorszenie sytuacji materialnej rodzin. Chociaż trudno jednoznacznie przewidzieć długofalowe skutki pandemii w odniesieniu do warunków życia mieszkańców, to ponad 40% ich przedstawicieli ocenia, że w związku z pandemią COVID- 19 sytuacja bytowa mieszkańców pogorszyła się, chociaż aż 39% uważa, że się nie zmieniła. Podobne nastroje odzwierciedlone zostały w badaniu Związku Banków Polskich przeprowadzonym w listopadzie 2020 r., z którego wynika, że aż 40% Polaków zauważa pogorszenie swojej sytuacji finansowej w ostatnich trzech miesiącach, natomiast nieco ponad połowa badanych nie odnotowała znaczących zmian.

Oświata

Na terenie gminy Klimontów funkcjonuje 5 publicznych szkół podstawowych, Liceum Ogólnokształcące i 5 przedszkoli/punktów przedszkolnych, 2 żłobki. Dzieci na każdym etapie rozwoju począwszy od okresu niemowlęcego mają zapewnioną opiekę i edukację.

Gmina Klimontów jest organem prowadzącym dla:

- ✓ Przedszkola Samorządowego,
- ✓ Zespół Placówek Oświatowych w Klimontowie, w którego skład wchodzi:
 - Publicznej Szkoły Podstawowej im. Jerzego Ossolińskiego w Klimontowie,
 - Liceum Ogólnokształcącego im. Św. Urszuli Ledóchowskiej w Klimontowie – zadanie przejęte od Powiatu Sandomierskiego od 01.09.2019 r.,
- ✓ Żłobka Gminnego w Klimontowie.

Pozostałe placówki oświatowe na terenie gminy prowadzone są przez stowarzyszenia. Dotyczy to szkół podstawowych w Goźlicach, Konarach, Nawodzicach i Ossolinie, Punktu Przedszkolnego w Konarach i Niepublicznego Przedszkola w Nawodzicach. Na terenie gminy funkcjonuje także Przedszkole Sióstr Imienia Jezus prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr Najświętszego Imienia Jezus pod opieką Maryi Panny Wspomożenia Wiernych oraz Przedszkole Terapeutyczne, Szkoła Podstawowa i Szkoła Przystosowująca do Pracy przy Fundacji Szlachetne Anioły.

Na przestrzeni ostatnich lat zauważa się systematyczny spadek liczby dzieci w wielu szkolnym. Od roku 2013/2014 w szkołach zmniejszyła się liczba dzieci o 164 osoby. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego, w roku szkolnym 2020/2021 liczba dzieci pozostała na zbliżonym poziomie (tylko 3 osoby mniej).

Zarówno w Przedszkolu Samorządowym, jak i w Publicznej Szkole Podstawowej prowadzona jest specjalna organizacja nauki dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Z takiej formy nauczania korzysta w Przedszkolu Samorządowym 4 uczniów, a w Publicznej Szkole Podstawowej 18 uczniów.

Kultura

Na terenie gminy Klimontów podejmowane są liczne inicjatywy kulturalne. W 28 sołectwach Gminy zlokalizowane są budynki (świetlice, remizy), które przeznaczone są na działalność kulturalną, 7 sołectw nie posiada na swoim terenie obiektów kulturalnych.

Na terenie Gminy Klimontów realizacja zadań z zakresu kultury należy przede wszystkim do Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Klimontowie oraz Miejsko- Gminnej Biblioteki Publicznej.

Do podstawowych zadań Miejsko- Gminnego Ośrodka Kultury w Klimontowie w szczególności należy:

- ✓ edukacja kulturalna i wychowywanie przez sztukę,
- ✓ gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
- ✓ tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
- ✓ tworzenie warunków do rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- ✓ rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych i rekreacyjno-sportowych społeczeństwa
- ✓ propagowanie działalności kulturalnej w klubach i świetlicach wiejskich.

Miejsko- Gminny Ośrodek Kultury realizuje swoje zadania poprzez:

- inicjowanie, programowanie i organizowanie działalności kulturalnej i artystycznej w powiązaniu z ogólnokrajową polityką w tym zakresie,
- analizowanie stanu bazy działalności kulturalnej, wypracowanie wniosków, przedkładanie ich organom gminy,
- organizowanie usług kulturalnych,
- otaczanie opieką amatorskiego ruchu twórczości ludowej,
- organizowanie wystaw, spotkań, konkursów,
- nadzorowanie działalności kulturalnej w klubach, świetlicach wiejskich,
- prowadzenie własnych kronik,

- promowanie gminy na zewnątrz,
- organizacja Jarmarku na Świętego Jacka,
- organizacja koncertów, festynów i imprez plenerowych,

Głównymi formami pracy Miejsko- Gminnego Ośrodka Kultury są:

- organizowanie zespołów, kół zainteresowań przy Gminnym Domu Kultury, szkołach podstawowych, gimnazjum i szkołach ponad podstawowych,
- prowadzenie kursów, prelekcji i odczytów,
- organizowanie konkursów, zawodów, współzawodnictwa w zakresie edukacji kulturalnej,
- wykorzystanie świetlic wiejskich na działalność kulturalną.

Miejsko- Gminna Biblioteka Publiczna w Klimontowie służy rozwojowi i zaspakajaniu potrzeb czytelnich społeczeństwa, jego wychowaniu oraz upowszechnianiu wiedzy i rozwojowi kultury.

Do szczegółowego zakresu działania Biblioteki należy:

- ✓ Gromadzenie, opracowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych bez względu na ich formę służącą zaspakajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych, samokształceniowych i kulturalnych środowiska z uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu;
- ✓ Prowadzenie działalności bibliograficznej, edukacyjnej, popularyzatorskiej;
- ✓ Popularyzacja książki i czytelnictwa;
- ✓ Udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych;
- ✓ Organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych ludziom niepełnosprawnym, organizowanie obsługi bibliotecznej pacjentów w szpitalach;
- ✓ Współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa;
- ✓ Udzielanie bibliotekom zakładowym i szpitalnym pomocy fachowej;
- ✓ Doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.

W 2021 roku Miejsko- Gminna Biblioteka Publiczna w Klimontowie była organizatorem oraz brała udział m.in. w takich wydarzeniach, jak:

- XXIX Tydzień Kultury Języka;
- Ogólnopolski Tydzień Bibliotek i Dzień Bibliotekarza;
- Piknik charytatywny p.n.: "Klimontów dla Bartusia";
- „Powrót do przeszłości na szlaku ginących zawodów”;
- Podaruj Dzieciom Słońce 2021;
- Spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki;
- Spotkanie autorskie z Małgorzatą Wardą;
- Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania;
- Spektakl Świąteczno-Mikołajkowy;
- Konkurs fotograficzny „Zima z książką”.

Na terenie Gminy Klimontów znajduje się 12 obiektów sportowych i rekreacyjnych. Obiekty te są na bieżąco remontowane i stale modernizowane.

Na terenie Gminy funkcjonują dwa kluby sportowe: Ludowy Klub Sportowy „Klimontowianka” oraz Uczniowski Klub Sportowy „Topór”.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Współpraca z organizacjami pozarządowymi w Gminie Klimontów w 2020 r. opierała się na opracowanym i przyjętym do realizacji Programie współpracy Gminy Klimontów z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 r. przyjętym przez Radę Miejską w Klimontowie Uchwałą nr XVII/122/2019 w dniu 30 grudnia 2019 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie a także Programem współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2020 r. w Gminie Klimontów:

1. Przeprowadzono 1 otwarty konkurs ofert obejmujący zadanie pn. „Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu – organizacja imprez mających na celu upowszechnianie aktywności sportowej wśród mieszkańców gminy”. W otwartym konkursie ofert wpłynęła 1 oferta złożona przez Ludowy Klub Sportowy „Klimontowianka”, któremu udzielono dotacji w kwocie 120 000,00 zł.
2. W trybie pozakonkursowym udzielono dotacji w łącznej kwocie 17 000 zł :
 - ✓ Z obszaru pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,

- ✓ W zakresie działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy, w zakresie określonym w pkt. 1-18 uchwały - przygotowanie i realizacja projektów, cennych inicjatyw, które miały pozytywny wpływ na wizerunek Gminy Klimontów, na realizację których organizacje pozyskały środki ze źródeł zewnętrznych.

Adresatami działań publicznych w realizowanych projektach było ok. 2059 osób. W realizację zadań zaangażowanych zostało 32 wolontariuszy.

Obecnie na terenie Gminy Klimontów funkcjonują 62 organizacje społeczne (pozarządowe i zorganizowane grupy nieformalne). Inicjatywy podejmowane przez mieszkańców zorganizowanych w stowarzyszeniach świadczą o dużym potencjale kapitału ludzkiego. Mieszkańcy Gminy Klimontów angażują się w wiele inicjatyw społecznych, czego wyrazem jest działalność Ochotniczych Straży Pożarnych. Po wielu latach zapomnienia reaktywowane zostały również koła gospodyń wiejskich.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

Ochronę bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy zapewnia Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu, Komisariat Policji w Koprzywnicy.

W 2020 roku w gminie Klimontów stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 91 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 11,34 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski⁴.

Na terenie gminy funkcjonuje 12 terenowych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych przy czym Ochotnicza Straż Pożarna w Beradzu ma zawieszoną działalność. Wszystkie jednostki ochotniczych straży pożarnych na terenie gminy posiadają, na mocy umów użyczenia, prawo do bezpłatnego używania na cele działalności statutowej budynków remizo – świetlic w swoich miejscowościach. Ponadto wszystkie jednostki za wyjątkiem OSP Beradz, Nasławice i Szymanowice Dolne to jednostki typu „S” (czyli posiadające środek transportu).

⁴ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/jednostka/4582> (data dostępu: 08.02.2022 r.).

Cztery jednostki, tj. OSP Klimontów, OSP Krobielice, OSP Konary i OSP Zakrzów włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego.

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Za całokształt problematyki społecznej i koordynację działań w tym zakresie odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Klimontowie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Klimontowie jest samorządową jednostką organizacyjną realizującą zadania zlecone i zadania własne gminy z zakresu pomocy społecznej (ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) oraz zadania wynikające z innych ustaw, uchwał Rady Miejskiej, zgodnie z pełnomocnictwami udzielonymi przez Burmistrza.

Do 2020 roku Ośrodek prowadził **światlicę środowiskową w Miejsko – Gminnym Ośrodku Kultury w Klimontowie w ramach trwałości projektu „Klimontowska Światlica Środowiskowa” realizowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014- 2020.** Funkcjonowanie światlicy środowiskowej znacznie ograniczyła pandemia koronawirusa i związane z nią nałożone obostrzenia rządowe. Nie mniej jednak światlica zapewniła dzieciom i młodzieży opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawy, rozwój zainteresowań oraz wsparcie w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych. Dorośli natomiast skorzystali z zajęć dotyczących uzależnień, radzenia sobie ze stresem oraz emocjami, metod rozwiązywania konfliktów, budowy pozytywnego wizerunku, współpracy w grupie, komunikacji interpersonalnej i wielu innych.

Gmina Klimontów na podstawie zawartego Porozumienia Nr 69/4006/M I-D/Gmina Klimontów/edycja 2020/Senior/II – realizuje zadanie dofinansowane w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 Edycja 2020 Moduł I „Utworzenie lub wyposażenie Dziennego Domu „Senior+”. Celem Projektu jest aktywizacja społeczna osób starszych poprzez stworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym

i zdrowotnym, wzmocnienie samodzielności życiowej zaspokajającej potrzeby seniorów tj. wypełnienie wolnego czasu, aktywność fizyczną, utrzymywanie więzi towarzyskich i komunikacji międzyludzkiej. Grupa docelowa projektu to seniorzy z terenu gminy Klimontów w wieku 60+, nieaktywni zawodowo, w liczbie 15 osób, chcący korzystać z usług świadczonych przez Dzienny Dom Senior+ w miejscowości Klimontów. Dzienny Dom Senior+ umożliwia seniorom korzystanie z przygotowanej dla nich oferty prozdrowotnej obejmującej usługi w zakresie aktywności ruchowej, edukacyjnej, kulturowej, rekreacyjnej i opiekuńczej. W Dziennym Domu Senior+, który został otwarty 1.09.2021 zapewnia się wsparcie osobom starszym oraz pomoc adekwatną do ich potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki docelowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie Gminy Klimontów zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Klimontowie. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ✓ ubóstwa,
- ✓ sieroctwa,
- ✓ bezdomności,
- ✓ bezrobocia,
- ✓ niepełnosprawności,
- ✓ długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- ✓ przemocy w rodzinie,

- ✓ potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- ✓ potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- ✓ bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- ✓ trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- ✓ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- ✓ alkoholizmu lub narkomani,
- ✓ zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- ✓ klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W Gminie Klimontów na dzień 31.12.2020 r. wsparciem systemu pomocy społecznej objętych było łącznie 515 rodzin (o 117 więcej niż w 2019 r.).

Tabela 1. Pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej.

	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	398	515
Liczba osób w rodzinach	1165	1034

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez OPS

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Podstawowym działaniem Ośrodka jest praca socjalna i świadczenie usług socjalnych. Praca socjalna skupia się na rozwiązywaniu problemów osób i rodzin nie poprzez wsparcie finansowe, lecz poprzez motywowanie do samodzielnego działania i asystowanie w rozwiązywaniu problemów. Jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej

oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Świadczenia materialne stanowią jedynie uzupełnienie tych działań.

Do świadczeń pieniężnych zaliczają się:

- ✓ zasiłek stały,
- ✓ zasiłek okresowy,
- ✓ zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- ✓ zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- ✓ pomoc dla rodzin zastępczych,
- ✓ pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- ✓ świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- ✓ wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 776 zł.;
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 600 zł.;
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;

– przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2–15 ustawy po pomocy społecznej lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, uprawniające do zasiłków okresowego i celowego.

Do świadczeń niepieniężnych zaliczają się:

- ✓ praca socjalna,

- ✓ bilet kredytowany,
- ✓ składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- ✓ składki na ubezpieczenia społeczne,
- ✓ pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- ✓ sprawienie pogrzebu,
- ✓ poradnictwo specjalistyczne,
- ✓ interwencja kryzysowa,
- ✓ schronienie,
- ✓ posiłek,
- ✓ niezbędne ubranie,
- ✓ usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- ✓ specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- ✓ mieszkanie chronione,
- ✓ opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- ✓ pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W roku 2020 udzielono 15 362 świadczeń niepieniężnych dla 310 osób i 1 476 świadczeń pieniężnych dla 216 osób. Odnotowano znaczny spadek udzielonych świadczeń w porównaniu do roku 2019.

Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej są niezmiennie od kilku lat **długotrwała i ciężka choroba, bezrobocie ubóstwo oraz niepełnosprawność**. W następnych podrozdziałach zaprezentowano hierarchię problemów i liczbę rodzin objętych pomocą OPS w ostatnich latach.

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin⁵.

	2019 r.	2020 r.
Długotrwała lub ciężka choroba	180	168
Bezrobocie	134	113
Niepełnosprawność	62	68
Ubóstwo	69	65
Potrzeba ochrony macierzyństwa	18	14
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	18	13
Alkoholizm	13	12
Przemoc w rodzinie	8	4
Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	3	3
Zdarzenie losowe	0	1

⁵ W jednym przypadku podstawą do udzielenia pomocy może być równocześnie kilka przesłanek.

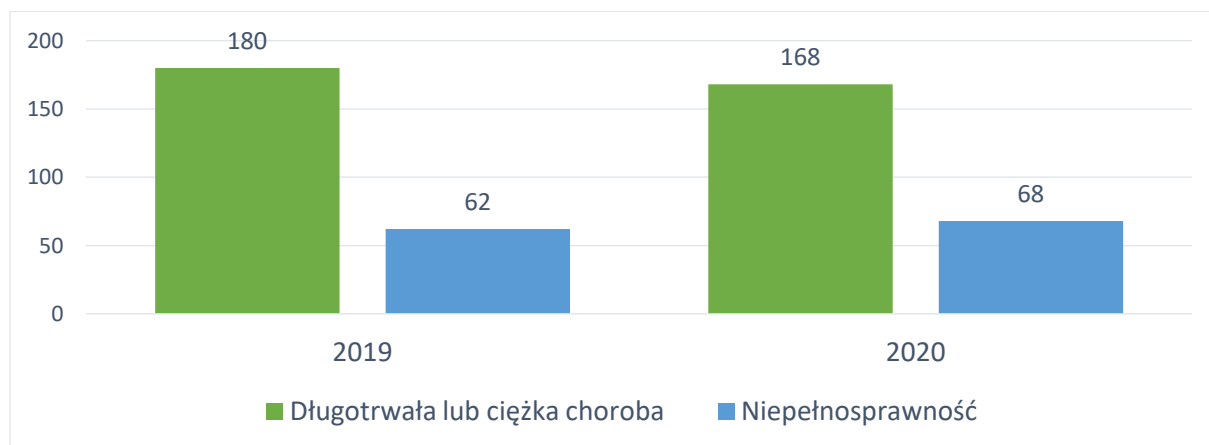
Długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka. Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Dane z OPS w Klimontowie wskazują, że w ostatnich latach długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność są jednymi z najczęściej występujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną. Należy zauważyć, że w ostatnich lat zmniejsza się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby, a zwiększa z powodu niepełnosprawności. Dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Klimontów z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2019-2020.

Samotnej osobie niepełnosprawnej oraz przewlekle chorej, która wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności (jak np. wspieranie nabywania i rozwoju umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, pomoc w życiu społecznym, w załatwianiu spraw urzędowych i uzyskaniu zatrudnienia, wspieranie procesu leczenia i rehabilitacja fizyczna). Usługi te są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (posiadające np. kwalifikacje do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, pedagoga, psychologa, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, rehabilitanta). **W 2020 roku OPS w Klimontowie świadczył specjalistyczne usługi opiekuńcze dla 4 osób z zaburzeniami psychicznymi.**

Usługi opiekuńcze przyznaje ośrodek pomocy społecznej, ustalając jednocześnie ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Odpłatność za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze określa uchwała rady gminy (oprócz opłat za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, których wysokość określa rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej). **Na terenie Gminy Klimontów z usług opiekuńczych w 2020 roku korzystało 5 osób.**

Osobie, która potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia, zapewniającą warunki do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. **Na terenie Gminy Klimontów nie funkcjonują mieszkania chronione.**

Osobie wymagającej całodobowej opieki, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu (określonego rozporządzeniem Ministra), w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

Zgodnie z art. 55 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej „Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.” Ustawa wprowadza też podział DPS-ów, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone. I tak np. osoby niepełnosprawne fizycznie nie powinny przebywać w tych samych domach pomocy społecznej, co osoby z niepełnosprawnością intelektualną czy przewlekle chore psychicznie.

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu oraz jeżeli mieszkaniec domu nie ponosi pełnej odpłatności,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- gmina, z której osoba została skierowana do DPS.

W 2020 roku OPS w Klimontowie ponosił odpłatność za pobyt 9 osób w Domu Pomocy Społecznej.

Pełnoletniej osobie niepełnosprawnej całkowicie niezdolnej do pracy przysługuje zasiłek stały z pomocy społecznej, jeżeli:

- ✓ jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej w przypadku osoby samotnej,
- ✓ jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek stały jest ustalany jest w wysokości różnicy między odpowiednim kryterium dochodowym a dochodem osoby samotnie gospodarującej lub dochodem na osobę w rodzinie (nie może być jednak niższy niż 30 zł). **W roku 2020 z zasiłków stałych korzystało 69 osób.**

Proces starzenia się społeczeństwa powoduje zapotrzebowanie na podstawowe usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Rzutuje to bezpośrednio na kierunek pomocy społecznej. Dla Gminy, wskaźniki te pozwalają prognozować liczbę osób wymagających pomocy w postaci usług podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym psychiatrycznych, asystentury, pomocy sąsiedzkiej, opieki wytchnieniowej. Głównym powodem wzrostu zapotrzebowania na usługi jest izolacja

w czasie pandemii, brak zainteresowania potrzebującymi członkami rodziny, samotność, brak dostępności do lekarzy.

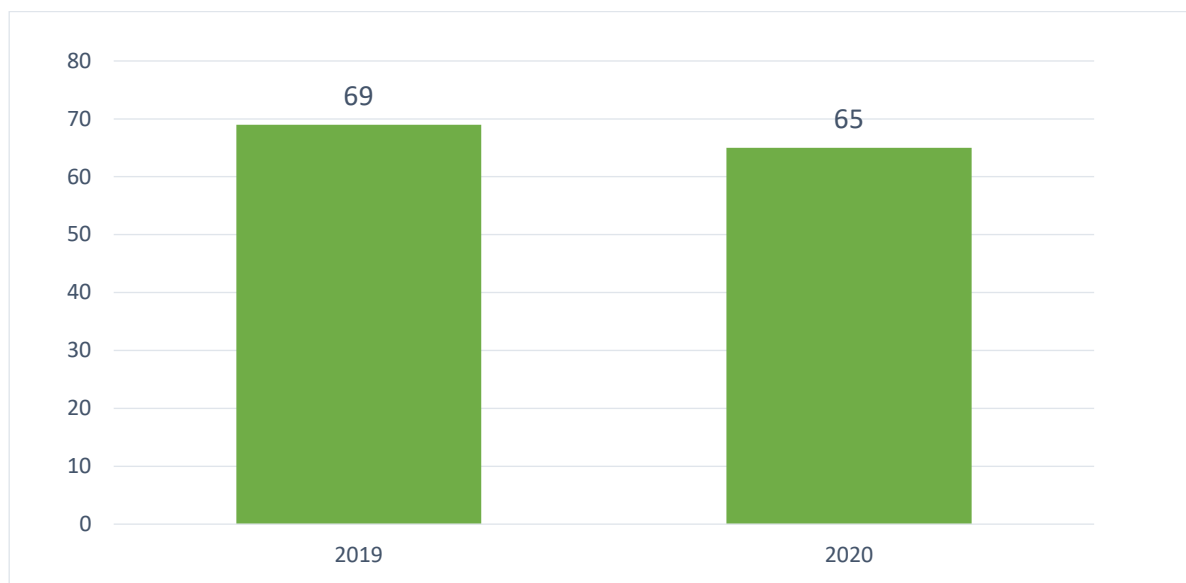
Ośrodek Pomocy Społecznej w Klimontowie realizował w 2020 i 2021 Program „Wspieraj Seniora”. Program zakłada wsparcie gmin w zakresie organizacji i realizacji usługi wsparcia polegającego na dostarczaniu zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby w tym artykuły spożywcze, środki ochrony osobistej dla osób w wieku 70 lat i więcej, które ze względu na trwający stan pandemii pozostają w swoich domach. W szczególnych przypadkach pomoc może być udzielona osobom poniżej 70 roku życia. W 2020 r. z pomocy takiej skorzystało 6 osób: 4 osoby powyżej 70 roku życia i 2 osoby poniżej 70 roku życia. Liczba wyjazdów – 15.

Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych. Analizując problem ubóstwa nie możemy pominąć dynamicznie zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Sytuacja epidemiologiczna, w jakiej znalazła się Polska od marca 2020 roku z powodu pandemii COVID-19 i związane z nią ograniczenia w istotny sposób wpłynęły na rynek pracy, wysokość wynagrodzeń, ceny i inne zjawiska, takie jak m.in. izolacja społeczna czy przemoc domowa, w sposób bezpośredni i pośredni związane z występowaniem ubóstwa. Prawdopodobnie utrzymująca się niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza kraju w znacznym stopniu przyczyni się do zwiększenia zasięgu ubóstwa w skali całego kraju.

Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Klimontów z powodu ubóstwa w latach 2019-2020.

Dane OPS w Klimontowie wskazują, że w ostatnich latach maleje liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. W 2019 roku z pomocy społecznej z powodu ubóstwa korzystało 69 rodzin, a w 2020 roku liczba ta zmalała do 65 rodzin.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy dożywianie dzieci, młodzieży, również osób dorosłych, które nie są w stanie własnym staraniem pokonać trudnych sytuacji życiowych, a tym samym zapewnić sobie wyżywienie. Pomoc w formie dożywiania realizowana jest w oparciu o wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem jest ograniczenie i zminimalizowanie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji z uwagi na bezrobocie, osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych i niepełnosprawnych. W ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” udzielono wsparcia:

- ✓ dożywianie w stołówce szkolnej dla 288 dzieci;
- ✓ zasiłki celowe na zakup żywności dla 148 osób.

Poza tym, Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy ze Stowarzyszeniem Świątokrzyski Bank Żywności miał możliwość wsparcia 1739 osób z terenu Gminy Klimontów pomocą żywnościową. W stosunku do roku 2019 z pomocy żywnościowej skorzystało o 260 osób mniej.

Osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Udzielanie schronienia należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Tymczasowe schronienie może być udzielone również w formie ogrzewalni, która umożliwia interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach wyposażonych co najmniej w miejsca siedzące. W 2020 roku w OPS w Klimontowie nie objęto nikogo tą formą pomocy.

Zespół Ekonomiczno Administracyjny Szkół i Przedszkola w Klimontowie przyznaje i wypłaca świadczenia o charakterze socjalnym czyli stypendium szkolne i zasiłki szkolne. W roku 2020 r. wypłacono stypendia szkolne dla 158 uczniów (w 2019 r. 217 uczniów) i zasiłki szkolne dla 10 uczniów. Sześciu uczniów otrzymało dofinansowanie na zakup podręczników szkolnych w ramach programu Wyprawka szkolna”.

Podstawową kategorią ekonomiczną mającą decydujący wpływ na warunki życia gospodarstwa domowego jest dochód rozporządzalny, który przeznaczany jest na wydatki oraz przyrost oszczędności. W 2019 r. przeciętne gospodarstwo domowe w województwie świętokrzyskim rozporządzało miesięcznym dochodem wynoszącym 1626,46 zł/osobę. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie świętokrzyskim był niższy od notowanego w kraju o 192,68 zł, tj. o 10,6%. W ujęciu nominalnym był on o 4,9% wyższy (o 76,64 zł) od poziomu dochodu sprzed roku. Najbardziej (w ujęciu kwotowym) wzrósł dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – o 76,39 zł (o 16,8%). Odnotowano również wzrost dochodów z pozostałych świadczeń społecznych – o 14,24 zł (o 13,0%) oraz z pracy najemnej - o 13,14 zł (o 1,8%). Zmniejszyły się natomiast pozostałe dochody – o 10,42 zł (o 25,1%) oraz dochody z pracy na własny rachunek – o 9,66 zł (o 9,2%)⁶.

W 2019 roku w województwie świętokrzyskim odnotowano spadek o 1,7% stopy ubóstwa skrajnego⁷ z 7,9% w 2018 do 6,2% w 2019 roku (w kraju 4,2%).

⁶ Budżety gospodarstw domowych w województwie świętokrzyskim w 2019 roku, GUS 2020.

⁷ Przyjęcie granicy ubóstwa na poziomie minimum egzystencji pozwala na oszacowanie skali ubóstwa skrajnego. Konsumpcja poniżej tego poziomu utrudnia przeżycie i stanowi zagrożenie dla biologicznego rozwoju człowieka.

W przypadku stopy ubóstwa relatywnego⁸, stopa ta wyniosła w województwie świętokrzyskim 19,2% i nieznacznie się zwiększyła w odniesieniu do 2018 roku (o 0,1 punktów procentowych). W kraju wskaźnik ten wynosił w 2019 r. 13,0% i zmniejszył się odpowiednio o 1,2 punktów procentowych.

W najmniejszym stopniu spośród trzech badanych wskaźników zmniejszyła się ustawowa granica ubóstwa⁹ (o 0,6%) z 14,0% do 13,4% w 2019 roku. W kraju nastąpił spadek odpowiednio o 3,7 punktów procentowych.

Corocznie na potrzeby opracowania oceny zasobów pomocy społecznej województwa świętokrzyskiego obliczany jest wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej tj. liczby osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie pieniężne na 1000 mieszkańców. Sporządzenie wewnątrzregionalnego zestawienia przedmiotowego wskaźnika wskazuje na tzw. obszary biedy tj. gminy, w których względnie najwięcej mieszkańców korzysta ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, a tym samym spełnia kryterium dochodowe uprawniające do otrzymywania tego typu świadczeń. Obowiązujące w 2019 roku kryteria dochodowe to: dla osoby samotnie gospodarującej: 701 zł, dla osoby w rodzinie: 528 zł. Weryfikacja kryteriów dochodowych następuje co trzy lata.

W powiecie sandomierskim wartość wskaźnika deprivacji w 2019 roku wyniosła 58,73 i był to jeden z najwyższych wartości zagregowanych do powiatów w województwie świętokrzyskim. W gminie Łoniów (134,01) odnotowano najwyższą wartość wskaźnika deprivacji, natomiast najniższa wartość wystąpiła w Sandomierzu (29,58)¹⁰.

8 Zastosowanie wskaźnika relatywnej granicy ubóstwa na poziomie 50% kwoty, którą przeciętnie miesięcznie wydają gospodarstwa domowe w Polsce, pozwala na wyodrębnienie tych, których poziom konsumpcji znacząco odbiega od poziomu przeciętnego.

9 Wskaźnik "ustawowej" granicy ubóstwa wskazuje na grupę osób, które zgodnie z obowiązującymi przepisami są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

10 Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie świętokrzyskim za 2019 rok.

Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Na przestrzeni ostatnich 3 lat na terenie Gminy Klimontów nastąpił nieznaczny wzrost, a następnie spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z Gminy Klimontów w PUP w Sandomierzu .

	Kobiety	Mężczyźni	Razem
2019	182	147	329
2020	171	162	333
2021	162	123	285

Tabela 4. Zarejestrowani bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

	Z prawem do zasilku	Długotrwale bezrobotni	Do 30 roku życia
2019	18	179	144
2020	30	195	137
2021 (stan na 30.11.2021)	20	190	103

Sytuację pozostawania bez pracy, wskutek długotrwałej bezczynności, bezrobotny może traktować, jako sposób na życie. Wydłużający się okres bez zatrudnienia może spowodować, iż bezrobotni będą bardziej skłonni zaakceptować swoją sytuację. Sprzyja to tendencji do godzenia się na niższy standard życia, na uzależnienie od pomocy innych, do zmniejszenia aktywności poszukiwania. Długotrwałe pozostawanie bez pracy stwarza zagrożenie patologią społeczną, zmniejsza szansę znalezienia zatrudnienia, a tym samym powoduje degradację materialną i izolację społeczną jednostki¹¹.

W ostatnim czasie ogromnym zagrożeniem dla rynku pracy stała się pandemia COVID-19, która od marca 2020 roku spowodowała duże utrudnienia w funkcjonowaniu i rozwoju wielu dziedzin naszej gospodarki. Długo utrzymujący się stan epidemii będzie rodził różnego rodzaju problemy, może prowadzić do upadania instytucji, firm, przedsiębiorstw, zakładów pracy lub ograniczenia ich działalności. W ślad za tym zacznie zmniejszać się liczba wolnych miejsc pracy, a miejsca pracy już istniejące będą likwidowane. Konsekwencją takiej sytuacji może być wzrost liczby rejestrujących się osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

11 Kozłowska B., *Długotrwałe bezrobocie* [w:] „Rynek pracy”, nr 1, Studia i Opracowania, KUP, Warszawa 2001.

Bezradność opiekuńczo- wychowawcza oraz potrzeba ochrony macierzyństwa

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w dalszym ciągu stanowią znaczny odsetek klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu oraz problemy w pełnieniu ról rodzicielskich współistnieją z innymi trudnościami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych, przemoc domowa, przestępczość, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, małżeńskich, zawodowych. Ważne jest zatem systematyczne monitorowanie tych środowisk przez pracowników socjalnych, wspieranie ze strony asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych grup zawodowych kontaktujących się z rodziną. Specyfika rodzin niewydolnych wychowawczo wymaga od służb pomocowych zintegrowania działań skierowanych na dziecko i rodzinę w sposób wielodyscyplinarny.

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania gminy i powiatu. Po stronie gminy jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy z rodzinami zastępczymi. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Efektom podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą (wyjątek – Postanowienie Sądu) z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. W przypadku, gdy OPS poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika konieczność przydzielenia asystenta rodziny wówczas wnioskuje do kierownika OPS o jego przydzielenie. Asystent ma obowiązek pracować z rodziną niezależnie od pracowników socjalnych. Należy do niego prowadzenie systematycznej, bezpośredniej pracy z rodziną mającą trudności w prawidłowym funkcjonowaniu. Celem jego działań jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dziecka od rodziny lub umożliwienie i doprowadzenie do jak najszybszego powrotu do rodziców dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Ponadto asystent rodziny sporządza opinie o rodzinie i jej

członkach oraz współpracuje z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi, a także innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny oraz podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną. **W 2020 roku OPS w Klimontowie nie zatrudniał asystenta rodziny.**

W przypadku, gdy rodzice znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i nie są sami w stanie należycie wypełniać funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, trafiają one do systemu pieczy zastępczej. O potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej decyduje Sąd Rodzinny. Postanowienia Sądu wykonywane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zapewniając dziecku miejsce w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowywanie dziecka - w pierwszym roku pobytu,
- 30% wydatków na opiekę i wychowywanie dziecka- w drugim roku pobytu,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Podobne koszty ponosi gmina właściwa, także w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo- terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Pracownicy Ośrodka systematycznie monitorują sytuacje rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. **W 2020 r. współfinansowano pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej dla 4 dzieci.**

Z kolei prawo do świadczeń pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oznacza objęcie pomocą społeczną kobiet w ciąży i rodzin wychowujących dzieci. Rodzina wielodzietna to rodzina, w której skład wchodzi troje i więcej dzieci. **Dane OPS wskazują, że w ostatnich latach maleje liczba rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa (2019 rok- 18 rodzin; 2020 rok- 14 rodzin).**

Do roku 2017, Ustawa z 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej była jedynym podstawowym aktem prawnym, który definiował różnorodne formy wsparcia rodziny na poziomie gminy. W grudniu 2016 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia kompleksowego programu wsparcia dla rodzin „Za życiem”. W ślad za programem została

uchwalona Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wspomniane dokumenty zaczęły obowiązywać w styczniu 2017 roku. „Za życiem” wspiera rodziny z osobami niepełnosprawnymi, a w szczególności wychowujące niepełnosprawne dzieci. Proponowana przez rząd pomoc obejmuje kompleksowe rozwiązania dotyczące wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, wczesnego wspomaganie dziecka i jego rodziny, usług wspierających i rehabilitacyjnych oraz wsparcia mieszkaniowego. Zgodnie z nowymi przepisami rodzinom, w których urodzi się dziecko z ciężką i nieodwracalną niepełnosprawnością albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 tys. zł. Ustawa „Za życiem” przewiduje również m. in. że przewodnikiem po systemie wsparcia dla rodzin, w których urodzą się dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą, będzie asystent rodziny, którego zadaniem będzie koordynowanie dostępnej pomocy. Ustawa ma również znacznie usprawnić dostęp do świadczeń zdrowotnych. **W 2020 roku OPS w Klimontowie nie wypłacił żadnego świadczenia „Za życiem”.**

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i ulg przysługujący rodzinom wielodzietnym tj. rodzinom mającym na utrzymaniu 3 lub więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do 25 r.ż. gdy uczą się lub studiują oraz bez ograniczeń wiekowych — w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Karta przysługuje rodzinie niezależnie od dochodu i na jej podstawie rodziny mogą korzystać z uprawnień, jakie znajdują się w katalogu ulg i zwolnień zamieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

W ZUS od 2021 funkcjonuje program „Dobry Start” stanowiący dofinansowanie edukacji polskich dzieci. To 300 zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Świadczenie dobry start przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Na dziecko niepełnosprawne, uczące się w szkole, świadczenie przysługuje do ukończenia przez nie 24. roku życia. **W 2020 roku w Gminie Klimontów wypłacono 940 jednorazowych świadczeń „Dobry Start”.**

Rządowy program "Rodzina 500+" funkcjonujący od 2022 roku jest najbardziej znaczącą i realnie odczuwalną pomocą finansową ze strony państwa dla rodzin wychowujących dzieci. W ramach tego programu rodzinom z dziećmi na utrzymaniu przysługuje świadczenie

wychowawcze w wysokości 500 zł. na dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia. **W ramach tego programu w 2020 roku wypłacano świadczenia dla 1414 dzieci.**

Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez kogoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej. Nadużywanie alkoholu stanowi dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów. Zjawisko to stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia dla wielu mieszkańców naszej gminy i to nie zależnie od płci, wieku ani poziomu wykształcenia. Ostatnio sprzyjającym czynnikiem do spożywania alkoholu stała się izolacja ze względu na pandemię wirusa Covid-19.

Podstawą prawną działań gminnych związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wymienione ustawy tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu i narkotyków a także wyznacza konkretne zadania i wskazuje środki na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii

rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok został przyjęty Uchwałą nr XXXI/214/2021 Rady Miejskiej w Klimontowie z dnia 30 marca 2021 roku. Głównym celem Programu jest prowadzenie edukacji wśród dzieci i młodzieży z terenu gminy, informowanie i edukowanie społeczeństwa o szkodliwości alkoholu, narkotyków i innych substancji odurzających, prowadzeniu działalności zapobiegawczej i edukacyjnej poprzez:

- ✓ promocję zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży już od najmłodszych lat,
- ✓ wspieranie działalności placówek prowadzących działalność zapobiegawczą, edukacyjną, informacyjną a przede wszystkim terapeutyczną,
- ✓ informowanie o szkodliwości alkoholu, nikotyny, środków i substancji psychoaktywnych jako przyczyn prowadzących do przemocy domowej, rówieśniczej, alkoholizmu, narkomanii a w konsekwencji do śmierci,
- ✓ podejmowanie i wspieranie działań lokalnych oraz innych inicjatyw społecznych.

Celem Programu jest również zapobieganie powstawaniu nowych problemów, ograniczenie już powstałych oraz ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych. Program ma również na celu propagowanie zdrowego stylu życia, bez alkoholu, narkotyków oraz bez innych używek.

W roku 2020 Gmina kontynuowała współpracę z Poradnią Odwykową przy Oddziale Neurologiczno - Psychiatrycznym w Sandomierzu, Poradnią specjalistyczną w Tarnobrzegu, oraz I Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Sandomierzu. Współpraca polegała na bieżącym przekazywaniu informacji o postępie w terapii, rozmowami z lekarzem i terapeutami Poradni, wspólnych decyzjach co do dalszego przebiegu postępowania szczególnie w przypadkach kiedy osoby przestają uczęszczać do Poradni.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. Celem działań Komisji jest ograniczanie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększanie zdolności

osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Ponadto, Komisja realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

W 2021 roku odbyło się 10 posiedzeń Komisji, w 2020 – 8 posiedzeń, a w roku 2019 – 13. W roku 2021 sporządzone zostały dwa wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe, 2 wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego oraz 2 zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w 2020 r. przyjęła 9 nowych zgłoszeń dotyczących osób nadużywających alkoholu oraz kontynuowała procedury wobec 28 osób zgłoszonych w latach poprzednich. Osoby zgłoszone do komisji zostały zobligowane do podjęcia konsultacji w Punkcie Osób Uzależnionych Od Alkoholu i Ich Rodzin, oraz zostały zaproszone na rozmowy motywujące z Członkami Komisji gdzie indywidualnie przeprowadzano rozmowy problemowe.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii prowadziła kampanie profilaktyczne i informacyjne dotyczące szkodliwości zażywania środków odurzających narkotyków i dopalaczy zarówno wśród młodzieży jak i rodziców. Należy wymienić m.in. takie działania jak:

- ✓ finansowanie zajęć sportowych i profilaktycznych, promujących zdrowy styl życia na Orliku, Stadionie, Siłowni, zalewie i Świetlicy Rehabilitacyjnej;
- ✓ zakup nagród dla zwycięzców konkursów w ramach realizowanych programów profilaktycznych organizowanych na terenie Gminy, oraz organizacja balu profilaktycznego dla dzieci zagrożonych problemami alkoholowymi lub innymi uzależnieniami;
- ✓ finansowanie nagród, dyplomów, upominków oraz poczęstunku na zawodach w ramach zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży;
- ✓ organizacja zajęć profilaktycznych i pozalekcyjnych programów opiekuńczo wychowawczych i socjoterapeutycznych zapobiegających przemocy w związku z alkoholem oraz zapobiegające sięganie po używki i alkohol;

- ✓ dofinansowanie zawodów sportowych dla dorosłych
- ✓ finansowanie i realizacja profilaktycznych kampanii ogólnopolskich – "Rodzina na TAK", wraz z Dniem Dziecka i Piknikiem Rodzinnym.
- ✓ warsztaty profilaktyczne;
- ✓ zakup i rozdysponowywanie materiałów edukacyjnych z PARPA;
- ✓ zakup i rozdysponowywanie materiałów kampanii ogólnopolskich „Przemoc boli” "Alkohol niszczy" „Odpowiedzialny Kierowca”
- ✓ Kampanie profilaktyczne pn. „Depresja”, „Dopalacze powiedz Stop”, „Przeciw pijanym Kierowcom”, „Reaguj na przemoc”, „Smart, to znaczy mądrze”- kampania uzależnień behawioralnych.

Na terenie Gminy działa także Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu. Z osobami uzależnionymi od alkoholu psychoterapeutka pracuje w kierunku zwiększenia świadomości jaki niesie problem alkoholowy i wzbudzenia motywacji do zaprzestania spożywania napojów alkoholowych, motywowania do leczenia, podjęcia terapii oraz udzielenia wsparcia i motywacji do zmiany destrukcyjnych zachowań wobec nietrzeźwego członka rodziny dla osób współuzależnionych. Punkt czynny jest jeden dzień w tygodniu tj. każdy wtorek w godzinach od 12.30 do 16.30. Dane zawarte w poniższej tabeli wskazują, że w ostatnich latach wzrasta liczba udzielonych w Punkcie porad.

Tabela 5. Liczba porad udzielonych w punkcie konsultacyjnym w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Ogólna liczba porad	335	354	399
W tym:			
w związku z uzależnieniem	335	242	210
w związku z współuzależnieniem w tym dzieci	110	112	95
związku z sprawstwem przemocy w rodzinie	bd	25	35
w związku z byciem ofiarą przemocy	bd	7	27

Dane i informacje dotyczące zagrożenia narkotykami Gminie Klimontów występują w niewielkim procencie. Dzięki dobrej współpracy z Policją podejmowane są niezwłocznie działania zmierzające do likwidacji pojawiających się zjawisk. W roku 2020 podczas rozmów

na posiedzeniach gminnej komisji nie ujawniono faktu używania narkotyków przez osoby zgłoszone w związku z nadużywaniem alkoholu. Zdaniem policji problem narkotyków i dopalaczy ma tendencje narastające szczególnie wśród młodzieży, która eksperymentuje z używkami.

Osoby uzależnione od alkoholu z terenu Gminy Klimontów mają możliwość podjęcia terapii w Poradni Odwykowej w Sandomierzu ul. Schinzla 1 przy Oddziale Neurologicznym i Psychiatrycznym oraz w Szpitalu Psychiatrycznym w Morawicy. Natomiast najbliższą placówką prowadzącą działalność profilaktyczną, leczniczą i rehabilitacyjną służącą pomocą uzależnionym od narkotyków jest Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych "Nadzieja Rodzinie" w Kielcach ul. Karczówkowska 36.

Dzięki dużej orientacji Ośrodka Pomocy Społecznej Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii może korzystać z cennych informacji dotyczących problemów istniejących wśród mieszkańców Gminy. Wśród nowych problemów obserwuje się zmniejszenie się urodzeń dzieci oraz starzenie się społeczeństwa. Duży niepokój budzą tzw. „Eurorodziny“ rozbite przez konieczność wyjazdów zagranicznych za pracę, które niosą wiele niepokojących zachowań tj. spożywanie alkoholu przez nieletnich, agresja, czy też awantury domowe.

Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to *jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).*

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, groźących patologiami, w tym przemocą domową. Do zadań własnych gminy zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- ✓ opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- ✓ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- ✓ zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- ✓ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie mają charakter interdyscyplinarny, a więc opierają się na współpracy służb, które dysponując wiedzą, doświadczeniem, narzędziami oraz kompetencjami w danej dziedzinie łączą swoje siły, celem udzielenia kompleksowej pomocy rodzinie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa zadania gminy w zakresie wspierania rodziny dotkniętej przemocą. **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Klimontów na lata 2021– 2024 został przyjęty Uchwałą nr XXXII/223/2021 z dnia 14 kwietnia 2021 roku.**

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie stanowi element gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. To grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmująca współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie Gminy Klimontów.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej w Klimontowie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariatu Policji w Koprzywnicy, Publicznej Szkoły Podstawowej im. Jerzego Ossolińskiego w Klimontowie, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Klimontowie, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Gabinet medycyny Rodzinnej w Goźlicach, kurator sądowy przy Sądzie Rejonowym w Sandomierzu.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. W roku 2020 Zespół Interdyscyplinarny prowadził procedury „Niebieskich Kart” w ilości 22. Zostały one założone przez Policję, w tym 1 przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Liczba osób objętych procedurą „Niebieskich Kart” to 61 osób, w tym: 22 kobiety, 22 mężczyzn i 17 dzieci. Zespół działa poprzez swoje grupy robocze. W roku 2020 r. odbyły się 4 posiedzenia całego Zespołu Interdyscyplinarnego i 66 posiedzeń grup roboczych.

Tabela 6. Liczba Niebieskich Kart założonych w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Ogółem	14	30	22
W tym:			
Policja	14	28	21
Ośrodek Pomocy Społecznej	0	2	1

Jak wynika z tabeli procedurę Niebieskie Karty najczęściej sporządzała Policja, gdyż to ona jest pierwszą instytucją reagującą na przemoc w rodzinie i wszczynającą procedurę Niebieskie Karty. Następnie o zaistniałej sytuacji informowany jest Ośrodek Pomocy, który zapewnia obsługę organizacyjno —techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego i powołuje grupy robocze.

Grupy robocze podczas rozeznawania sytuacji rodzin. w których wszczęto procedurę "Niebieskiej Karty" podejmują szereg działań i są to m.in. wnioski do Sądu w celu rozeznania sytuacji przez kuratora, kierowanie osób, które nadużywają alkoholu na spotkania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz motywowanie do podjęcia terapii uzależnień, przeprowadzanie rozmów motywująco- wspierających, przeprowadzanie rozmów informacyjno- pouczających.

Z obserwacji pracowników socjalnych oraz na podstawie analizy dokumentów, a także biorąc pod uwagę powody przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej wynika że skala występowania zjawiska przemocy na przełomie ostatnich lat ma tendencję wzrostową. Przytoczone dane liczbowe dotyczące zjawiska przemocy, często łączące się z bezradnością w sprawach opiekuńczo- wychowawczych nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu, ponieważ jest to temat wstydlivy, często zatajany, aż do chwili zaistnienia sytuacji drastycznych i bezpośredniej przemocy fizycznej. Wyniki pracy socjalnej pracowników socjalnych wskazują również na występowanie przemocy wobec osób starszych ze strony członków ich najbliższej rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach współpracuje z Policją, Sądem, Kuratorem Sądowym, placówkami szkolnymi, parafami oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy wymiany informacji, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienie podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych.

Z ustaleń wywiadów środowiskowych i spostrzeżeń pracowników socjalnych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Klimontowie generalnie wynika że zjawisko przemocy na terenie gminy jest i nie należy tego problemu bagatelizować, pozostawiać jako nieistniejącego albowiem sprawy związane z przemocą często jeszcze przez niektórych są skrywane, być może o wielu przypadkach pracownicy socjalni mogą nie mieć rozeznania. Najbardziej bolesna jest przemoc skierowana wobec dzieci, ale również często przemoc ta jest zatajana lub bagatelizowana. Rodziny dotknięte przemocą są bardzo niechętnie do rozpoczęcia procedury „Niebieskiej Karty”.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Klimontów

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klimontów na lata 2022 - 2028 jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

Badania przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców

Badania miały charakter ankiety i obejmowały mieszkańców Gminy Klimontów, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci zostali poinformowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział łącznie 100 osób. Badaniem objęto 89 kobiet oraz 11 mężczyzn.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

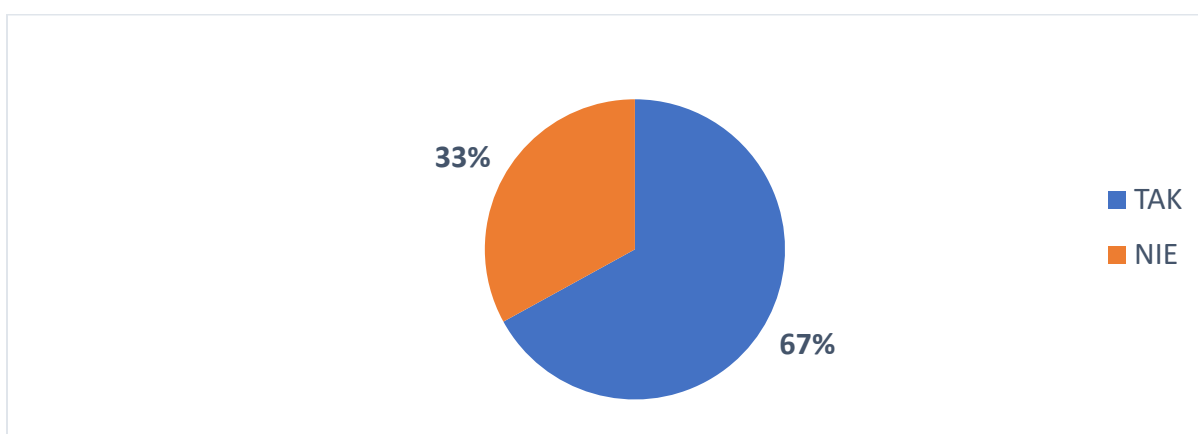
- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z uzależnieniami,
- społeczne zaangażowanie mieszkańców Gminy,
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie, w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych,
- zagadnienia związane z funkcjonowaniem osób starszych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z zaangażowaniem władz lokalnych w rozwiązywanie problemów,
- zagadnienia związane z funkcjonowaniem osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym,
- wpływu pandemii Covid-19 na kondycję psychiczną.

Metryczka

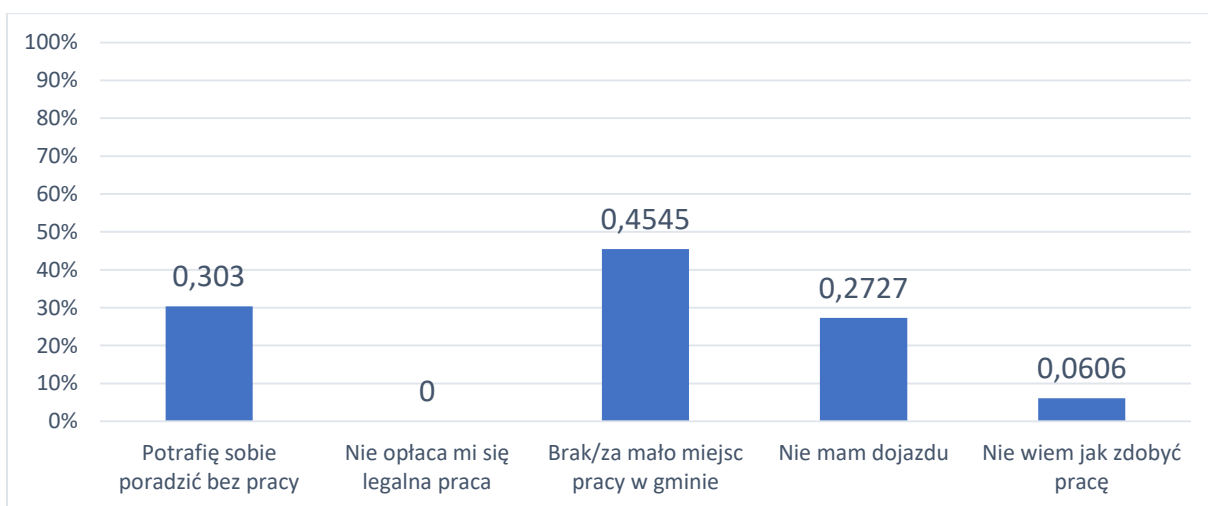
Metryczka stanowi bardzo ważny element przeprowadzanych badań. W jej skład wchodzi pytania dotyczące danych socjo-demograficznych osób badanych. Ma ona na celu poznanie respondenta, aby lepiej zrozumieć zebrane w ankiecie odpowiedzi.

Większość respondentów- 67% posiada pracę. Ci badani, którzy nie posiadają zatrudnienia, wskazywali najczęściej, że przyczyną bezrobocia w ich przypadku jest zbyt mała ilość miejsc pracy w gminie (45%); to, że potrafią poradzić sobie bez pracy (30%), a także brak dojazdu do miejsca pracy (27%).

Wykres 3. Czy posiada Pani/Pan pracę?

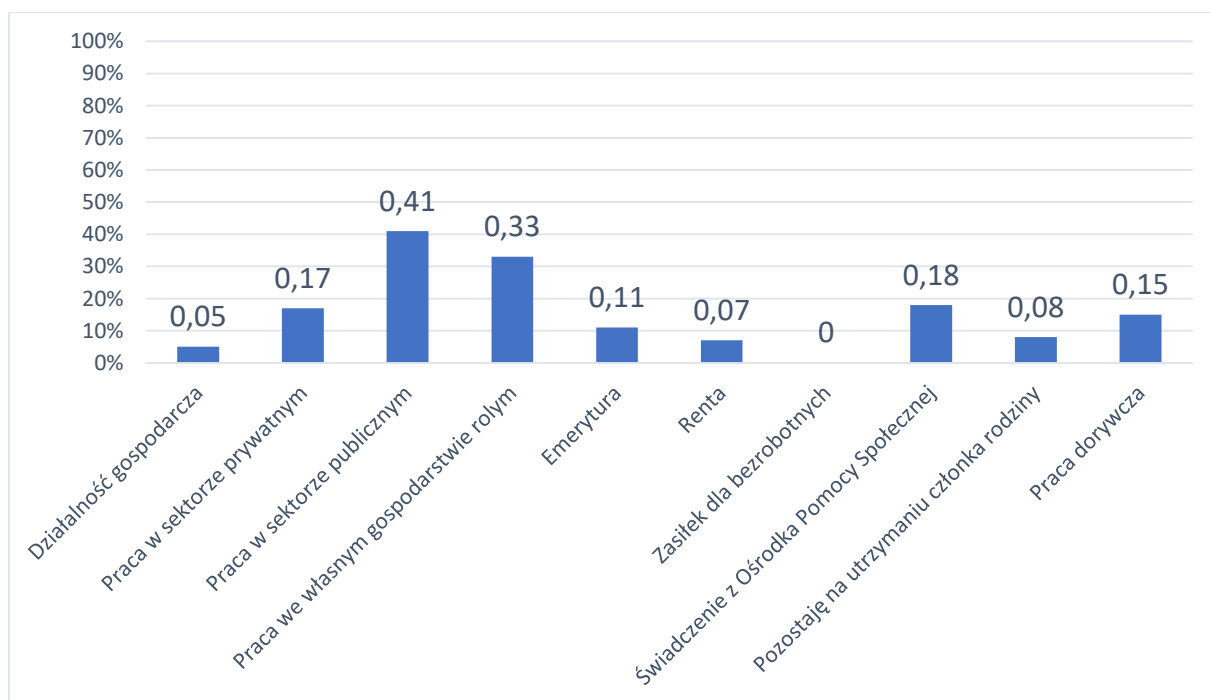

Wykres 4. Z jakich powodów nie posiada Pani/Pan pracy?

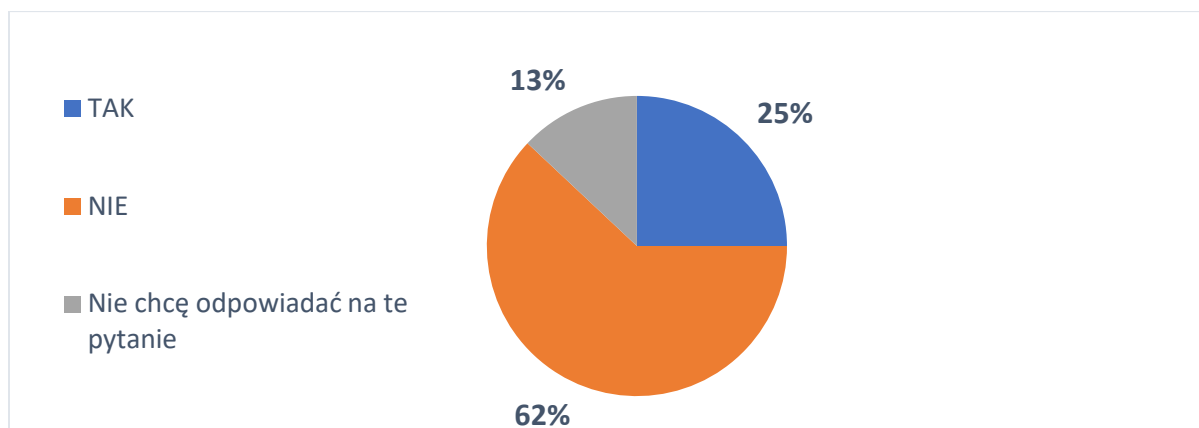

Jeżeli chodzi o źródło utrzymania gospodarstwa domowego, to **41% badanych pracuje w sektorze publicznym, 33% pracuje we własnym gospodarstwie rolnym, 18% utrzymuje się ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej, 17% pracuje w sektorze prywatnym, 15% pracuje dorywczo, 11% jest na emeryturze, 8% pozostaje na utrzymaniu członka rodziny, 7% utrzymuje się z renty, a 5% prowadzi własną działalność gospodarczą.** Poza tym, 1/4 badanych korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej.

Wykres 5. Źródłem utrzymania Pani/Pana gospodarstwa domowego jest (proszę zaznaczyć wszystkie stosowne odpowiedzi)

Wykres 6. Czy Pani/Pana rodzina korzysta lub korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej?

Następnie mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę sytuacji mieszkaniowej i materialnej swojej/swojej rodziny. **Jeżeli chodzi o sytuację mieszkaniową, to łącznie 81% respondentów oceniło ją jako bardzo dobrą i dobrą. Natomiast 15% wskazało, że jest ona zadowolająca, a 4%, że jest zła. W przypadku sytuacji materialnej, jako bardzo dobrą i dobrą oceniło ją łącznie 65% mieszkańców, jako zadowolającą 32%, a jako złą 3%.** Większość mieszkańców jest zatem zadowolona zarówno ze swojej sytuacji mieszkaniowej, jak i materialnej.

Tabela 7. Jak Pani/Pan ocenia sytuację:

	<i>Bardzo dobra</i>	<i>Dobra</i>	<i>Zadowolająca</i>	<i>Zła</i>
Sytuacja mieszkaniową swoja/swojej rodziny	22%	59%	15%	4%
Sytuacja materialna swego gospodarstwa domowego	9%	56%	32%	3%

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszej części badania respondenci zostali poproszeni o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo ważny. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że mieszkańcy Gminy Klimontów za **najistotniejsze problemy w ich środowisku lokalnym uznali pogorszenie kondycji psychicznej w związku z izolacją w czasie pandemii Covid-19- łącznie 65% uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej- łącznie 61% oraz bezrobocie- łącznie 60%**¹². Z kolei, jako **najmniej istotny problemy badani wskazali bezdomność- łącznie 68%**¹³. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia tabela nr 6 na następnej stronie.

Tabela 8. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.

Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Uzależnienie od alkoholu	32%	20%	26%	22%
Uzależnienie od narkotyków	20%	18%	18%	44%
Przemoc domowa	20%	19%	21%	40%
Bezrobocie	31%	29%	20%	20%
Bieda, ubóstwo	24%	30%	23%	23%
Bezdomność	14%	18%	26%	42%
Niepełnosprawność	24%	27%	16%	33%
Zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży	30%	22%	18%	30%
Problemy opiekuńczo-wychowawcze (rodziców z dziećmi)	32%	22%	20%	26%
Bezradność osób w sprawach prowadzenia gosp. domowego	17%	25%	30%	28%
Uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej	30%	31%	20%	19%
Izolacja społeczna osób starszych	22%	30%	20%	28%
Brak poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców gminy	27%	24%	28%	21%
Długotrwałe choroby	26%	32%	19%	23%

¹² Sumy odpowiedzi: *bardzo istotny* i *raczej istotny*.

¹³ Sumy odpowiedzi *raczej nieistotny* i *zdecydowanie nieistotny*.

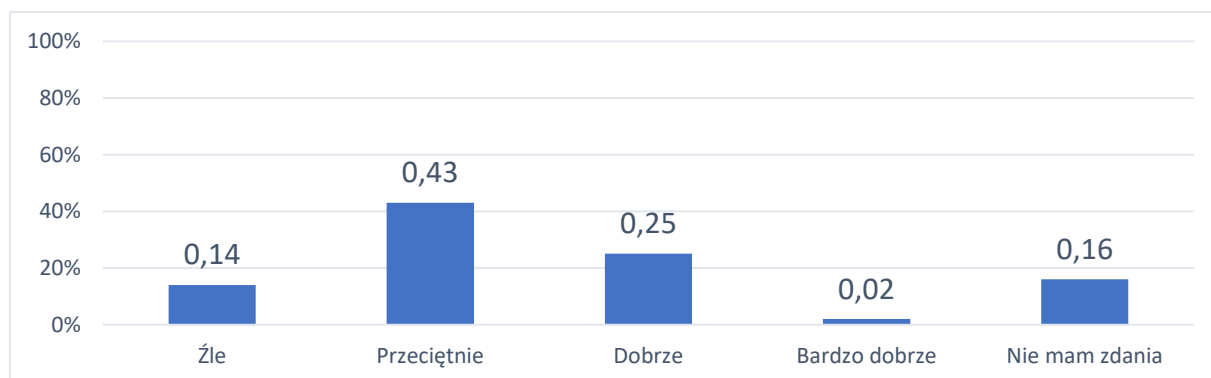
Pogorszenie kondycji psychicznej w związku z izolacją w czasie pandemii Covid -19	36%	29%	23%	12%
---	-----	-----	-----	-----

Aktywność społeczna mieszkańców

Spółczesność obywatelskie opiera się na aktywności jego członków oraz ich zdolności do samoorganizacji bez impulsu czy przymusu ze strony władzy publicznej. Podstawą funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego jest świadomość jego członków potrzeb zbiorowości oraz chęć ich zaspokajania. Zadanie to najczęściej przekracza jednak możliwości jednostki i z tego względu członkowie społeczeństwa obywatelskiego bardzo często zrzeszają się w partiach politycznych, związkach zawodowych czy organizacjach pozarządowych. Charakterystyczne dla obywateli aktywnych jest poczucie odpowiedzialności za los własnego społeczeństwa i płynąca z niego chęć aktywnego działania na jego rzecz. aktywność obywatelska nie pozostaje bez znaczenia dla ekonomicznego rozwoju społeczności lokalnej i regionu.

Mieszkańcy Gminy Klimontów zostali zapytani o to, jak oceniają współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi. **Prawie połowa badanych- 43% ocenia tę współpracę przeciętnie, łącznie 27% dobrze i bardzo dobrze. Z kolei 14% wskazało, że współpraca ta przebiega źle. Pozostałe 16% nie ma zdania na ten temat.**

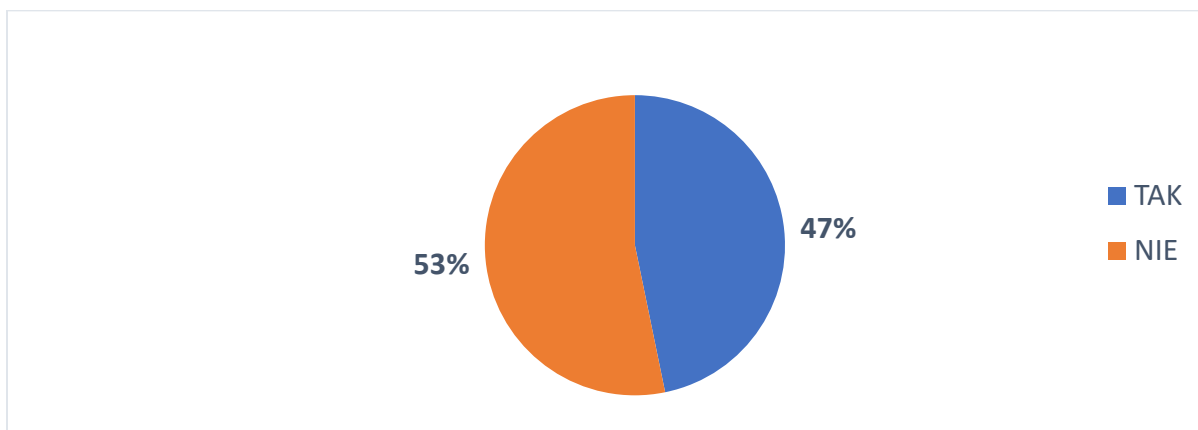
Wykres 7. Jak ocenia Pani/Pan współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi?

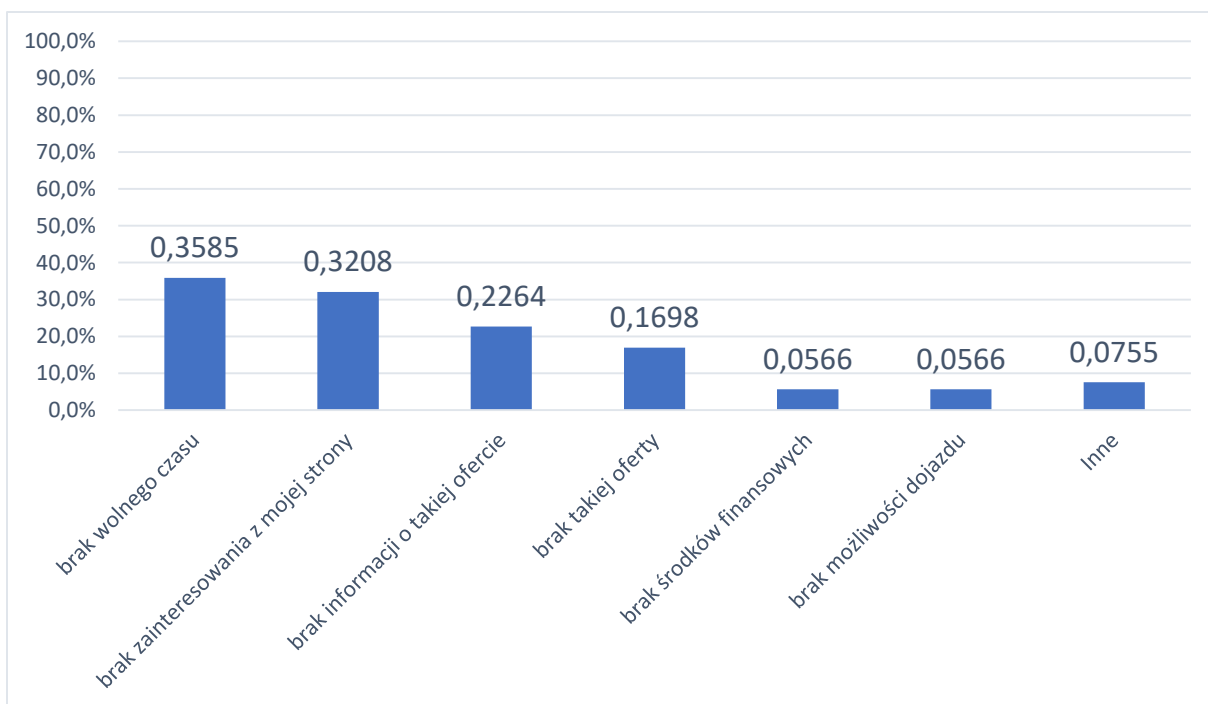
Kolejno, mieszkańcy zostali zapytani o to, czy w ostatnim roku uczestniczyli w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie Gminy (np. dożynki, uroczystości rocznicowe). Niespełna połowa badanych wskazała odpowiedź twierdzącą (47%).

Aczkolwiek, Ci respondenci, którzy nie uczestniczyli w takich wydarzeniach, wskazywali najczęściej, że nie mieli na to czasu (35,9%), albo nie wiedzieli o takiej ofercie (22,6%)¹⁴. Natomiast 32,1% badanych wskazało, że nie jest zainteresowana udziałem w wydarzeniach kulturalno- integracyjnych.

Wykres 8. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył(a) Pani/Pan w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie Gminy (np. dożynki, uroczystości rocznicowe)?

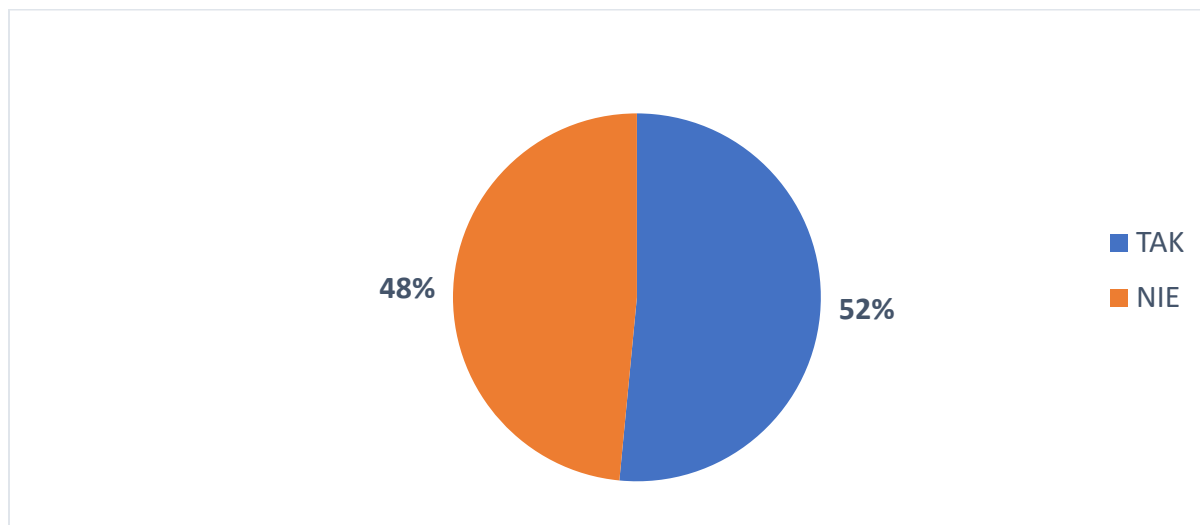
Wykres 9. Jaka była tego przyczyna?

Nieco ponad połowa badanych- 52% jest zdania, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w Gminie zaspokajana. Przeciwnego zdania jest 48% mieszkańców.

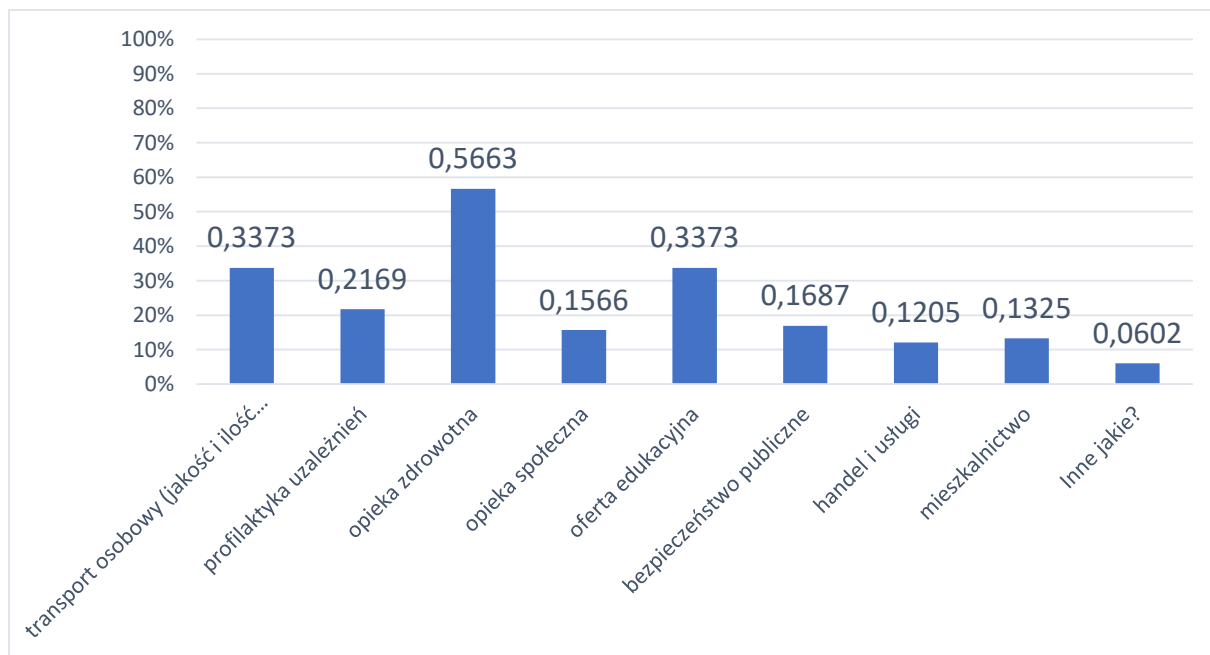
¹⁴ Podane wartości dotyczą respondentów, którzy nie brali udziału w wydarzeniach.

Wykres 10. Czy uważa Pani/Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w Gminie zaspokajana?

Zdaniem mieszkańców największej uwagi ze strony władz wymaga opieka zdrowotna (57%). Zdecydowanie mniejszy odsetek badanych wskazał na ofertę edukacyjną (34%), transport osobowy (34%) oraz profilaktykę uzależnień (22%). Natomiast najmniej ankietowanych wskazało, że uwagi wymaga bezpieczeństwo publiczne (17%), opieka społeczna (16%), handel i usługi (12%) oraz mieszkalnictwo (13%).

Wykres 11. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/Pana ocenie wymagają większej uwagi (pytanie wielokrotnego wyboru):

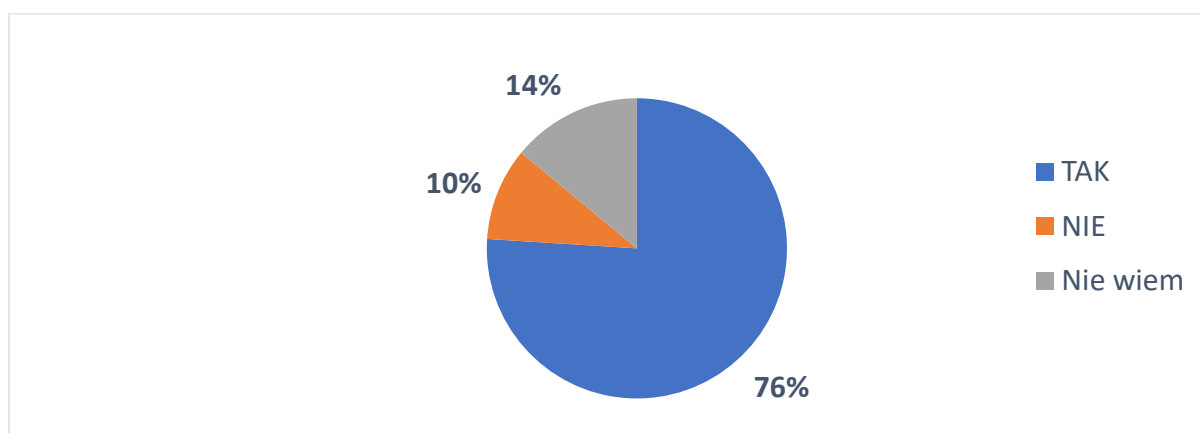

Bezpieczeństwo i poczucie bezpieczeństwa w znaczącym stopniu wpływają na jakość życia mieszkańców. Bezpieczeństwo jest zobiektywizowanym stanem braku zagrożenia,

integralnie związanym z subiektywnym, emocjonalnym, psychologicznym odbieraniem przestrzeni jako bezpiecznej, inaczej poczuciem bezpieczeństwa. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego, jak np. policja, straż pożarna itp.¹⁵

Zdecydowana większość mieszkańców Gminy Klimontów- 76% czuje się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania. Z kolei 10% wskazało na brak poczucia bezpieczeństwa na terenie Gminy. Pozostałe 14% nie potrafiło tego określić.

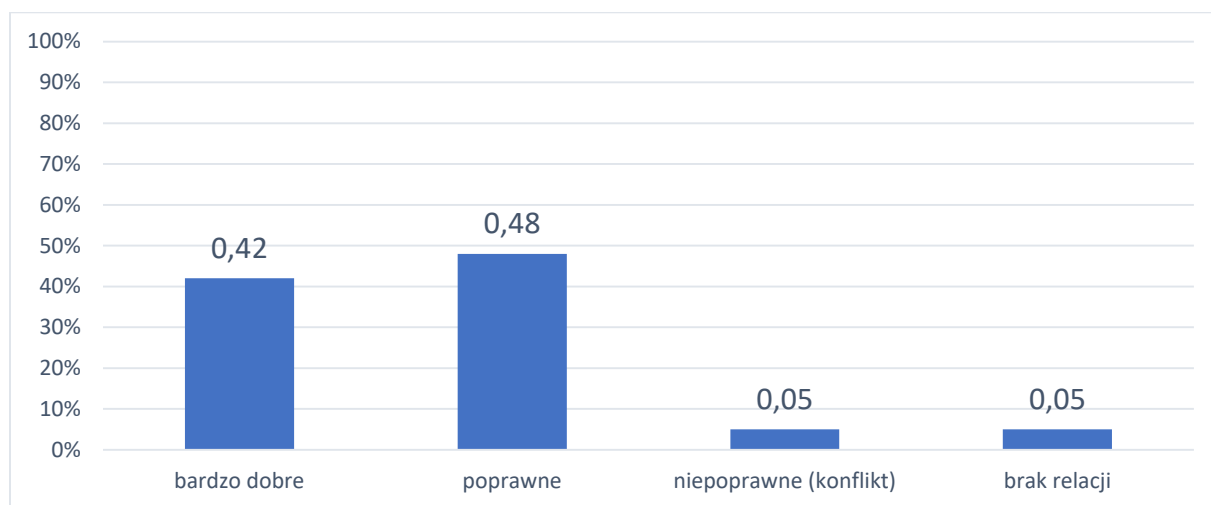
Wykres 12. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie na terenie gminy?

15 M. Szczepańska, *Lokalna aktywność obywatelska- czynniki, pułapki, zróżnicowanie. O wzorach zaangażowania charakterystycznych dla wspólnot mieszkaniowych*, Łódź 2018, s. 108.

Współczesnym przemianom towarzyszy osłabienie tradycyjnych więzi społecznych, szczególnie tych bazujących na bliskości terytorialnej. W związku z tym zmniejsza się również rola więzi sąsiedzkich. **Jak wynika z badań przeprowadzonych w Gminie Klimontów, 42% mieszkańców utrzymuje bardzo dobre relacje z najbliższymi sąsiadami, a 48% oceniło je, jako poprawne.** Natomiast 5% respondentów wskazało, że jest z najbliższymi sąsiadami w konflikcie, a 5% nie utrzymuje żadnych relacji z najbliższymi sąsiadami.

Wykres 13. Jak ocenia Pani/Pan wzajemne relacje z najbliższymi sąsiadami?

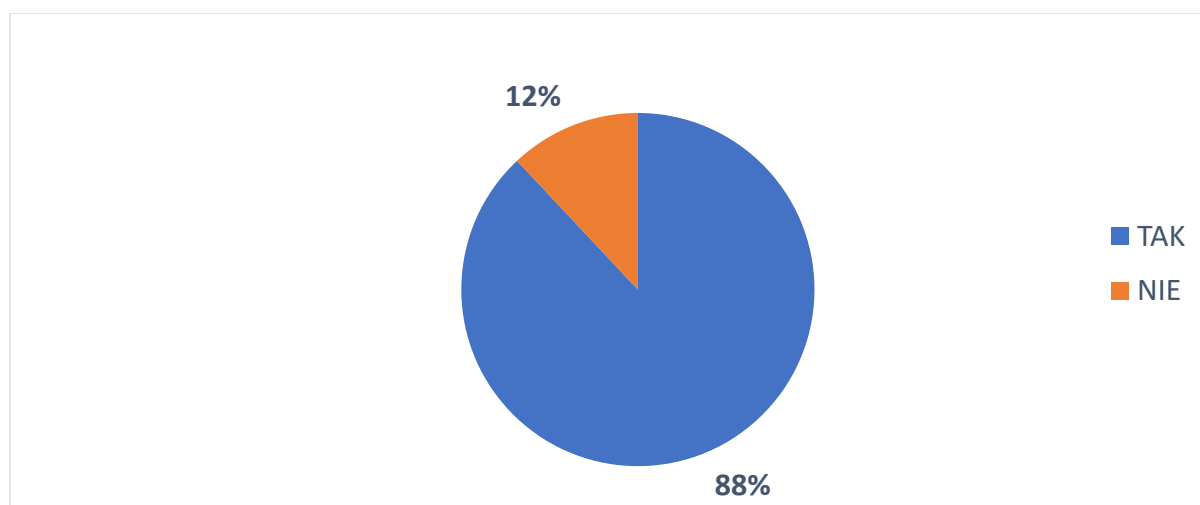
Potrzeba realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień w opinii mieszkańców Gminy Klimontów

Mieszkańcy Gminy Klimontów zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne.

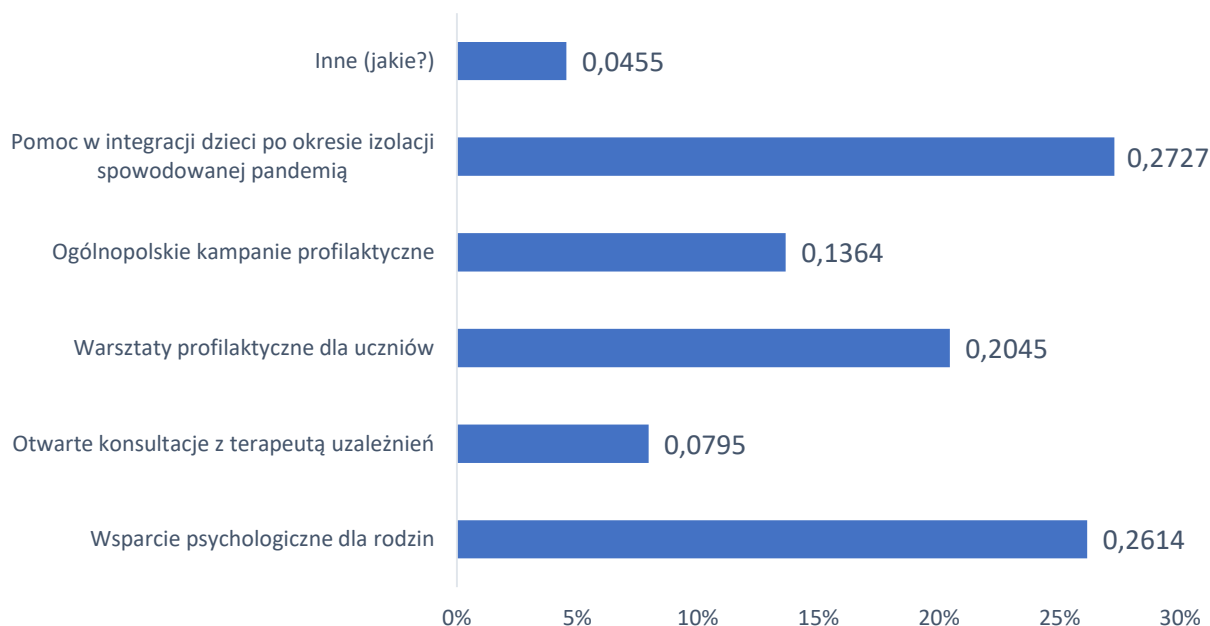
Zdecydowana większość respondentów- **88% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień**. Świadczy to pośrednio o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

Respondenci, którzy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień zostali poproszeni o wskazanie, które z owych działań są w ich opinii najbardziej potrzebne. Badani wskazywali najczęściej na potrzebę **pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji spowodowanej pandemią (27%)**, **udzielania wsparcia psychologicznego dla rodzin (26%)** oraz **prowadzenia warsztatów profilaktycznych dla uczniów (20%)**.

Wykres 14. Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień?

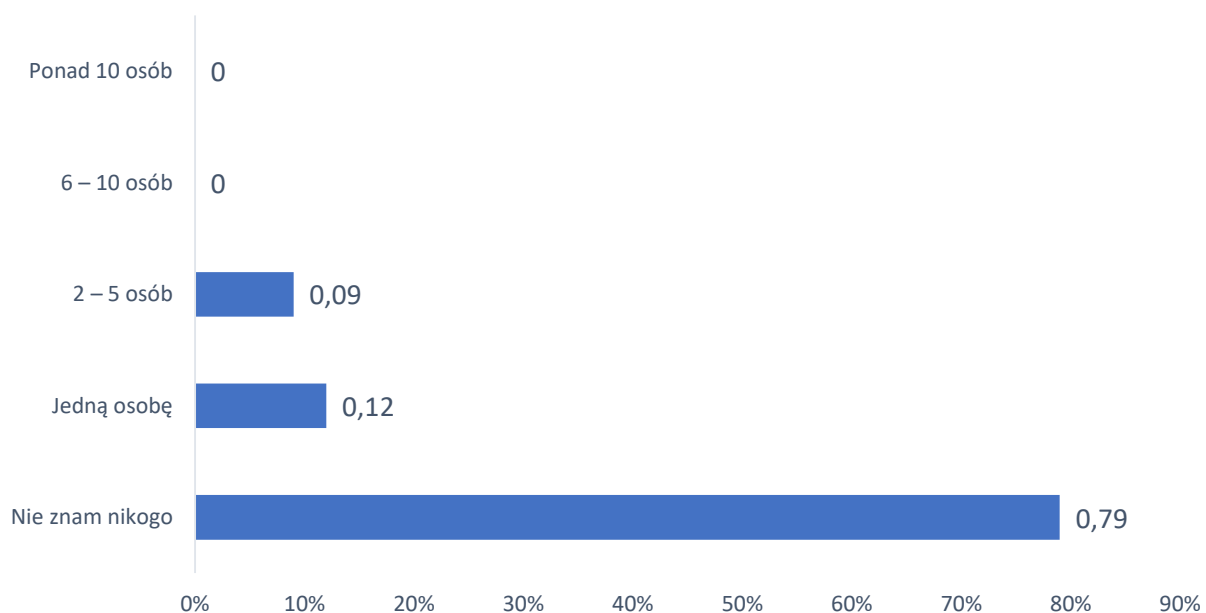

Wykres 15. Jakie działania w tym zakresie są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne?

Zdecydowana większość badanych- 79% nie ma w swoim otoczeniu osób znanych osobiście lub też ze słyszenia, które przyjmują substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze. Tym samym, 21% mieszkańców zna co najmniej jedną osobę, jednak nie więcej niż 5 osób zażywających środki psychoaktywne.

Wykres 16. Ile zna Pan/Pani osób w swoim otoczeniu zażywających substancje psychoaktywne-narkotyki/dopalacze?

Przemoc w rodzinie

Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, do których trafności mieli się odnieść. Uzyskane **wartości pozwalają sądzić, że zdecydowana większość mieszkańców Gminy Klimontów nie przejawia postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla autokratycznego modelu wychowania** (model ten zakłada wyraźny dystans między rodzicami a dzieckiem. Rodzice kontaktują się z nim w sposób formalny, starają się kierować dzieckiem wydając polecenia i zakazy. Uznają tylko racje własne, nie tolerują sprzeciwu. W razie nieposłuszeństwa stosują surowe kary. Od dzieci wymaga się bezwzględnej karności i posłuszeństwa, podporządkowania się wszystkim poleceniom i nakazom rodziców).

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” spotkało się z negacją większości respondentów – łącznie **79% mieszkańców nie zgadza się z takim stwierdzeniem**. Tym samym, kolejne twierdzenie: „**Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek**” spotkało się z negacją **83%** respondentów. Dodatkowo, **90% badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości. Ponadto, 66% jest zdania, że bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców.**

Poza tym, **77%** mieszkańców uważa, że nawet **łagodne kary fizyczne są przemocą w rodzinie, a 65% badanych zgadza się co to tego, że kary fizyczne powinny być zakazane prawem.**

Szczegółowy rozkład deklaracji badanych przedstawia tabela zamieszczona na następnej stronie.

Tabela 9. Przekonania dotyczące wychowania.

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Aby prawidłowo wychować dziecko należy od czasu do czasu dawać klapsa.	9%	12%	37%	42%
Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.	5%	12%	30%	53%
Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.	36%	29%	22%	13%
Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.	6%	4%	26%	64%
Łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie.	11%	12%	38%	39%
Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców.	37%	29%	11%	23%

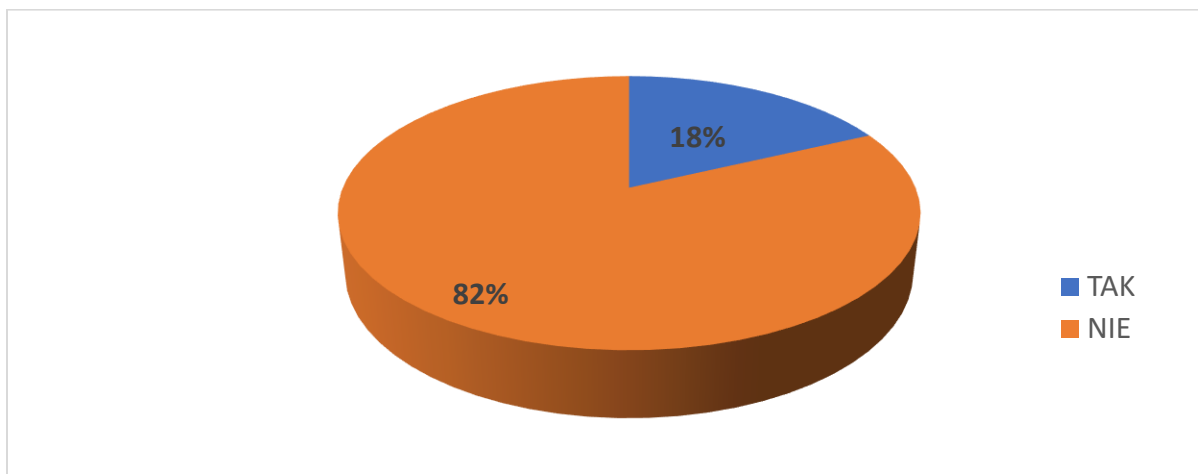
17% badanych wskazało że mają w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy w rodzinie. Ponadto, 29% podejrzewa, że osoby, które znają mogą być ofiarami przemocy w rodzinie. Należy pamiętać, że przemoc w rodzinie jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób doznających przemocy w rodzinie nie zgłasza się po pomoc, ani też nie sygnalizuje, że jej doświadcza.

Wykres 17. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?

Tylko 18% respondentów wie, do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie. Badani wskazywali najczęściej Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Policję.

Wykres 18. Czy wie Pan/Pani gdzie może uzyskać pomoc ofiara przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Większość- 97% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną.

W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – **26% respondentów myśli w ten sposób o przemocy w rodzinie. 95% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.**

Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: *zdecydowanie prawdziwe i raczej prawdziwe:*

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – **12%**;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – **13%**;
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – **14%**.

Powyższe wyniki świadczą relatywnie o średnim poziomie wiedzy mieszkańców na temat mechanizmów przemocy w rodzinie. Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawia tabela zamieszczona na następnej stronie.

Tabela 10. Przekonania dotyczące przemocy.

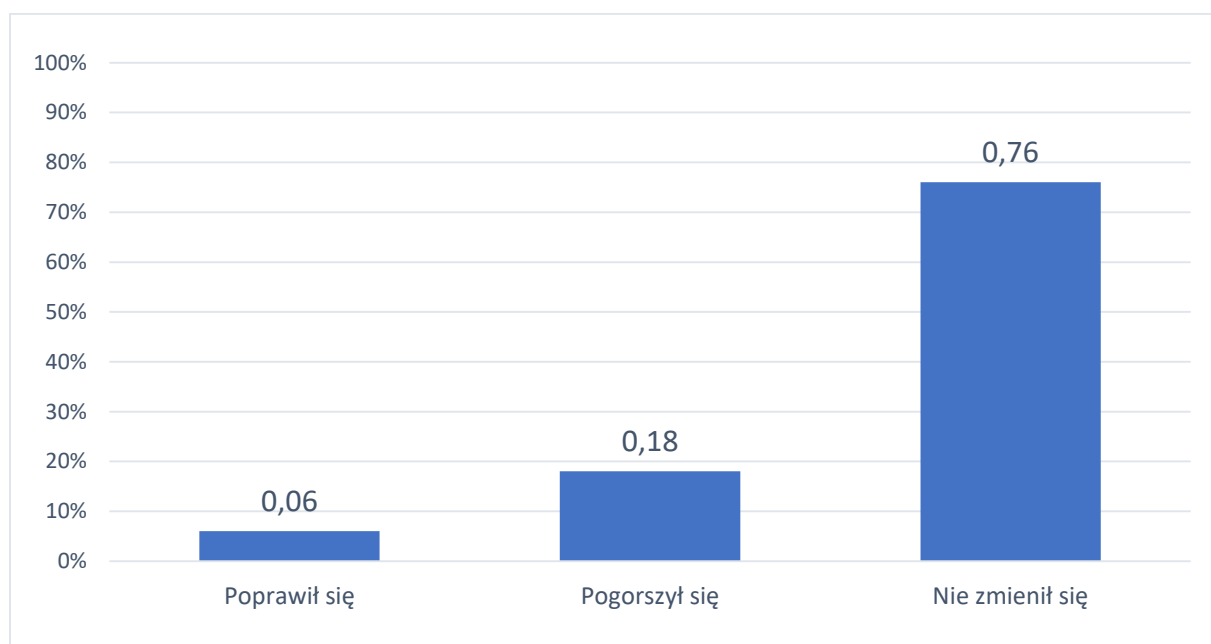
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	58%	38%	1%	3%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	7%	19%	33%	41%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	58%	37%	4%	1%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	6%	6%	25%	63%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	4%	9%	14%	73%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	9%	5%	14%	72%

Wpływ pandemii COVID-19 na kondycję psychiczną mieszkańców

W wyniku panującej pandemii COVID-19 szczególnie drastycznie zmieniają się warunki życia ludzi na całym świecie, a jej skutki społeczne i gospodarcze są dla nas ciągle nieprzewidywalne. W związku ze zmianami, lękiem i izolacją, wywołanymi skutkami pandemii COVID-19, pogorszeniu uległa ogólna kondycja psychiczna społeczeństwa. W wielu przypadkach obecna sytuacja powoduje zagubienie, a w konsekwencji obniżanie poczucia własnej wartości oraz rosnącą głęboką frustrację, bezradność i alienację społeczną. Zjawiska te najsilniej przejawiają się i są najbardziej widoczne w rodzinach i małych społecznościach, manifestując się w postaci uzależnień, przemocy psychicznej i fizycznej. Jest to szczególnie groźne w relacjach rodzinnych.

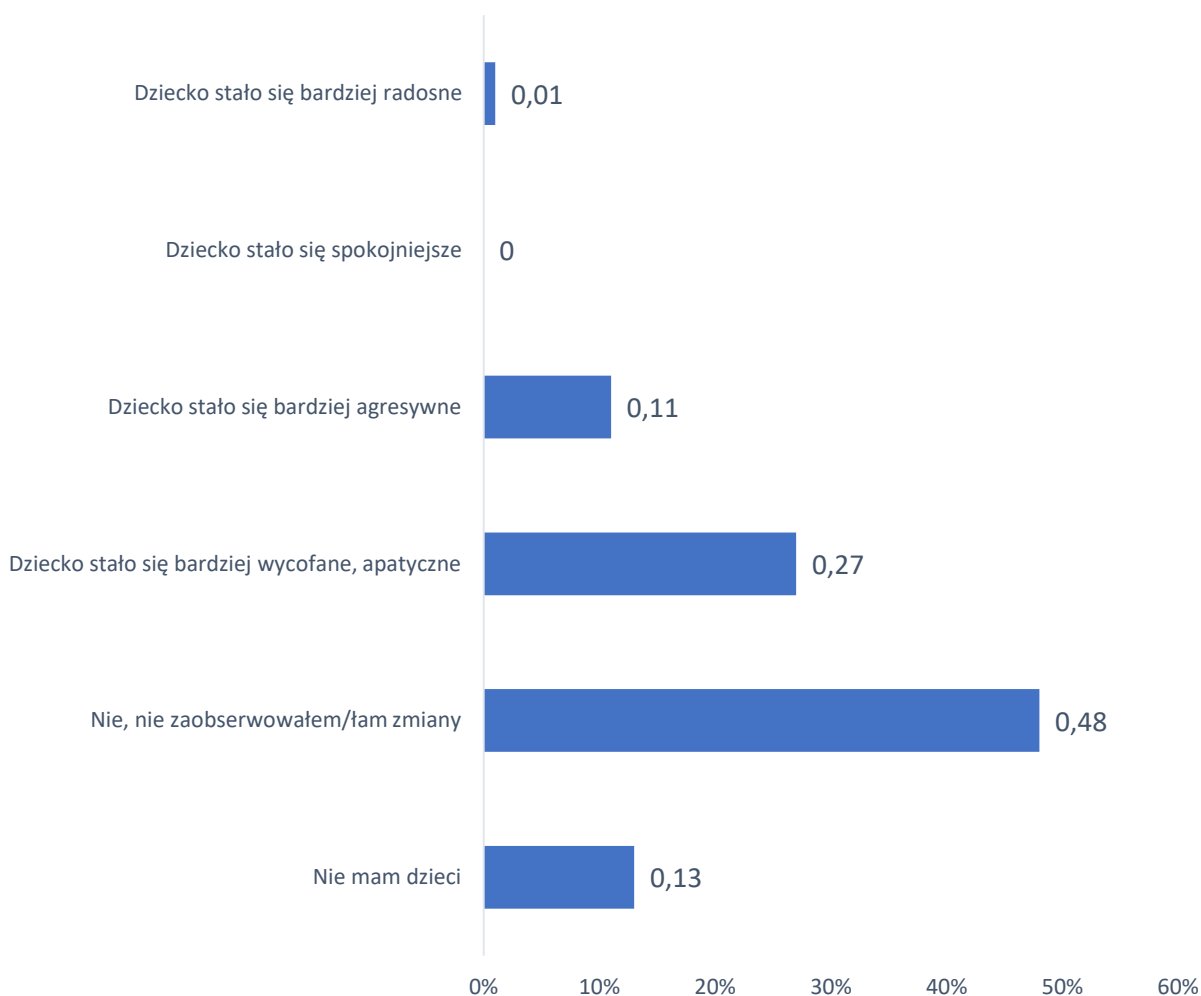
W pierwszej kolejności mieszkańcy zostali zapytani o to, czy zmienił się ich nastrój w wyniku izolacji społecznej spowodowanej pandemią COVID-19. **Łącznie 24% respondentów zaobserwowało zmiany w swoim nastroju, z czego 18% wskazuje na jego pogorszenie, a 6% na poprawę.**

Wykres 19. Czy zmienił się Pana/Pani nastrój, gdy nastąpił czas izolacji społecznej?

Następnie zapytano mieszkańców czy zaobserwowali jakieś zmiany w zachowaniu swoich dzieci odkąd wybuchła pandemia COVID-19. Wyniki wskazują, że część respondentów zaobserwowała negatywne zmiany w ich zachowaniu- **27% wskazało, że ich dziecko stało się bardziej apatyczne i wycofane, a 11% zaznaczyło, że ich dziecko stało się bardziej agresywne.** Poza tym, **48% nie zaobserwowało żadnych zmian w zachowaniu swojego dziecka, a 1% wskazał, że dziecko stało się bardziej radosne.** Pozostałe 13% respondentów nie posiada dzieci.

Wykres 20. Czy zaobserwował Pan/Pani jakieś zmiany w zachowaniu swojego dziecka odkąd wybuchła pandemia?

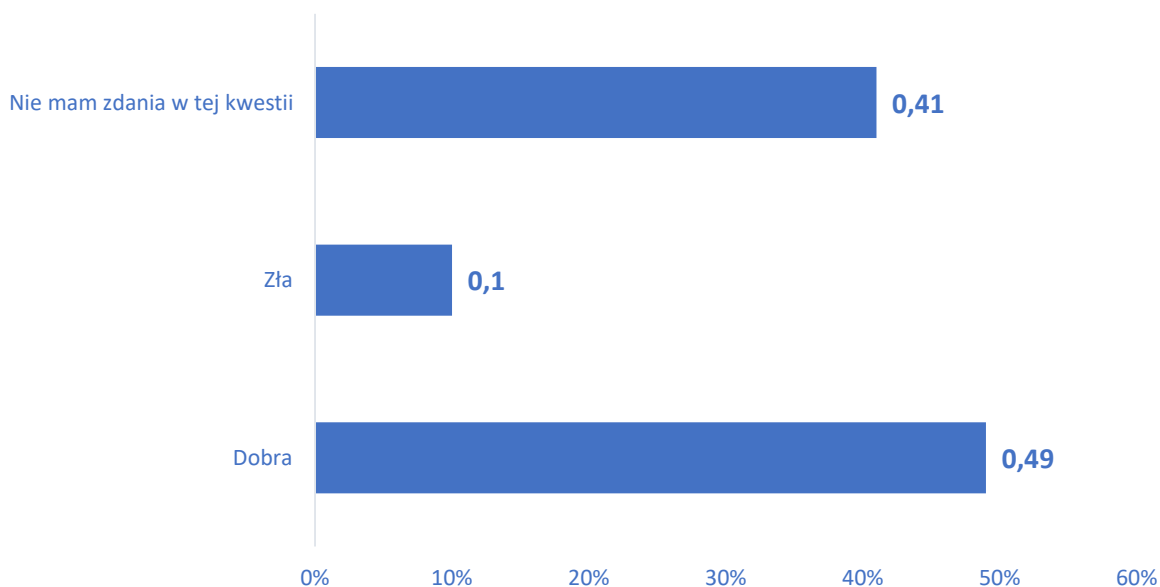
Osoby starsze

Od początku lat 90. XX wieku obserwujemy postępujący proces starzenia się społeczeństwa polskiego. Wyraża się on głównie wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszającą się liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym. W najbliższych dwudziestu latach nastąpi przyspieszenie tego procesu. Przewidywane zmiany demograficzne wymagają podjęcia nowych zadań w polityce społecznej i gospodarczej Polski¹⁶.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych, jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego.

W pierwszej kolejności mieszkańcy zostali poproszeni o ogólną ocenę sytuacji seniorów w Gminie. **W subiektywnej ocenie prawie połowy badanych sytuacja ta jest dobra (49%), 10% uważa, że jest zła, a 41% nie ma zdania w tej kwestii.**

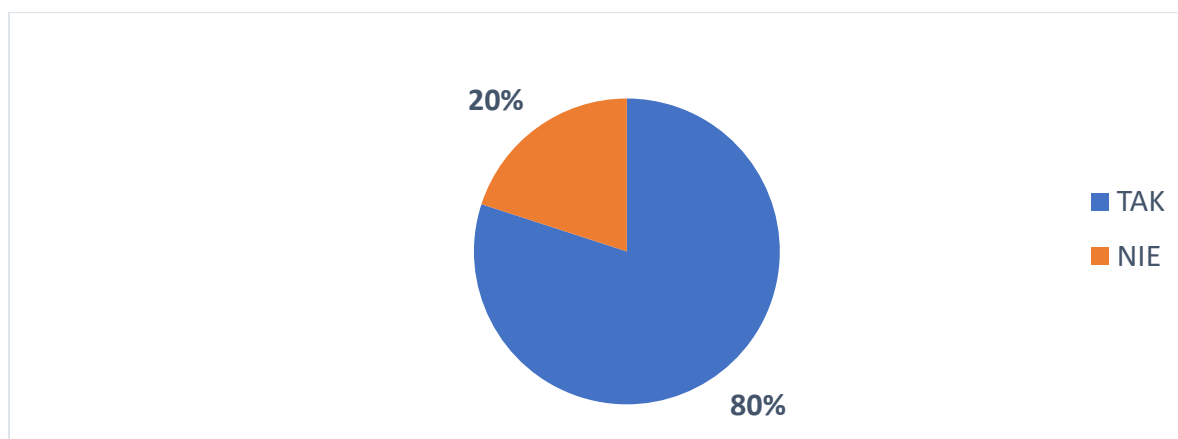
Wykres 21. Jak ocenia Pan/Pani sytuację seniorów w Gminie?

¹⁶ [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/\\$file/Infos_126.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/$file/Infos_126.pdf) (dostęp: 06.02.2022).

Następnie zapytano mieszkańców o to, czy ich zdaniem oferta działań skierowanych do seniorów na terenie Gminy jest według nich wystarczająca. Zdecydowana większość - 80% wskazało na odpowiedź twierdzącą. Jednakże 20% badanych uważa, że oferta ta jest niewystarczająca i brakuje m.in. miejsc spotkań dla seniorów oraz zajęć skierowanych do osób starszych.

Wykres 22. Czy oferta działań dla seniorów jest według Pani/Pana wystarczająca?

Niepełnosprawność

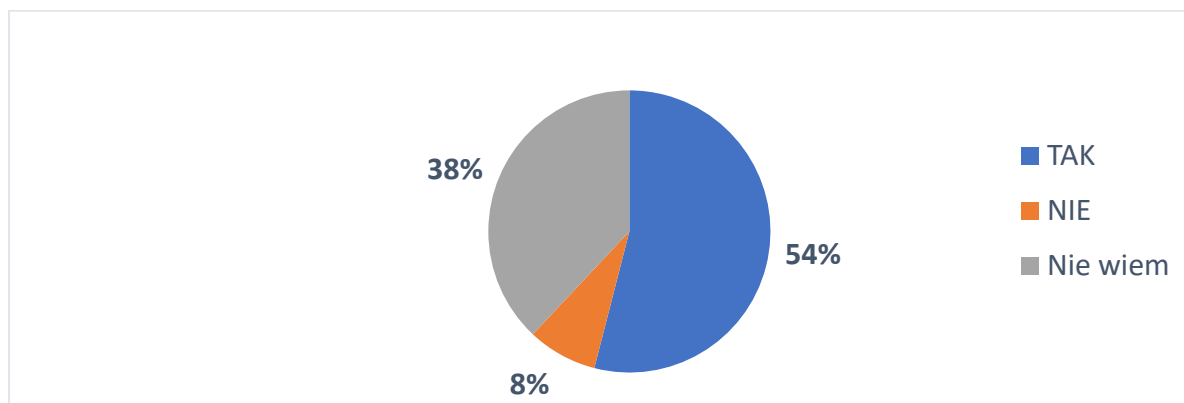
W opinii społecznej najczęściej wymienianymi problemami, z jakimi mogą borykać się osoby niepełnosprawne są problemy finansowe, brak dostępu do odpowiedniej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji. Same osoby niepełnosprawne również przyznają, że są to jedne z większych problemów, jakie spotykają na swojej drodze.

Najczęściej wymieniane problemy rodzin osób niepełnosprawnych to także trudności finansowe. Istotne są trudności w pogodzeniu pracy zarobkowej z opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ważnymi aspektami w życiu osób bliskich niepełnosprawnym są także wypalenie, przemęczenie i brak sił oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji.

Współczesna sytuacja ekonomiczna i społeczna osób niepełnosprawnych w Polsce, mimo upływu ponad dwóch dekad od rozpoczęcia transformacji ustrojowej, nadal nie jest stabilna. Negatywne zjawiska społeczne, takie jak bieda, bezrobocie, bezradność, nie zanikają, ale ewoluują w inne formy. Swymi skutkami obejmują szczególnie osoby najsłabsze i bezbronne. Jednym z takich zjawisk jest wykluczenie społeczne

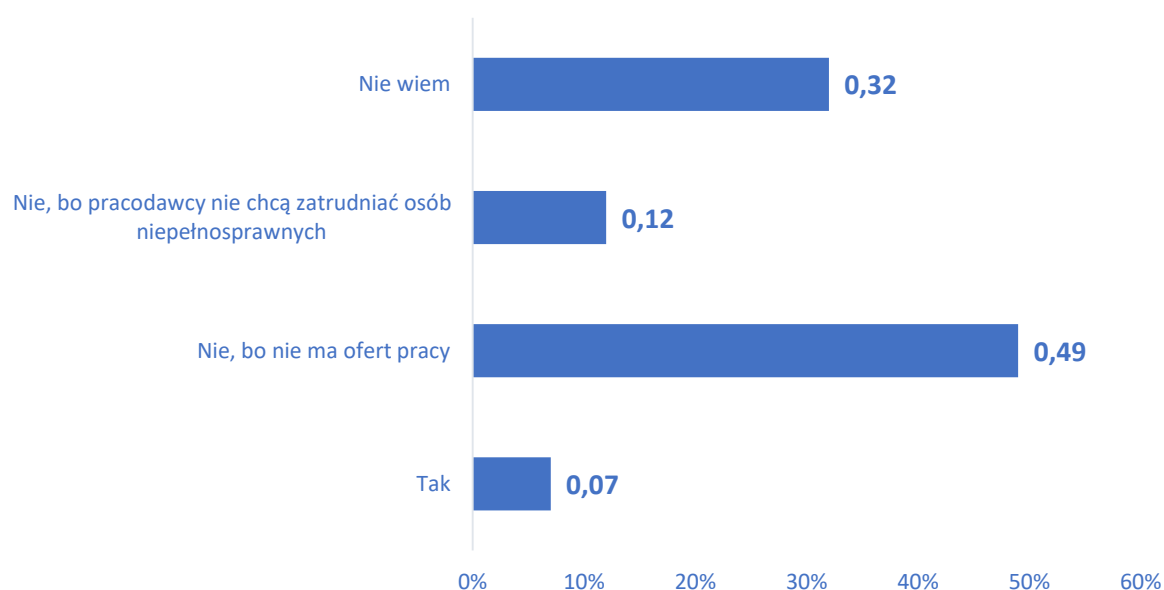
Respondenci zostali zapytani, czy w ich opinii osoby niepełnosprawne są przez mieszkańców Gminy akceptowane. **Zdaniem 54% badanych osoby niepełnosprawne nie są wykluczone społecznie w środowisku lokalnym. Natomiast 8% mieszkańców wskazało, że takie osoby nie są akceptowane. Pozostałe 38% nie ma zdania na ten temat.**

Wykres 23. Czy osoby niepełnosprawne na terenie gminy są akceptowane?

Kolejno badani mieli wskazać, czy ich zdaniem **osoba niepełnosprawna może uzyskać na terenie Gminy zatrudnienie. Tylko 7% mieszkańców wskazało odpowiedź twierdzącą. Ponad połowa badanych- 61% zaznaczyło odpowiedź przeczącą, z czego 49% odpowiedziało, że nie ma ofert pracy dla osób niepełnosprawnych, a 12%, że pracodawcy nie chcą zatrudniać takich osób. Pozostałe 32% nie ma zdania na ten temat.**

Wykres 24. Czy Pani/Pana zdaniem osoba niepełnosprawna może znaleźć pracę na terenie gminy?

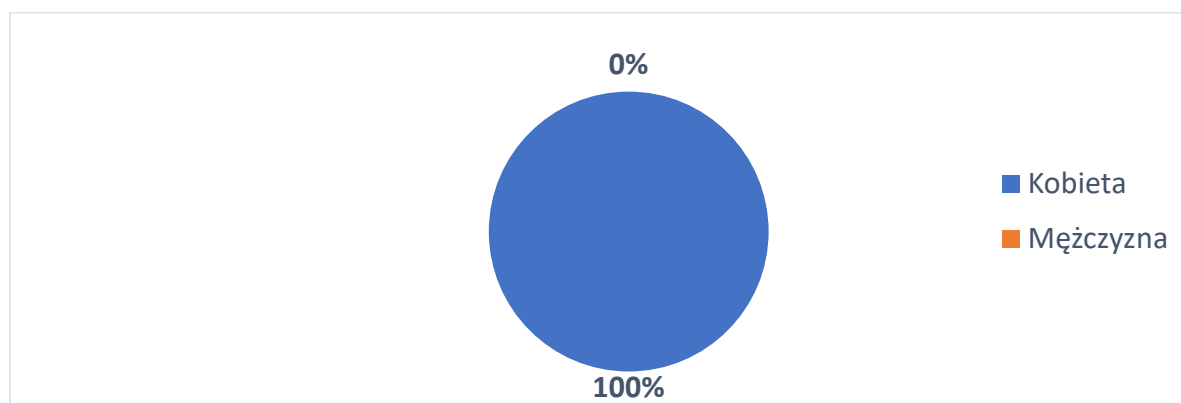
Badania wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej

Pomoc w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych jest instytucją polityki społecznej państwa, w tym organów samorządowych, które zadania z tym związane realizują za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej. Wykonując zadania pomocy społecznej i dyspozycje wynikające z przepisu art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej podmioty te współpracują, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi, tj. podmiotami, które mogą posiadać informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej. W celu prawidłowego wypełniania zadań z zakresu pomocy społecznej konieczna jest rzetelna identyfikacja osób wymagających objęcia pomocą, jak też należyte wykonywanie obowiązków przez pracowników socjalnych, mające na celu monitorowanie sytuacji społecznej. Niekorzystanie bądź korzystanie w niewielkim stopniu z możliwości współpracy nie zapewnia pełnej i skutecznej identyfikacji i następnie oceny sytuacji osób potrzebujących.

Niewątpliwie, ważną grupą, której badanie jest pomocne w identyfikacji problemów społecznych występujących na terenie Gminy są właśnie pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

W badaniu wzięło udział 6 pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Klimontowie, z czego 100% stanowiły kobiety.

Wykres 25. Płeć badanych.

Wyniki badania

W pierwszej kolejności badani pracownicy OPS zostali poproszeni o ocenę istotności problemów występujących w ich środowisku lokalnym. **Najistotniejszymi ich zdaniem problemami są uzależnienie rodzin od korzystania z różnych form pomocy społecznej- łącznie 100%, uzależnienie od alkoholu- łącznie 83,3% oraz bezrobocie- 83,3%. Z kolei za najmniej istotny problem ta grupa respondentów uznała bezdomność.** Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższa tabela.

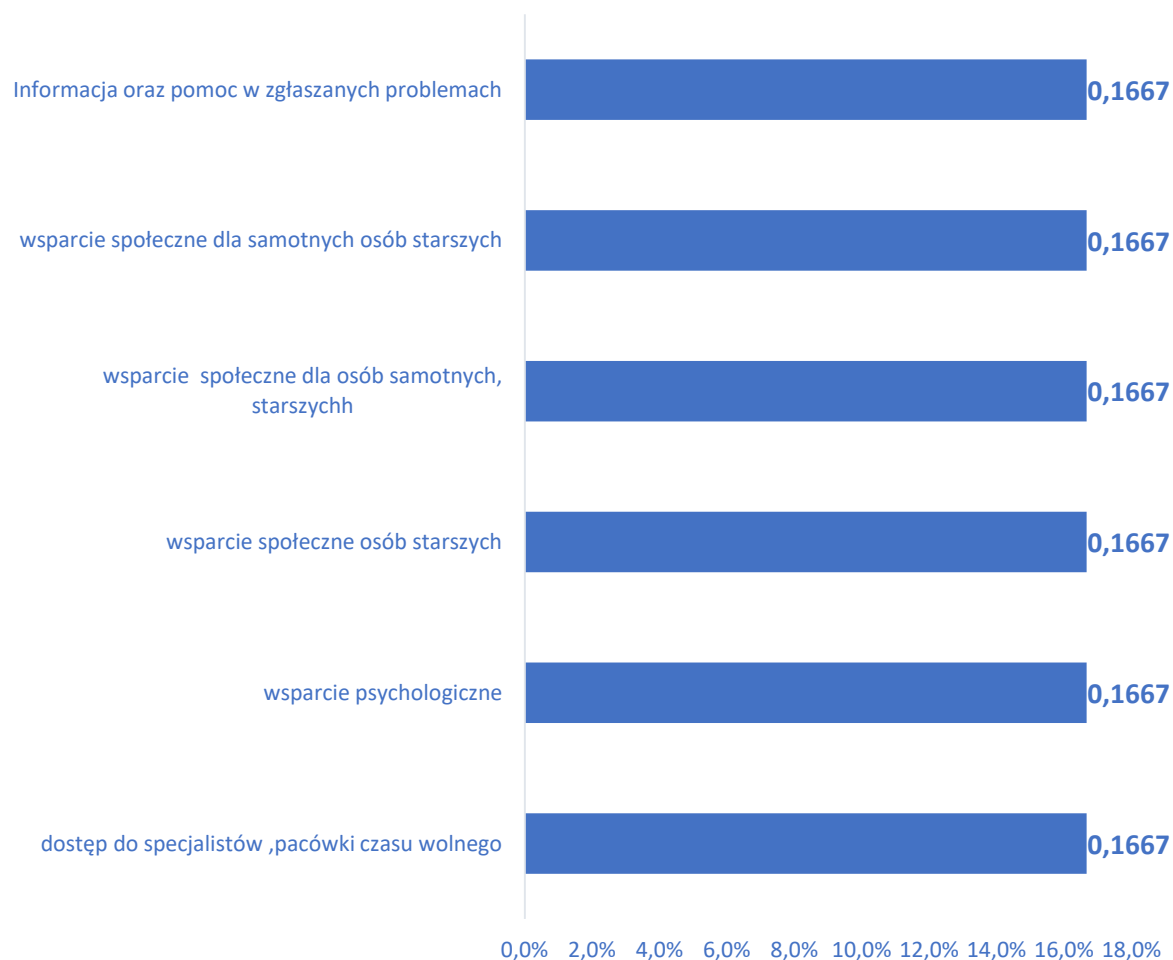
Tabela 11. Jak poważne/istotne są poniższe problemy w Pana/Pani środowisku lokalnym?

Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Uzależnienie od alkoholu	16,7%	66,7%	16,7%	0%
Uzależnienie od narkotyków	0%	17%	50%	33%
Przemoc domowa	17%	50%	33%	0%
Bezrobocie	16,7%	66,7%	16,7%	0%
Bieda, ubóstwo	33,3%	33,3%	33,3%	0%
Bezdomność	0%	0%	83,3%	16,7%
Niepełnosprawność	0%	100%	0%	0%
Zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży	17%	33%	50%	0%
Problemy opiekuńczo-wychowawcze (rodziców z dziećmi)	16,7%	16,7%	66,7%	0%
Bezradność osób w sprawach prowadzenia gosp. domowego	0%	33%	67%	0%
Uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej	17%	83%	0%	0%
Izolacja społeczna osób starszych	17%	33%	50%	0%
Brak poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców gminy	0%	33,3%	33,3%	33,3%
Długotrwałe choroby	0%	66,7%	16,7%	16,7%

Pogorszenie kondycji psychicznej w związku z izolacją w czasie pandemii Covid -19	0%	66,7%	16,7%	16,7%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0%	17%	33%	50%

Następnie pracownicy OPS zostali zapytani o to, jakie wsparcie jest ich zdaniem najbardziej potrzebne dla mieszkańców gminy. Respondenci wskazywali na różnorodne formy wsparcia. Wyniki w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

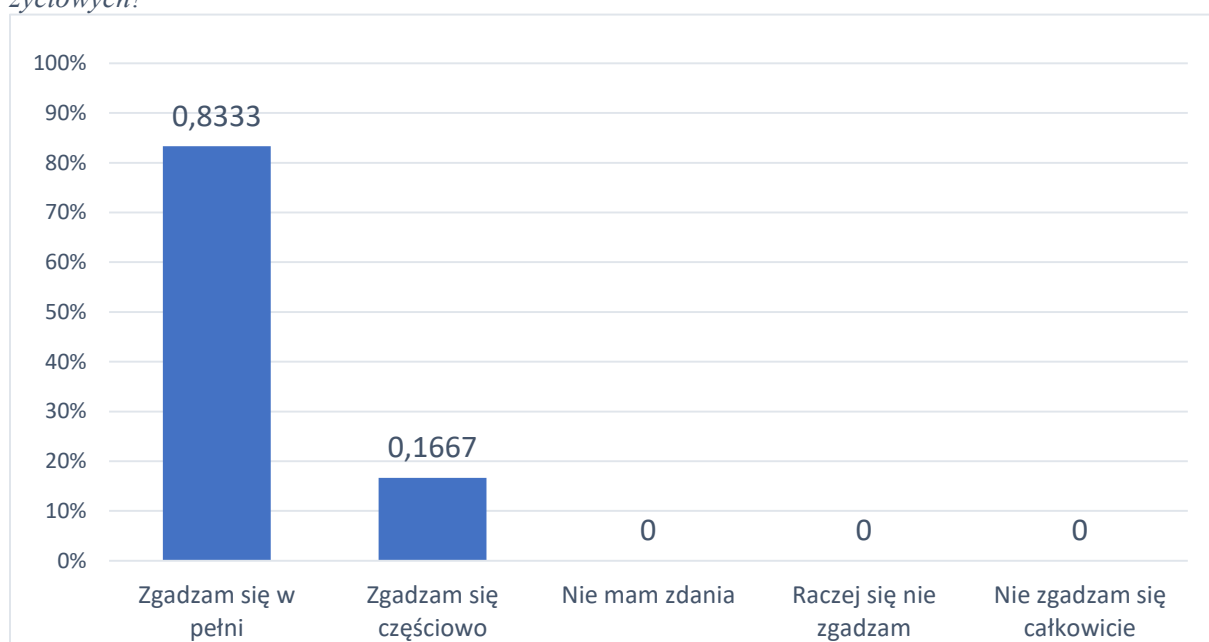
Wykres 26. Jakie wsparcie w Pani /Pana opinii jest najbardziej potrzebne dla mieszkańców gminy?

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zapytano zatem pracowników pomocy społecznej, czy ich zdaniem instytucja, w której pracują pomaga w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. **Zdecydowana większość- 83% respondentów odpowiedziało, że zgadza się z tym w pełni, a 17%, że zgadza się częściowo.** Uzyskane wyniki świadczą pośrednio, że badani pracownicy widzą efektywność i skuteczność swojej pracy, a tym samym odczuwają z niej satysfakcję.

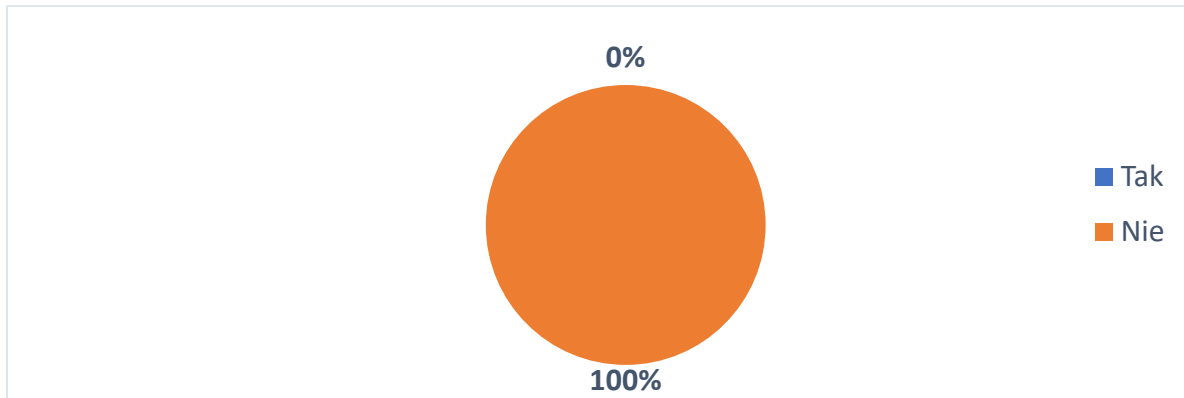
Wykres 27. Czy według Pana/Pani pomoc społeczna pomaga w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych?

Wypalenie zawodowe to w uproszczeniu wynik chronicznego stresu związanego z pracą, który powoduje, że czujemy się wyczerpani fizycznie i emocjonalnie. Pandemia mocno nasiliła stres i narzuciła nadzwyczajne warunki pracy, stawiając pracowników w bardzo wymagającej sytuacji.

Żaden z badanych nie wskazał, że odczuwa symptomy wypalenia zawodowego.

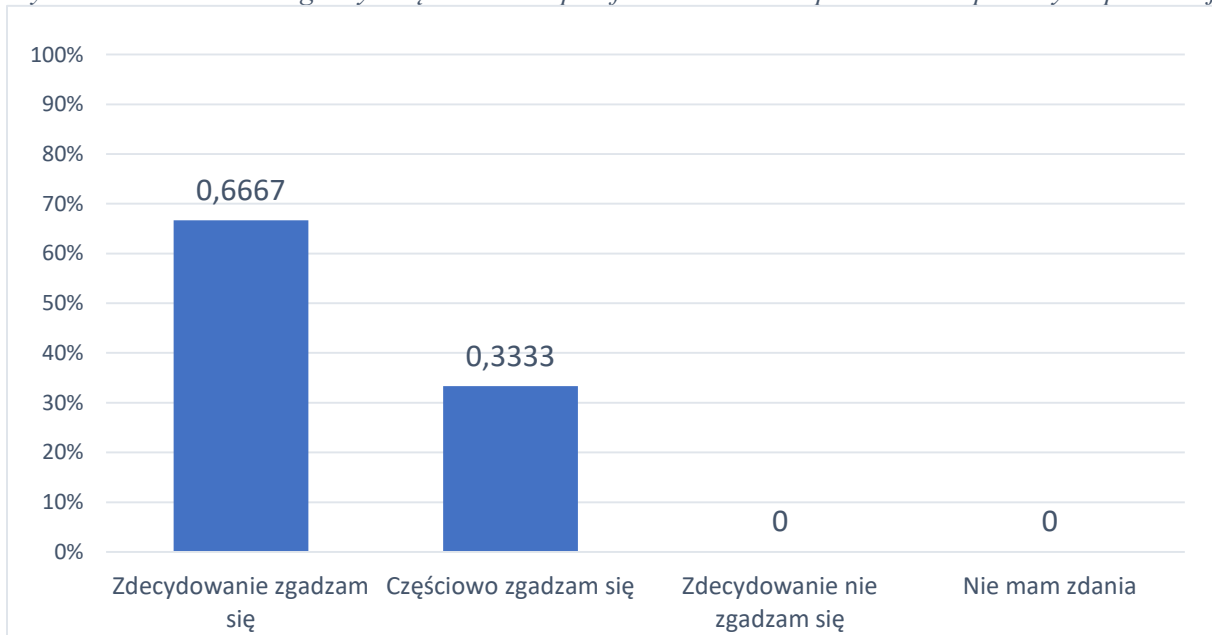
Wykres 28. Czy odczuwa Pani/Pan wypalenie zawodowe?

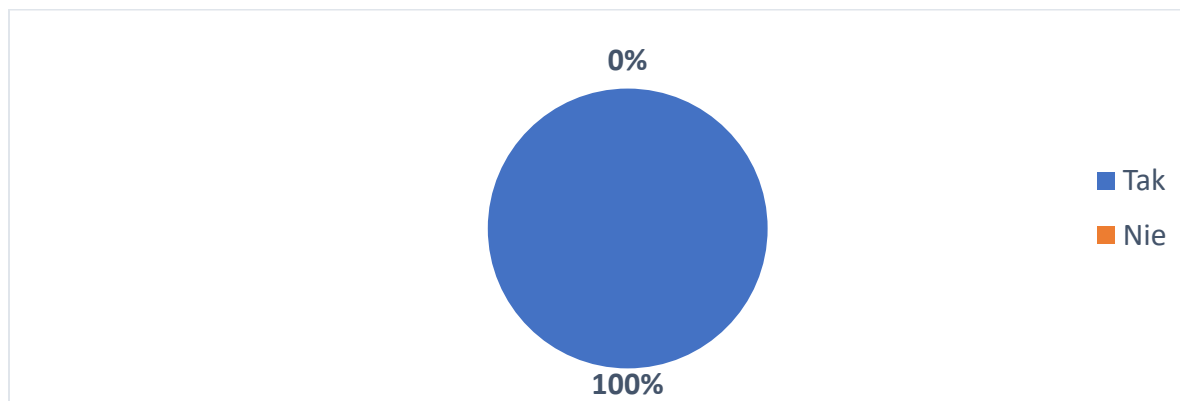
Gminne ośrodki pomocy społecznej mają zgodnie z prawem status gminnych jednostek organizacyjnych. Zapytano więc pracowników OPS, czy władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej oraz czy wychodzą naprzeciw zgłaszanym przez ośrodek potrzebom.

Jak wynika z przeprowadzonych badań łącznie 100% respondentów zdecydowanie lub częściowo zgadza się, że władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej. Poza tym, 100% badanych uważa, że władze gminy wychodzą naprzeciw zgłaszanym przez OPS problemom.

Wykres 29. Władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej

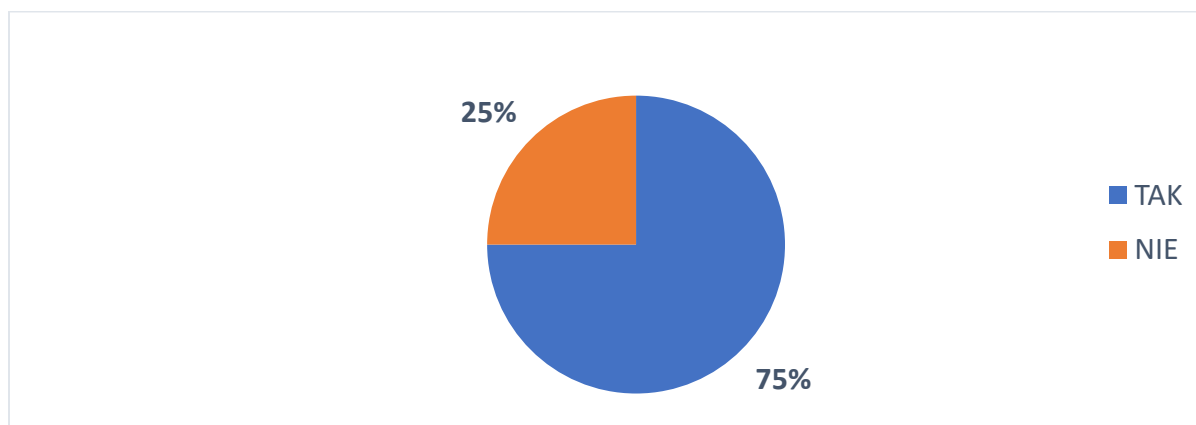

Wykres 30. Czy władze gminy Pani/Pana zdaniem wychodzą na przeciw zgłaszanym przez OPS potrzebom?

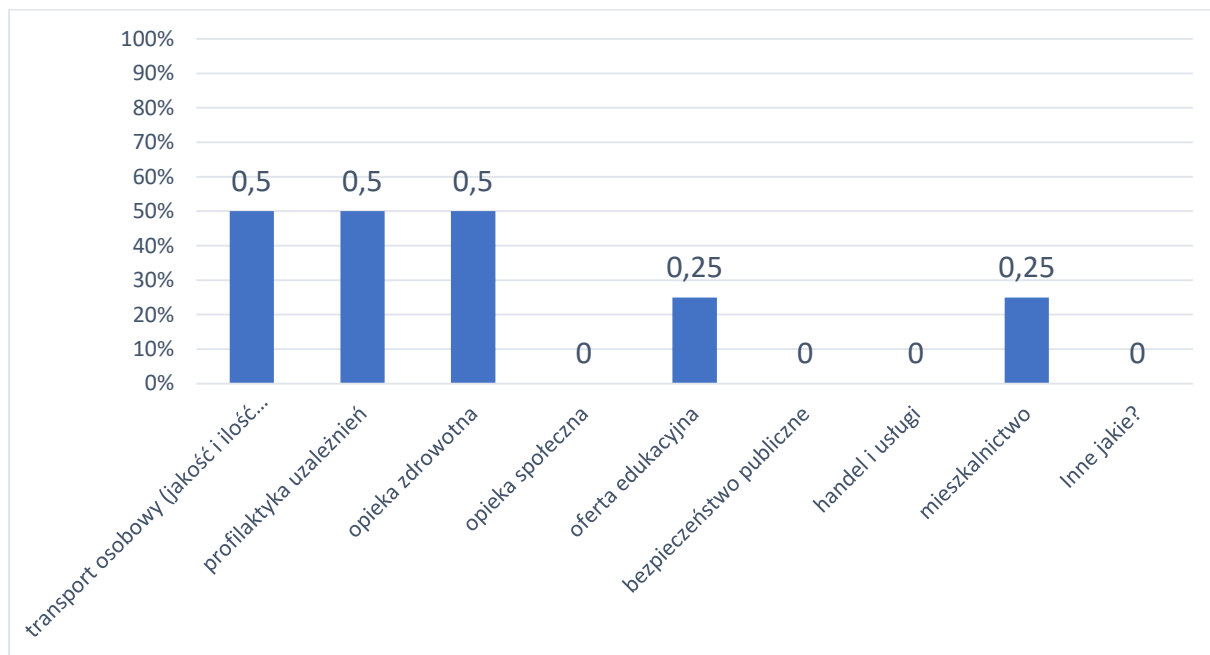
Dodatkowo, większość badanych- **75% uważa, że większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w Gminie zaspokajana. Przeciwnego zdania jest 25% respondentów.**

Wykres 31. Czy uważa Pani/Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w Gminie zaspokajana?

Zdaniem mieszkańców największej uwagi ze strony władz wymaga opieka zdrowotna (50%), profilaktyka uzależnień (50%) oraz transport osobowy (50%). Zdecydowanie mniejszy odsetek badanych wskazał na ofertę edukacyjną (25%) oraz mieszkalnictwo (25%).

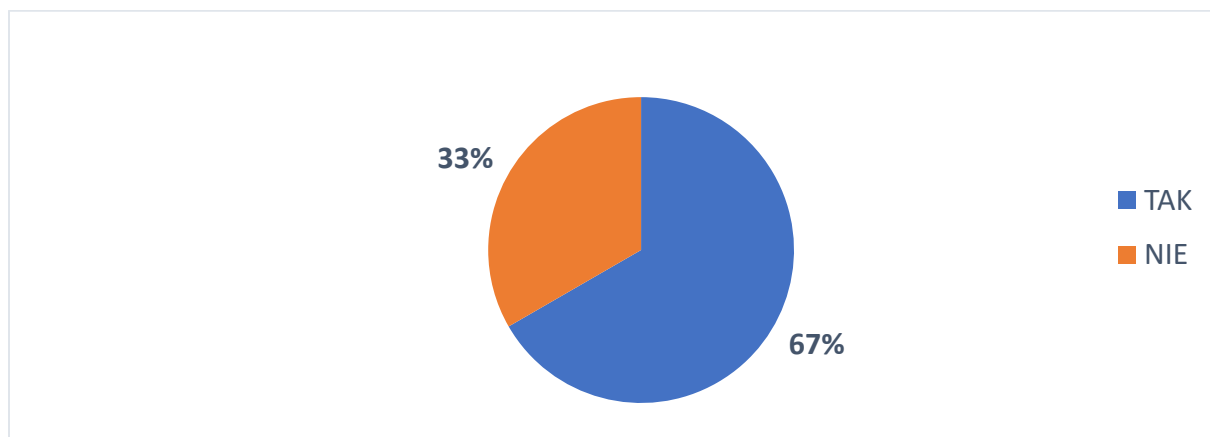
Wykres 32. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/Pana ocenie wymagają większej uwagi (pytanie wielokrotnego wyboru):

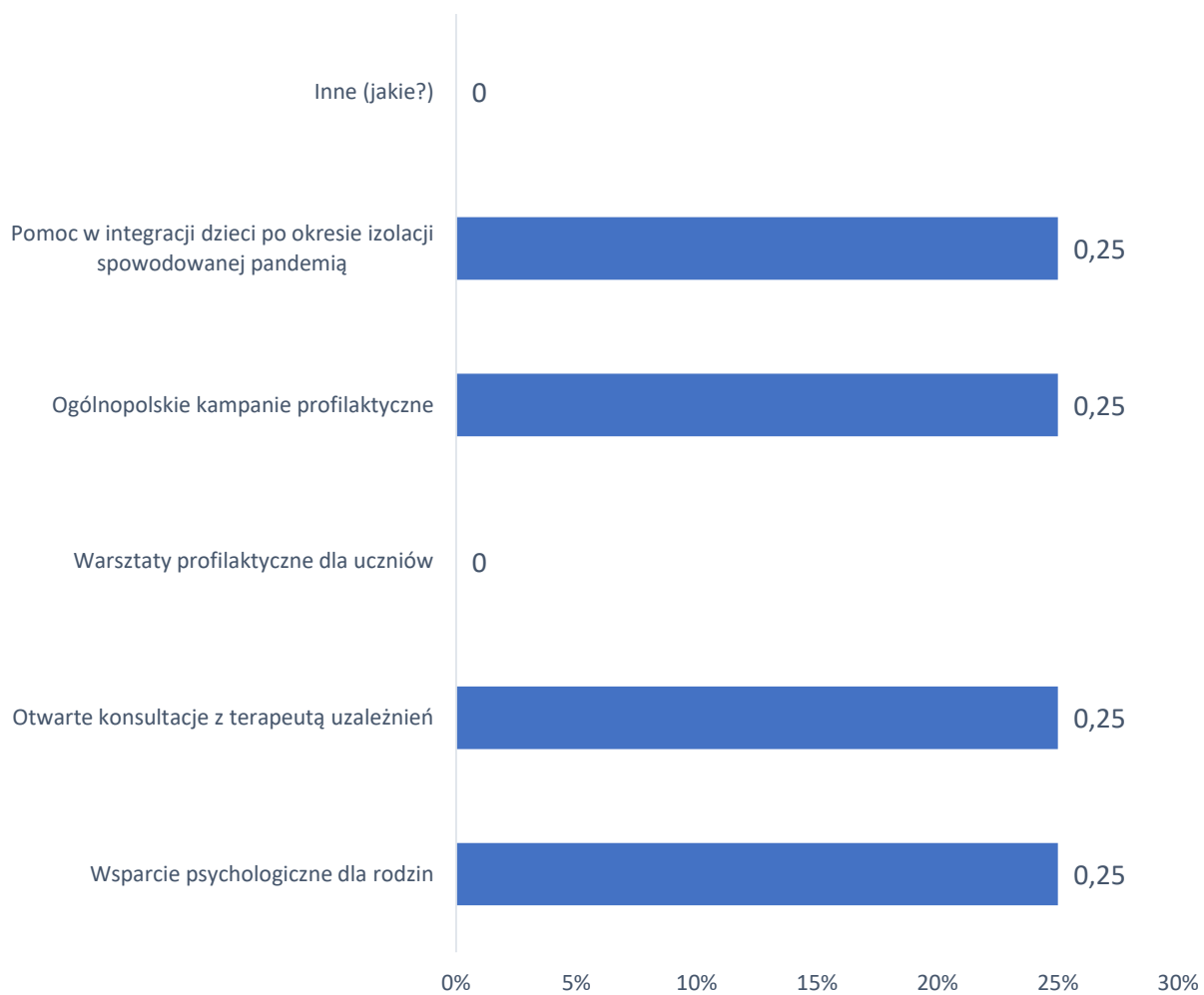
Pracownicy OPS zostali również zapytani czy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Jak wynika z przeprowadzonego badania- 67% respondentów dostrzega taką potrzebę.

Następnie badani zostali poproszeni o wskazanie, które z działań w zakresie profilaktyki uzależnień są w ich opinii najbardziej potrzebne. Pracownicy OPS wskazywali najczęściej na potrzebę **otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (25%)**, **udzielania wsparcia psychologicznego dla rodzin (25%)**, **pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji spowodowanej pandemią (25%)** oraz **prowadzenia ogólnopolskich kampanii profilaktycznych (25%)**.

Wykres 33. Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień?

Wykres 34. Jakie działania w tym zakresie są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne?

Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była:

- ✓ analiza postaw i przekonań wobec alkoholu;
- ✓ analiza postaw i przekonań wobec wyrobów papierosowych;
- ✓ analiza postaw i przekonań wobec narkotyków;
- ✓ zbadanie nasilenia zjawiska przemocy rówieśniczej;
- ✓ poznanie form spędzania czasu wolnego;
- ✓ zbadanie wpływu pandemii Covid-19 na kondycję psychiczną uczniów.

W badaniu wzięli uczniowie klas 4-6 oraz klas 7-8 ze szkół podstawowych w Gminie Klimontów. Łącznie w badaniu wzięło udział 176 uczniów.

Tabela 12. Liczebność badanej grupy- uczniowie.

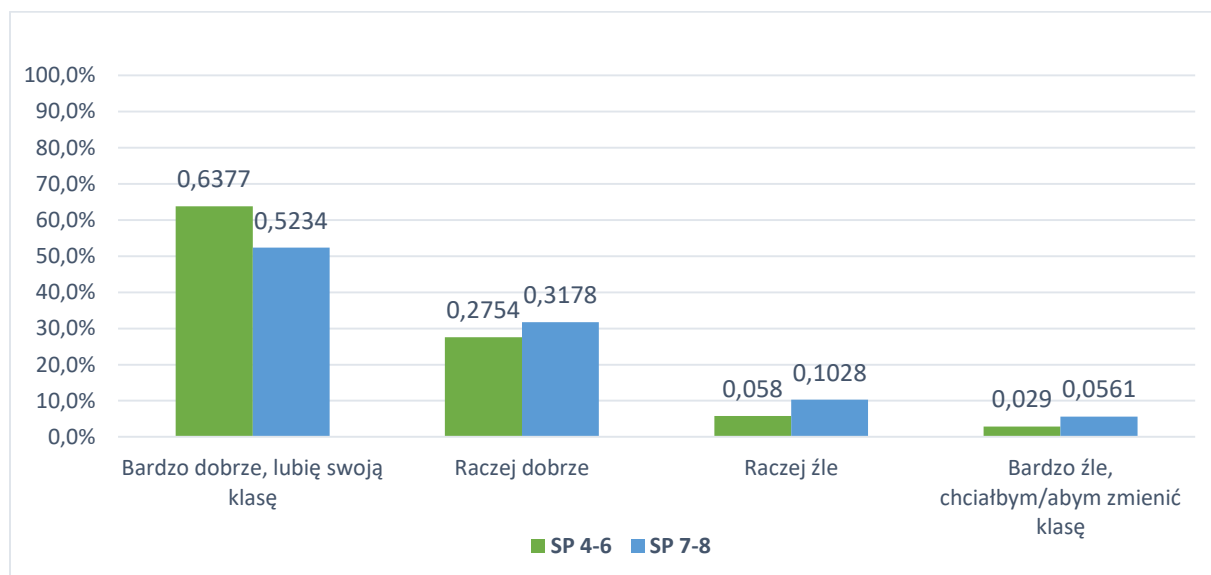
Szkoły podstawowe 4 – 6	69
Szkoły podstawowe 7 – 8	107
ŁĄCZNIE	176

Środowisko szkolne

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstotliwość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające: **większość uczniów dobrze czuje się w swojej klasie** (SP 4-6- 91,3%, SP 7-8- 84%¹⁷). Nie należy jednak bagatelizować faktu, że **8,7%** uczniów klas 4-6 oraz **16%** uczniów klas 7-8 **przeciwnie określa swoje odczucia**.

Wykres 35. Jak czujesz się w swojej klasie?

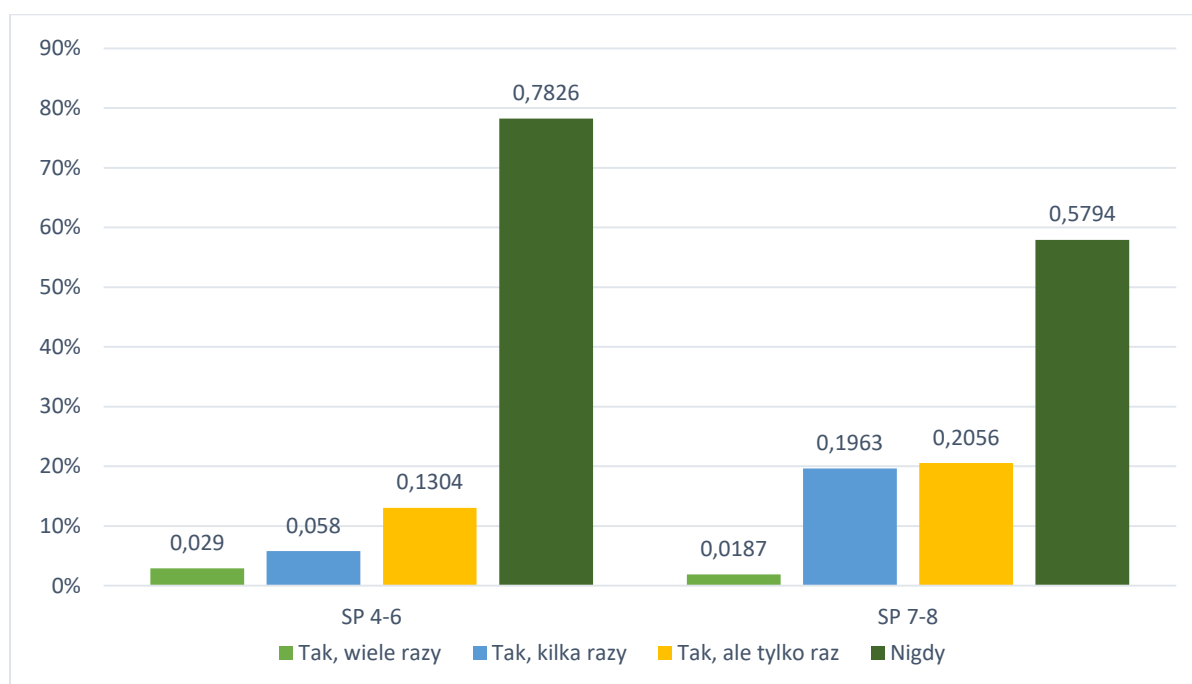

Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania, wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym. **Uczniowie najmłodszych klas szkół podstawowych w sporej części nigdy nie byli na wagarach** (SP 4-6 – 78%). Aczkolwiek, **13%** uczniów klas 4-6 przyznało się, że wagarowało **tylko raz**, **6%** **kilka razy**, a **3%**, że **wiele razy**. W przypadku uczniów klas starszych SP odsetek uczniów, którzy **kiedykolwiek byli na wagarach jest nieco wyższy- 42,1%- 20,6%** z nich wagarowało **tylko raz**, **19,6%** **kilka razy**, a **1,9%** **wiele razy**.

17 Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*.

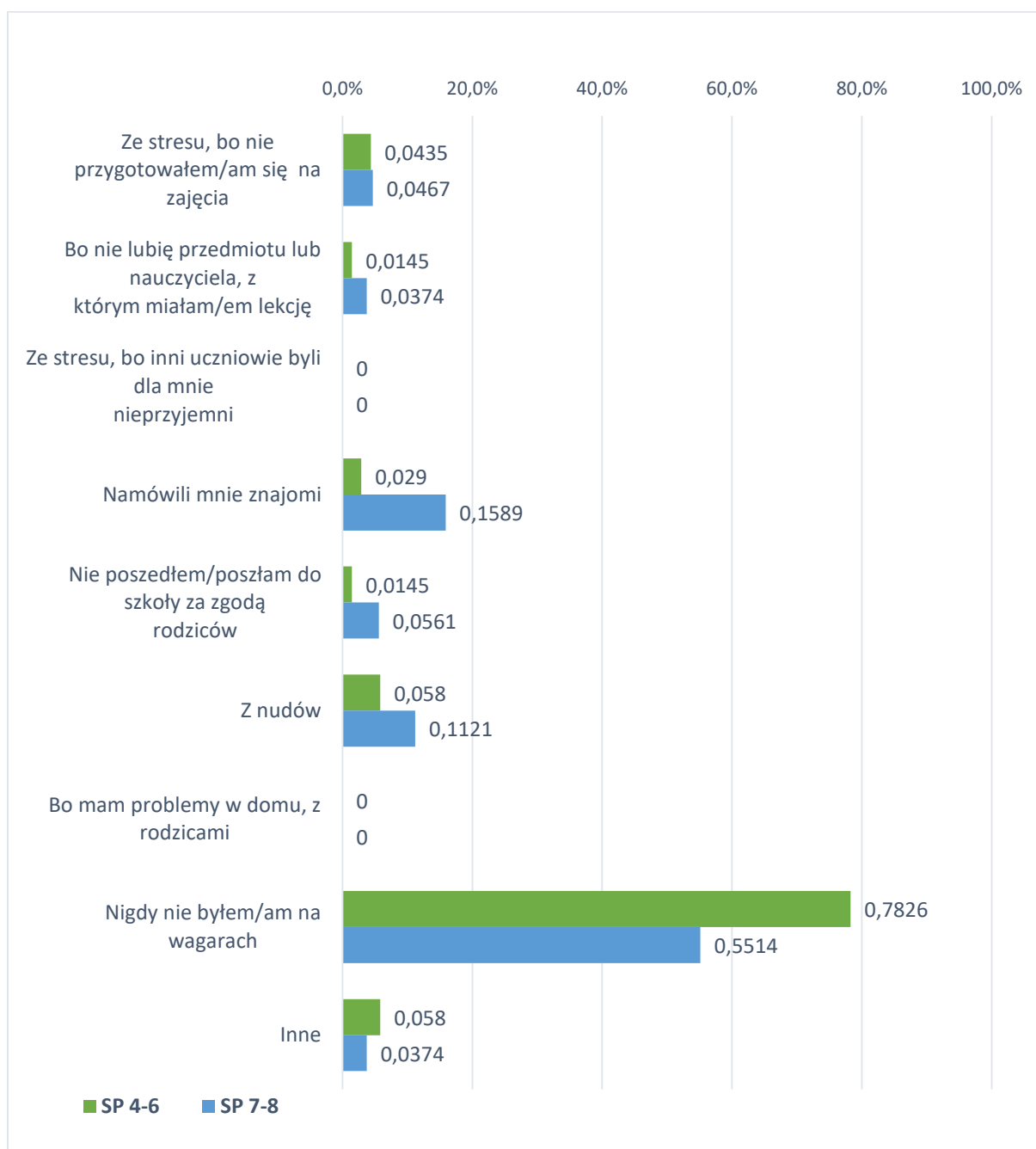
Poza tym, jak często uczniowie wagarują, istotnie wydają się być także powody, dla których decydują się to robić¹⁸. Uczniowie w Gminie Klimontów **najczęściej wagarują z nudów (SP 4-6- 5,8%, SP 7-8- 11,2%), lub też za namową znajomych (SP 4-6- 2,9%; SP 7-8- 15,9%).** Mniejszy odsetek badanych wskazał, że opuszcza lekcje **za zgodą rodziców (SP 4-6- 1,5%, SP 7-8- 5,6%), , ponieważ nie lubi danego nauczyciela/przedmiotu (SP 4-6- 1,5%; SP 7-8- 3,7%) oraz ze stresu, bo nie przygotowali się na zajęcia (SP 4-6- 4,4%; SP 7-8- 4,7%).**

Wykres 36. Czy byłeś kiedyś na wagarach?

¹⁸ Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

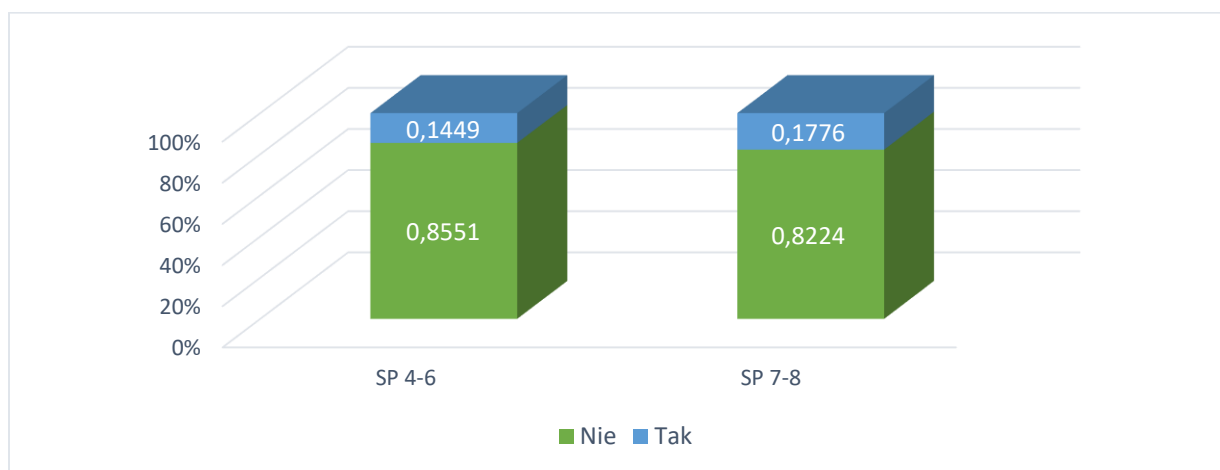
Wykres 37. Powody wagarowania.

Substancje psychoaktywne: Alkohol

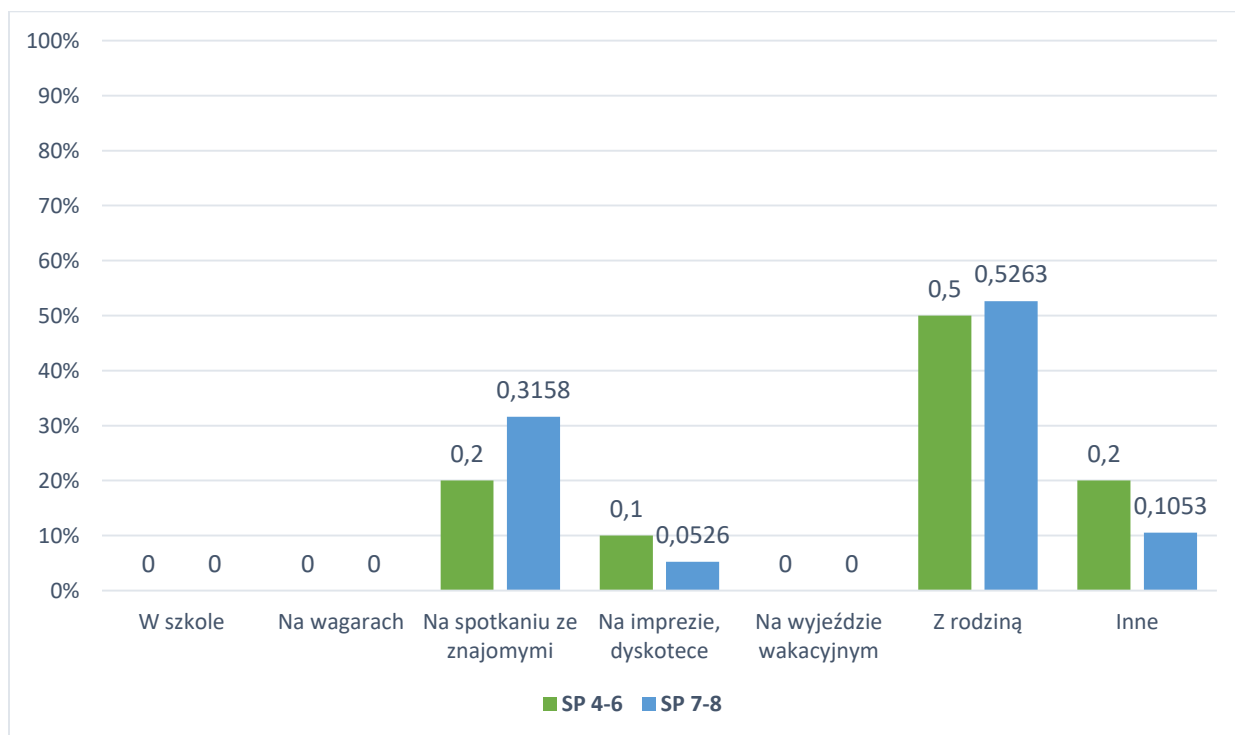
Inicjację alkoholową ma za sobą 14% badanych uczniów klas 4-6 oraz 18% uczniów klas 7-8. Wraz z wiekiem rośnie odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową.

Wykres 38. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

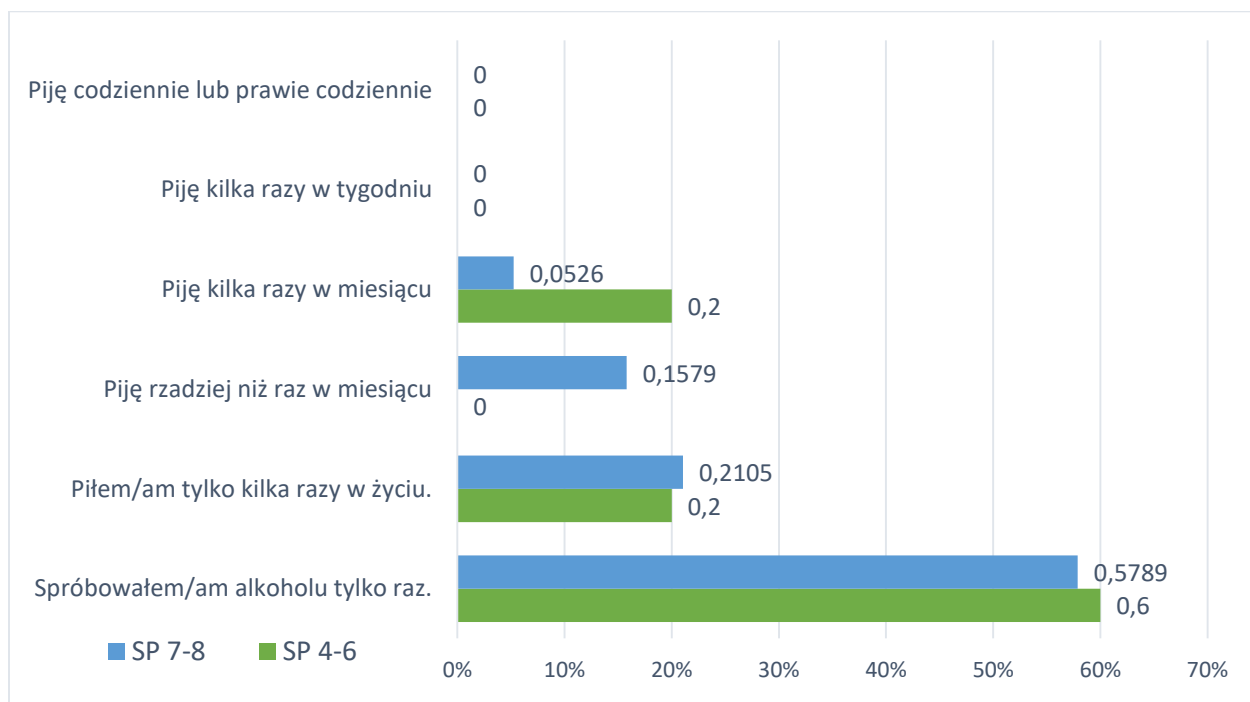
Najczęściej deklarowanymi **okolicznościami inicjacji alkoholowej** uczniów, którzy mają ją za sobą są: **towarzystwo rodziny** (SP 4-6 – 50%; SP 7-8 – 52,6%) oraz **spotkanie ze znajomymi** (SP 4-6- 20%, SP 7-8 –31,6%).

Wykres 39. Okoliczności inicjacji alkoholowej.

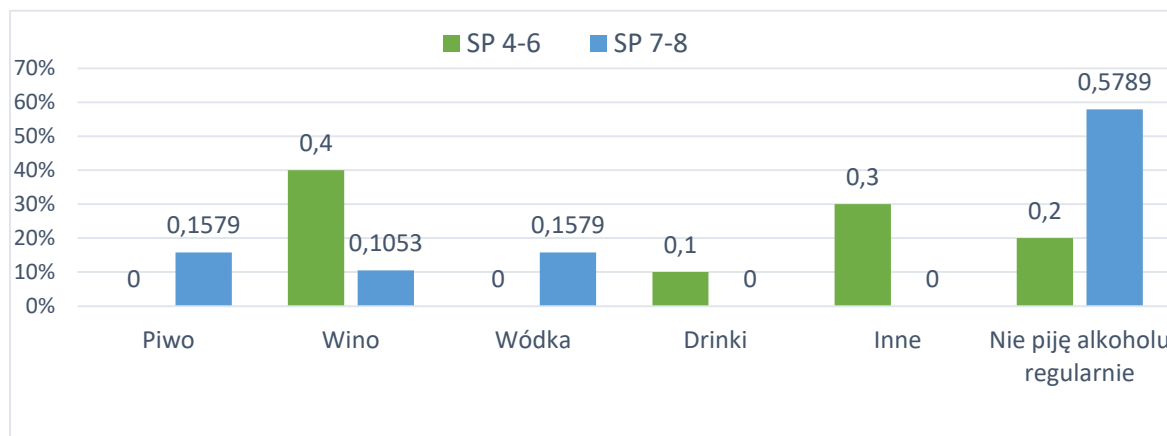
Równie istotna jest częstotliwość spożywania alkoholu. Wśród uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową najczęściej pojawiała się odpowiedź, która odnosiła się do **jednorazowego (SP 4-6- 60%, SP7-8- 58%) spożycia alkoholu**. Aczkolwiek, **20% młodszych i 21% starszych uczniów zaznaczyło, że spożywało alkohol już kilka razy**. Znaczny niepokój wzbudza, iż **16% uczniów klas 4-6 przyznaje, że spożywa alkohol rzadziej niż raz w miesiącu, a 20% uczniów klas 4-6 oraz 5% uczniów klas 7-8 wskazało, że pije go kilka razy w miesiącu**.

Wykres 40. Jak często pijesz alkohol?

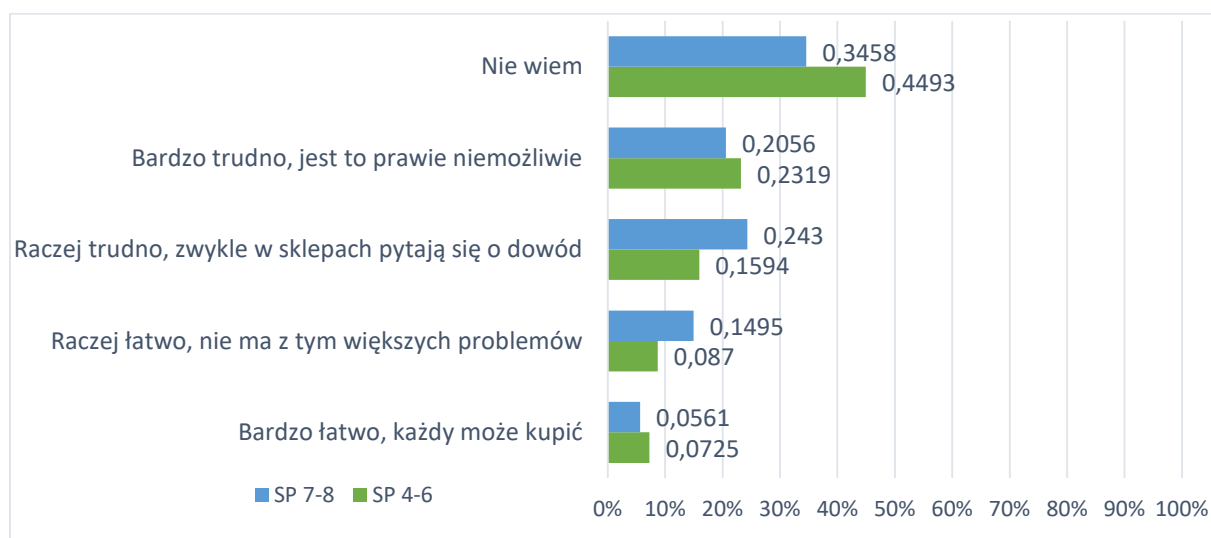
Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Młodszy uczniowie najczęściej sięgają po wino (SP 4-6- 40%, SP 7-8 – 10,5%), natomiast starsi uczniowie wybierają wódkę (SP 7-8- 15,8%) oraz piwo (SP 7-8- 15,8%).**

Wykres 41. Rodzaj spożywanego alkoholu.

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Uzyskane wyniki wskazują, że **45% uczniów klas 4-6 oraz 34,6% uczniów klas 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 lat.** Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Jednakże łącznie **16% uczniów klas 4-6 oraz 20,6% uczniów klas 7-8** twierdzi, że jest to **raczej lub bardzo łatwe**. Natomiast łącznie **68% uczniów klas 4-6 oraz 55,2% uczniów klas 7-8** uważa, że jest to **trudne lub bardzo trudne**. Oznaczać to może, że ci uczniowie lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

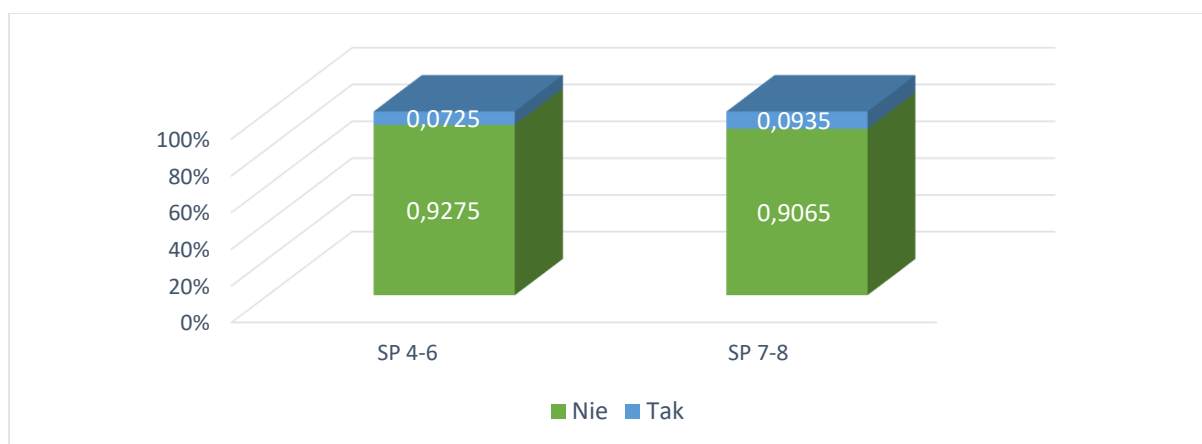
Wykres 42. Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

Substancje uzależniające: Papierosy

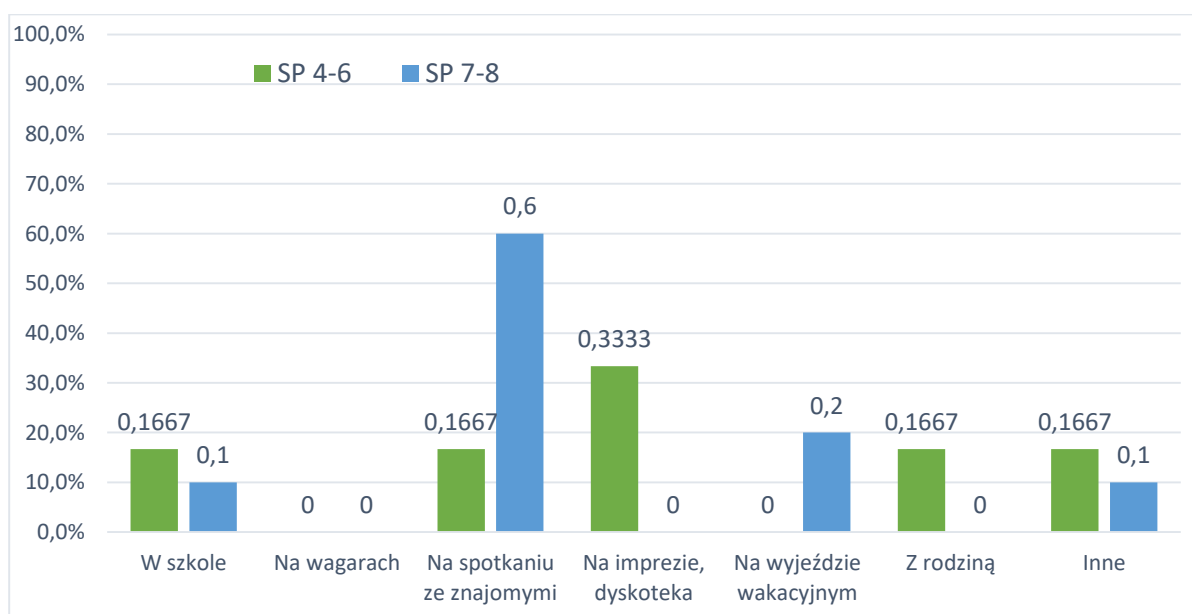
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. Jak wynika z przeprowadzonych badań problem ten dotyczy również dzieci i młodzież z terenu Gminy Klimontów. **Inicjację nikotynową ma za sobą 7% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8.**

Wykres 43. Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?

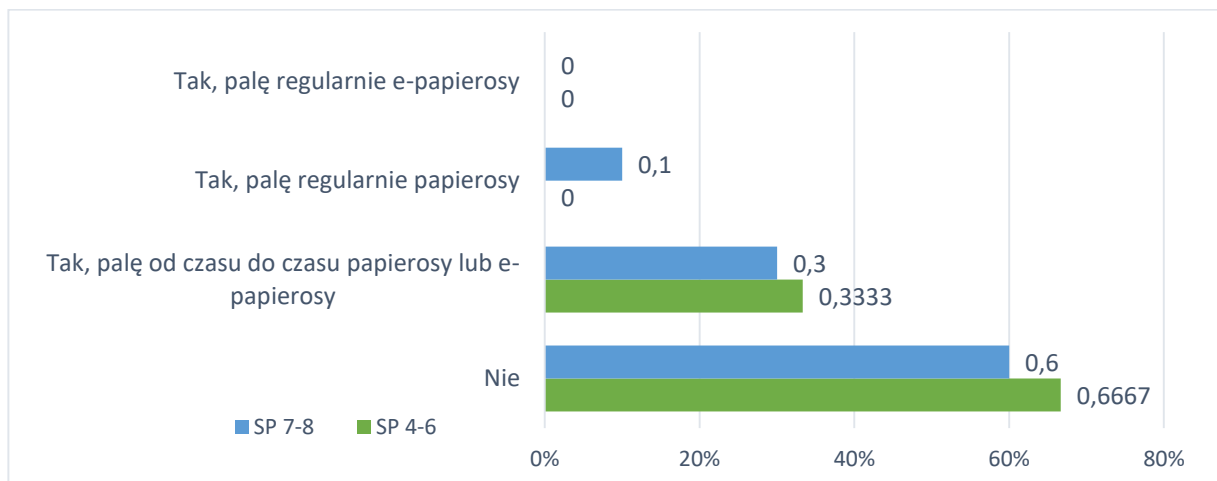
Najczęściej wskazywaną **okolicznością zapalenia pierwszego papierosa przez młodszych uczniów była impreza/dyskoteka** (SP 4-6- 33,3%), natomiast **starsi uczniowie deklarowali najczęściej, że było to podczas spotkania ze znajomymi** (SP 4-6- 16,7%, SP 7-8- 60%).

Wykres 44. Okoliczności inicjacji nikotynowej.

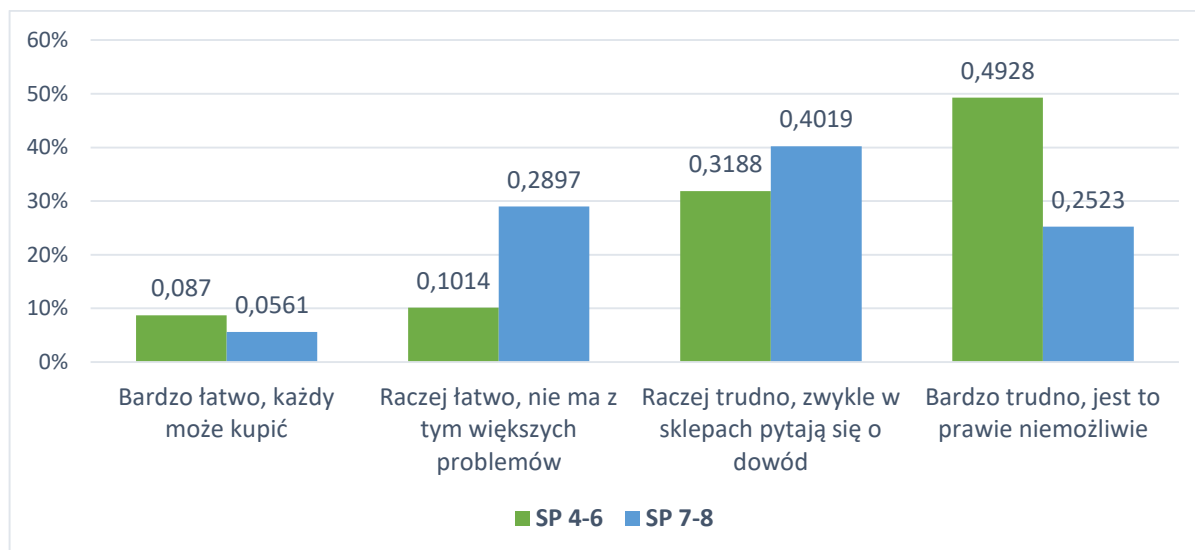
Większość uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów (SP 4-6- 67%, SP 7-8- 60%). Jednakże, 33% młodszych oraz 30% starszych uczniów przyznało, że pali od czasu do czasu papierosy lub e-papierosy. Ponadto, 10% uczniów klas 7-8 wskazało, że pali regularnie papierosy¹⁹.

Wykres 45. Czy obecnie palisz papierosy?

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Łącznie 81% młodszych uczniów oraz 65% starszych uczniów szkół podstawowych oceniło, że zakup papierosów w sklepach jest raczej lub bardzo trudny. Pozostali uczniowie uznali, że jest to bardzo lub raczej łatwe.

Wykres 46. Czy łatwo jest kupić papierosy, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

¹⁹ Odsetki dotyczą uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową.

Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze

Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków. Jak wynika z deklaracji respondentów, inicjację narkotykową ma za sobą 1% (jedna osoba) uczniów klas 4-6 oraz 1% (jedna osoba) uczniów klas 7-8.

Wykres 47. Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?

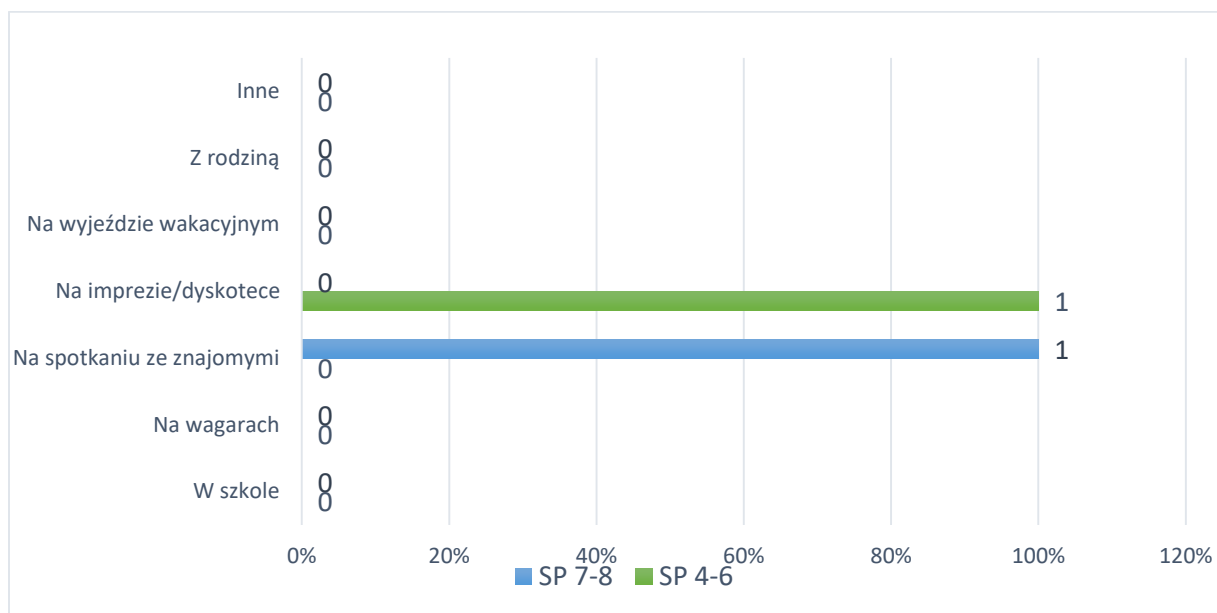
Jeżeli chodzi o okoliczności inicjacji alkoholowej, to uczeń z klas 4-6 przyznał, że pierwszy raz przyjmował narkotyki/dopalacze na imprezie/dyskotece. Natomiast uczeń z klas 7-8 wskazał, że pierwszy raz spróbował ich na spotkaniu ze znajomymi.

Kolejno uczniowie zostali poproszeni o określenie, jakie substancje do tej pory przyjmowali. Jak wynika z deklaracji uczniowie, którzy mają za sobą inicjację narkotykową próbowali marihuany (SP 4-6- 100%, SP 7-8- 100%).

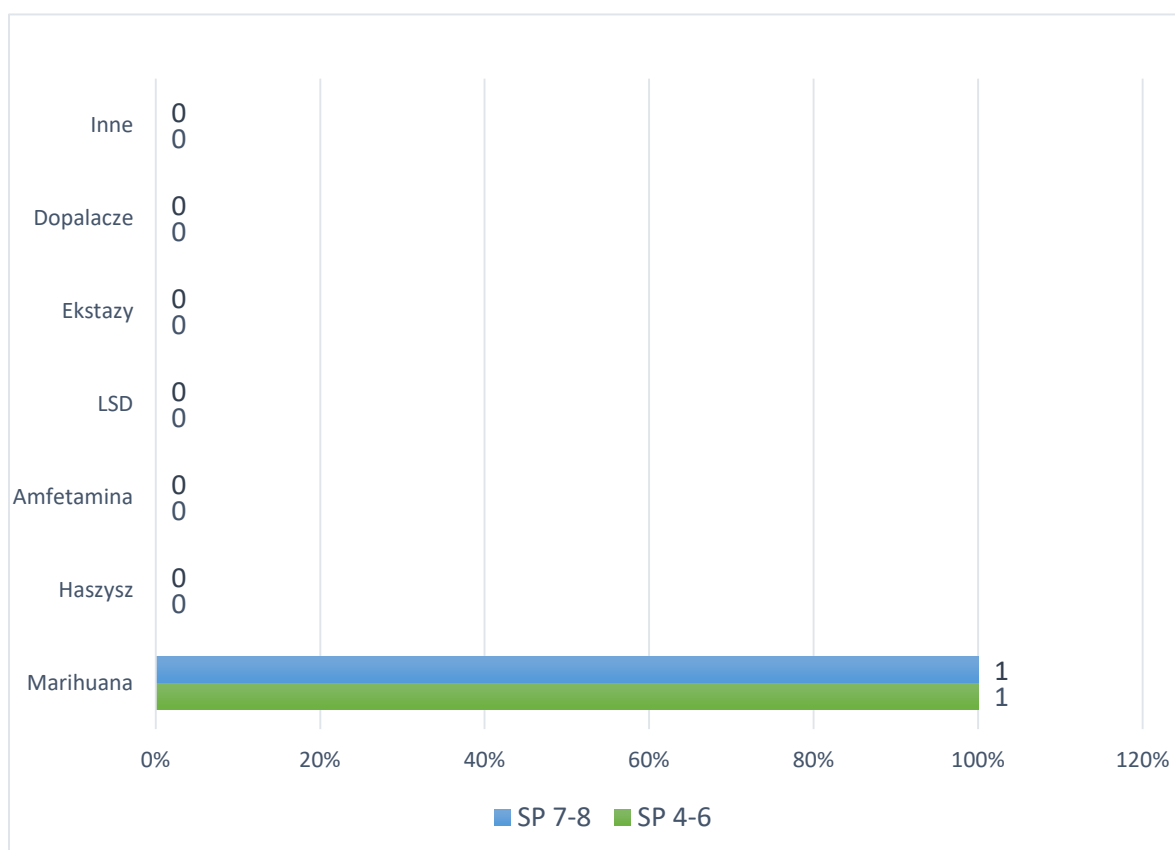
Na pytanie: „Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?” uczeń z klas 4-6 odpowiedział, że spróbowało ich tylko raz w życiu. Z kolei uczeń z klas 7-8 odpowiedział, że przyjmował owe substancje kilka razy w życiu²⁰.

²⁰ Odsetki dotyczą uczniów, którzy deklarują, że mają za sobą inicjację narkotykową.

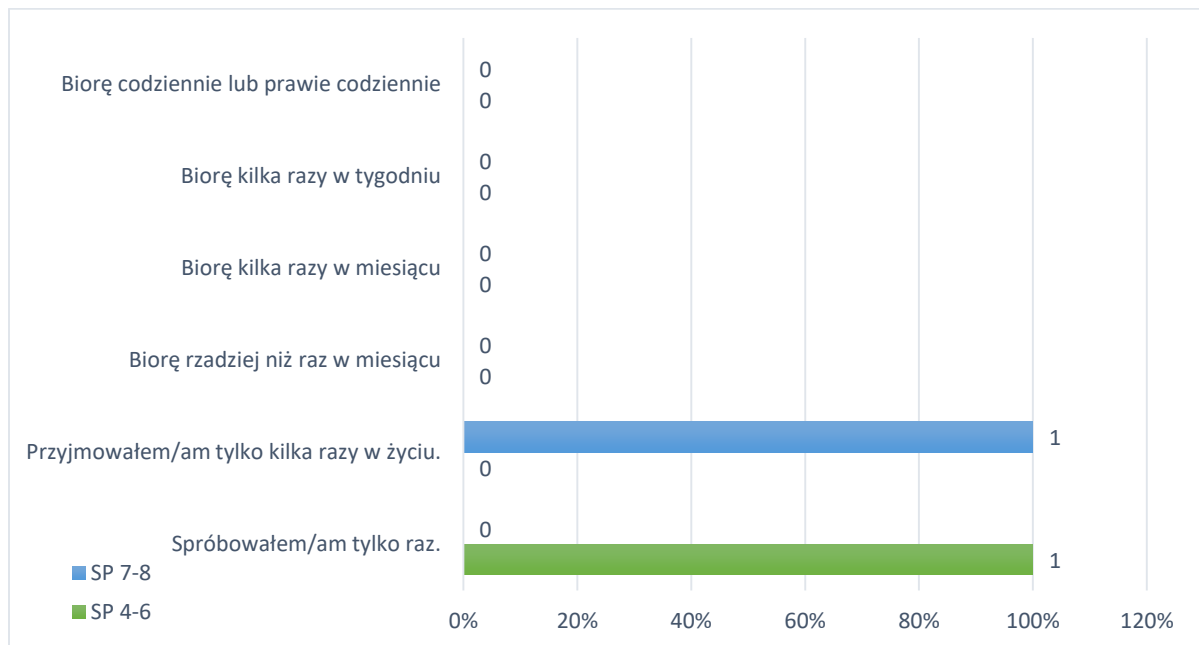
Wykres 48. W jakich okolicznościach próbowałeś pierwszy raz narkotyków/dopalaczy?

Wykres 49. Rodzaj przyjmowanych substancji (pytanie wielokrotnego wyboru).

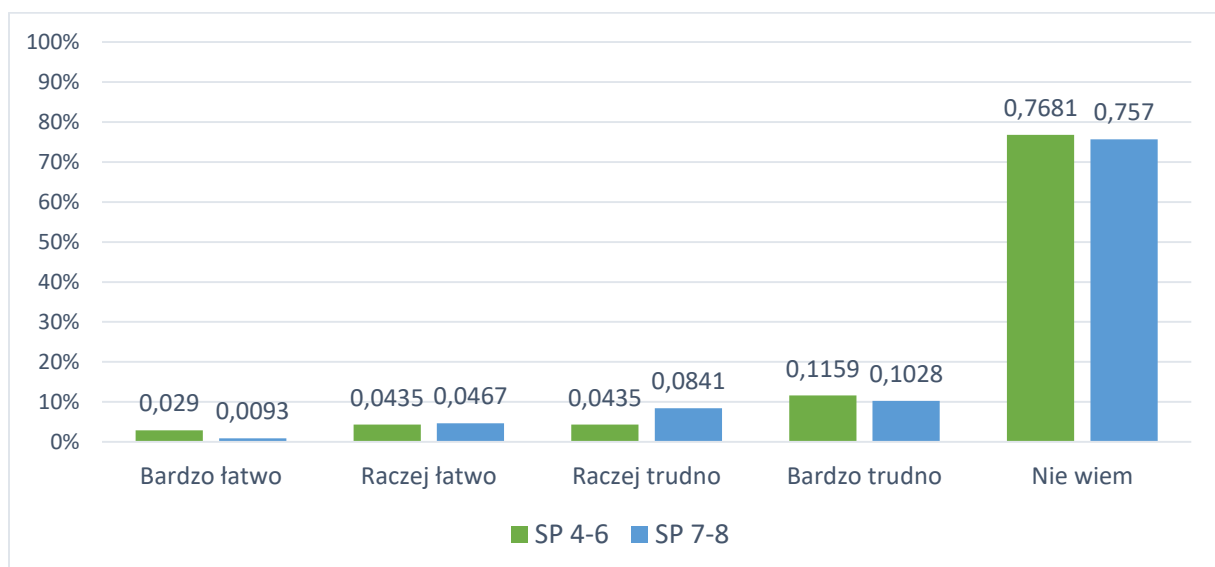

Wykres 50. Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **nie wiedzą czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w ich środowisku** (SP 4-6 – 77%; SP 7-8 – 76%). Jednakże, łącznie **7%** uczniów klas 4-6 oraz **6%** uczniów klas 7-8 twierdzi, że jest to **łatwe lub bardzo łatwe**. Natomiast **16%** uczniów klas 4-6 oraz **18%** uczniów klas 7-8 uważa, że jest to **raczej lub bardzo trudne**. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

Wykres 51. Czy łatwo jest kupić narkotyki w Twoim środowisku?

Postawy wobec substancji psychoaktywnych

Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

Jednym z wielu czynników sprzyjających sięganiu po substancje psychoaktywne jest styl życia zorientowany na zabawę, skoncentrowany na teraźniejszości oraz płytkość i instrumentalny charakter więzi. Okazjonalne sięganie po substancje psychoaktywne (zwłaszcza alkohol) jest związane ze specyfiką wieku dorastania, głównie z zaspokajaniem ważnych potrzeb rozwojowych młodzieży- pokazaniu się otoczeniu w roli osoby dorosłej i niezależnej od autorytetu dorosłych, integracji z rówieśnikami. Większość nastolatków, mimo dużej presji zewnętrznej prezentuje zachowania normatywne.

W przeprowadzonej ankiecie zbadano zatem postawy i przekonania młodzieży wobec różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczono w tabelach na następnych stronach.

Tabela 13. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 4-6.

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce."	22%	25%	20%	33%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	10%	13%	22%	55%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	58%	19%	13%	10%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	7%	12%	13%	68%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	14%	5%	12%	68%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	14,5%	11,6%	15,9%	58%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	2,9%	8,7%	18,8%	69,6%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	52%	22%	9%	17%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	11,6%	11,6%	18,8%	58%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	5,8%	5,8%	21,7%	66,7%

Tabela 14. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 7-8.

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	14,9%	48,6%	21,5%	15%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	10%	21%	32%	37%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	64%	21%	8%	7%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	2,8%	6,5%	29%	61,7%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	6%	4%	23%	67%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	6%	17%	26%	51%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	1%	7%	14%	78%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	61%	25%	7%	7%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	5,6%	7,5%	22,4%	64,5%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	15,9%	20,6%	29,9%	33,6%

Przemoc w szkole

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi.

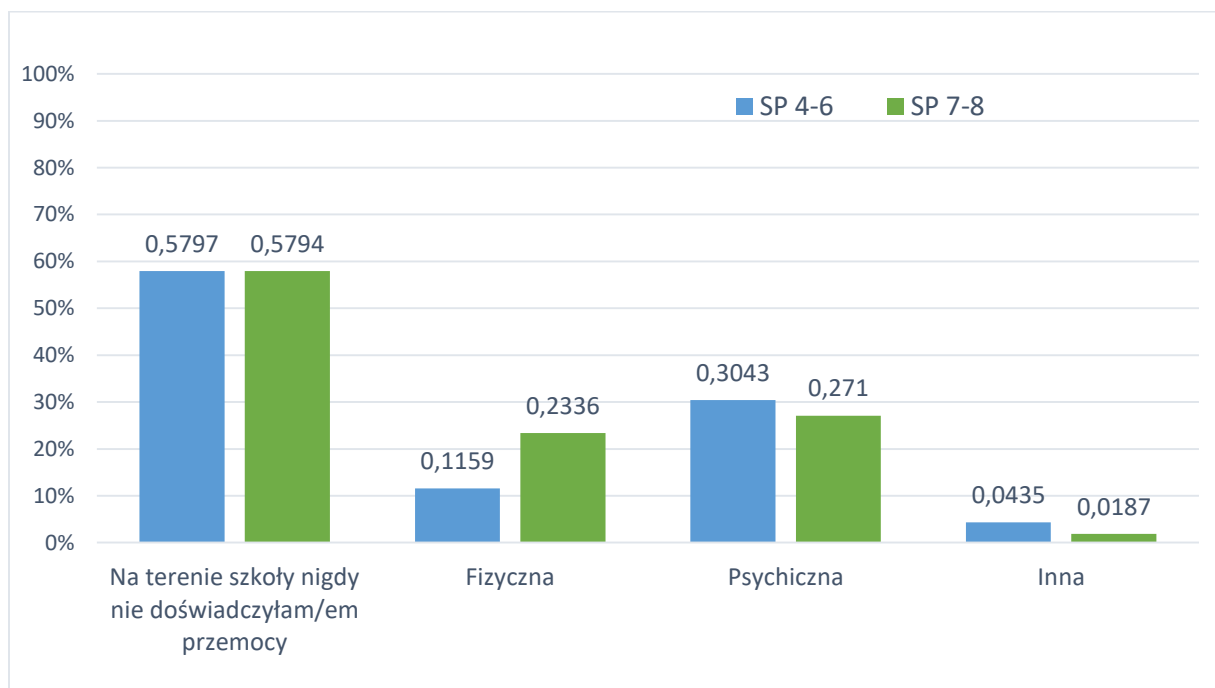
Przeprowadzone ankiety wśród uczniów Gminy Klimontów pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W pierwszej kolejności uczniom wyjaśniono, czym jest przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) oraz psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Następnie zostali zapytani, o to, jakiego rodzaju przemocy doświadczyli w szkole ze strony rówieśników.

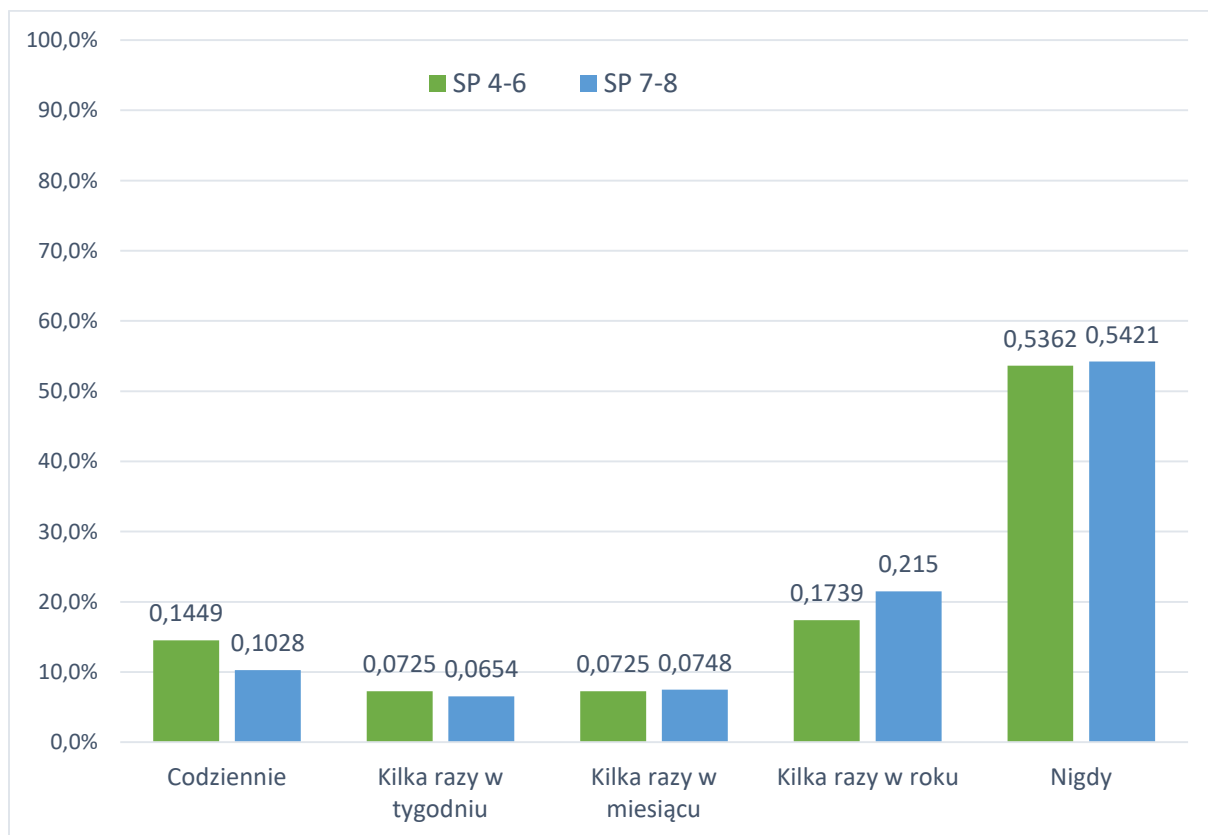
Jak wynika z przeprowadzonych badań ponad połowa badanych uczniów doświadcza przemocy w szkole ze strony rówieśników. Jeżeli chodzi, o **młodszych uczniów SP, to 58% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole, 12% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 30% z nich doświadczyło przemocy psychicznej, a 4% doświadczyło innych niż wskazane form przemocy.** W przypadku starszych uczniów SP, **58% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy w szkole ze strony innych uczniów, 23% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 27% przemocy psychicznej, a 2% innej formy przemocy.** Uzyskane wyniki wskazują, że pewien odsetek uczniów doświadcza ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej.

W kolejnym pytaniu **53,6%** uczniów klas 4-6 oraz **54,2%** uczniów klas 7-8 deklaruje, że **nie są ofiarami przemocy ze strony innych uczniów.** Część uczniów przyznaje, że **kilka razy w roku** (SP 4-6 – 17,4%; SP 7-8 – 21,5%) oraz **kilka razy w miesiącu** (SP 4-6 – 7,3%; SP 7-8 – 7,5%) doświadczają w szkole przemocy ze strony swoich kolegów lub koleżanek. Znaczna część uczniów deklaruje, że doświadcza przemocy rówieśniczej w szkole **kilka razy w tygodniu** (SP 4-6 – 7,3%; SP 7-8 – 6,5%) lub **nawet codziennie** (SP 4-6- 14,5%; SP 7-8- 10,3%).

Wykres 52. Rodzaj doświadczanej przemocy w szkole ze strony rówieśników (pytanie wielokrotnego wyboru).

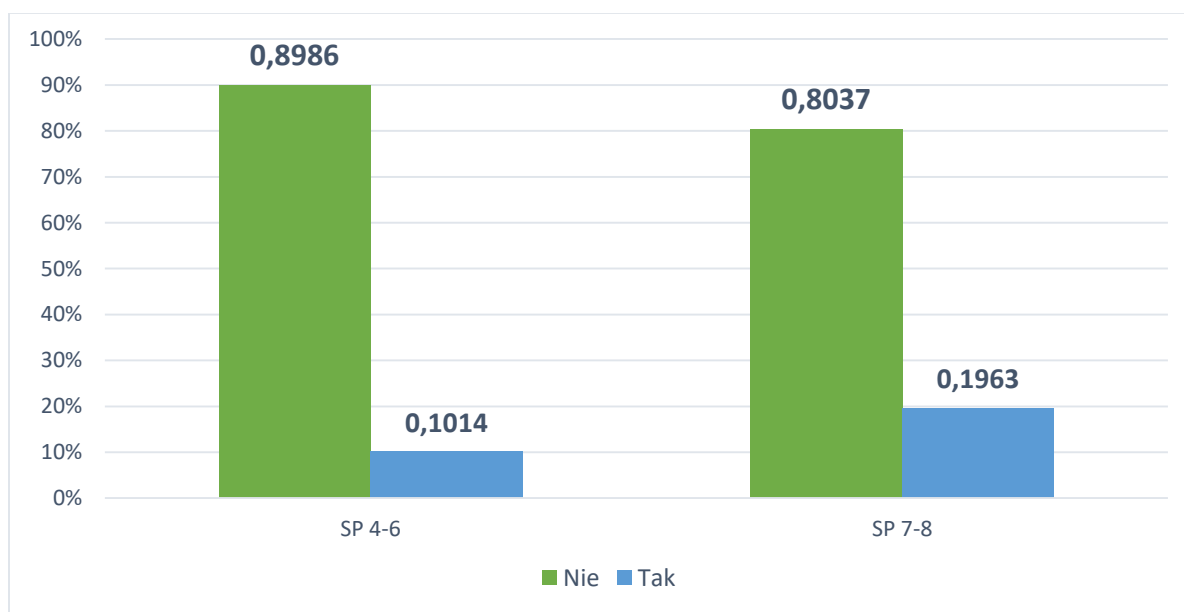
Wykres 53. Jak często doświadczasz którejkolwiek z form przemocy w szkole ze strony innych uczniów?

Poważny problem wśród dzieci i młodzieży, zarówno w zakresie zdrowia psychicznego, jak i funkcjonowania szkolnego, rodzinnego i rówieśniczego stanowią również samouszkodzenia. W ostatnich latach odnotowano rosnącą liczbę młodocianych zgłaszających się do placówek służby zdrowia z powodu różnych form autoagresji. Różnorodność form i funkcji, jakie pełnią samouszkodzenia, powoduje, że obszar ten stanowi duże wyzwanie dla osób zaangażowanych w opiekę oraz leczenie dzieci i młodzieży.

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że pewien odsetek dzieci i młodzieży z terenu Gminy Klimontów może dokonywać różnorodnych aktów autoagresji, zwłaszcza w starszych klasach, co zauważają ich rówieśnicy. Już **10% uczniów klas 4-6 oraz aż 20% uczniów klas 7-8** przyznaje, że **zaobserwowali w swoim otoczeniu zachowania autoagresywne.**

Wykres 54. Czy zaobserwowałeś/łaś w swoim otoczeniu zachowania autoagresywne (np. "cięcie się", samookaleczanie)?

Uzależnienie od nowoczesnych technologii oraz cyberprzemoc

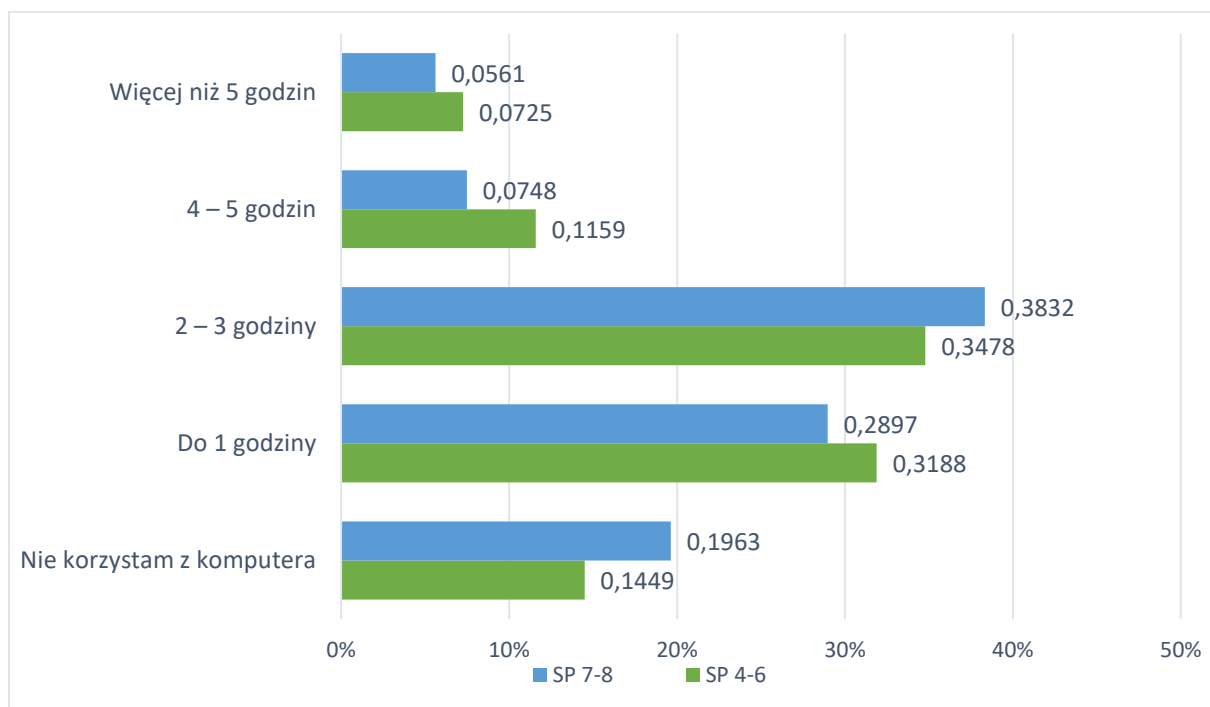
Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)²¹.

Większość uczniów **spędza przed komputerem od dwóch do trzech godzin dziennie (SP 4-6 – 35%; SP 7-8 – 38%)**. Kolejno, uczniowie spędzają przed komputerem **do godziny dziennie (SP 4-6 – 32%; SP 7-8 – 29%)**. Jednakże, **12% uczniów klas 4-6 oraz 7% uczniów klas 7-8 deklaruje, że spędza przed komputerem od czterech do pięciu godzin, a 7% młodszych oraz 6% starszych uczniów SP nawet więcej niż 5 godzin dziennie**. W praktyce może to oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu. Pozostałe **14% uczniów klas 4-6 i 20% uczniów klas 7-8 deklaruje, że nie korzysta z komputera**.

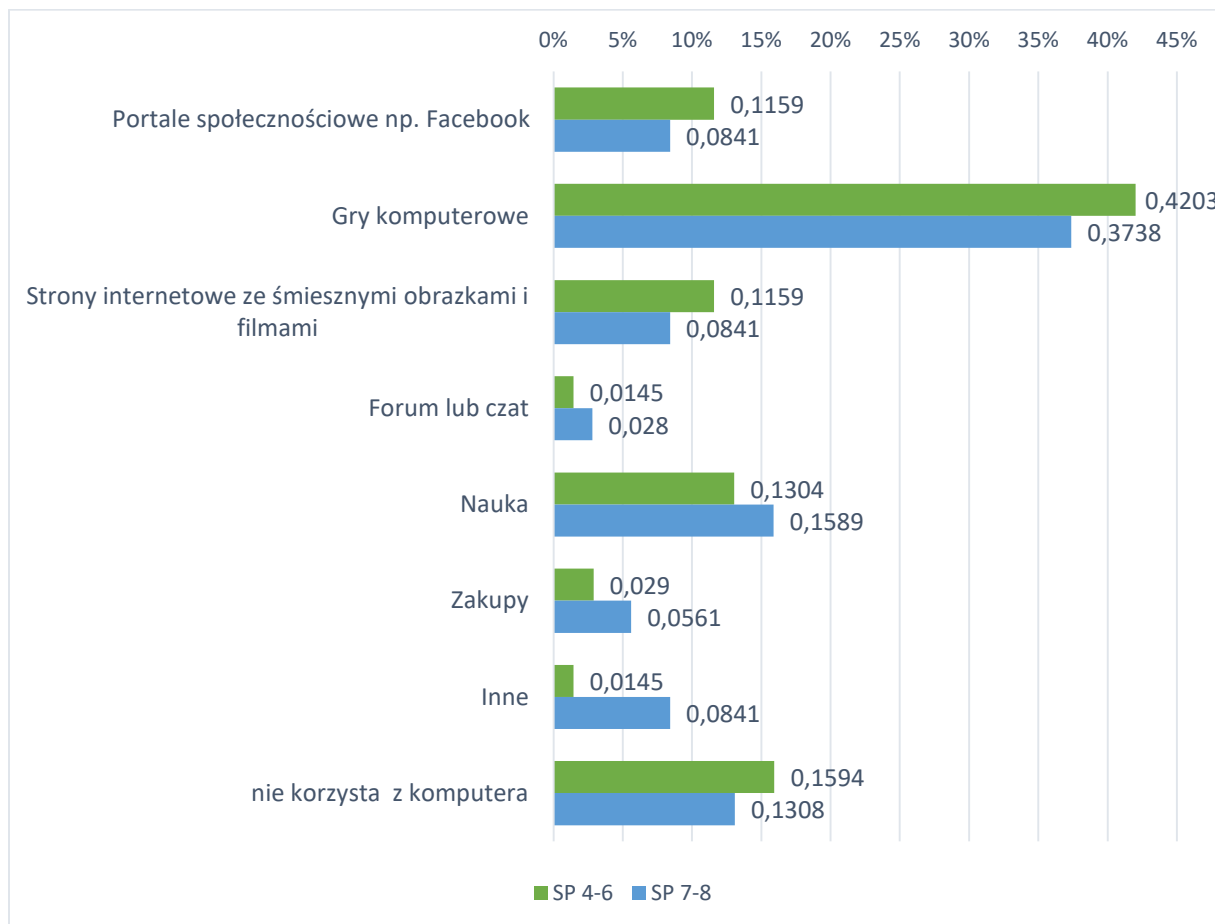
Uczniowie zostali poproszeni o określenie, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. **Najbardziej popularnymi formami okazują się być gry komputerowe (SP 4-6 – 42%; SP 7-8 – 37%)**. Zdecydowanie mniej czasu uczniowie przeznaczają na **naukę (SP 4-6 – 13%; SP 7-8 – 16%)**, **portale społecznościowe (SP 4-6 – 12%; SP 7-8 – 8%)**, czy **strony internetowe ze śmiesznymi filmikami/obrazkami (SP 4-6 – 12%; SP 7-8 – 8%)**.

21 L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

Wykres 55. Częstotliwość korzystania z komputera.

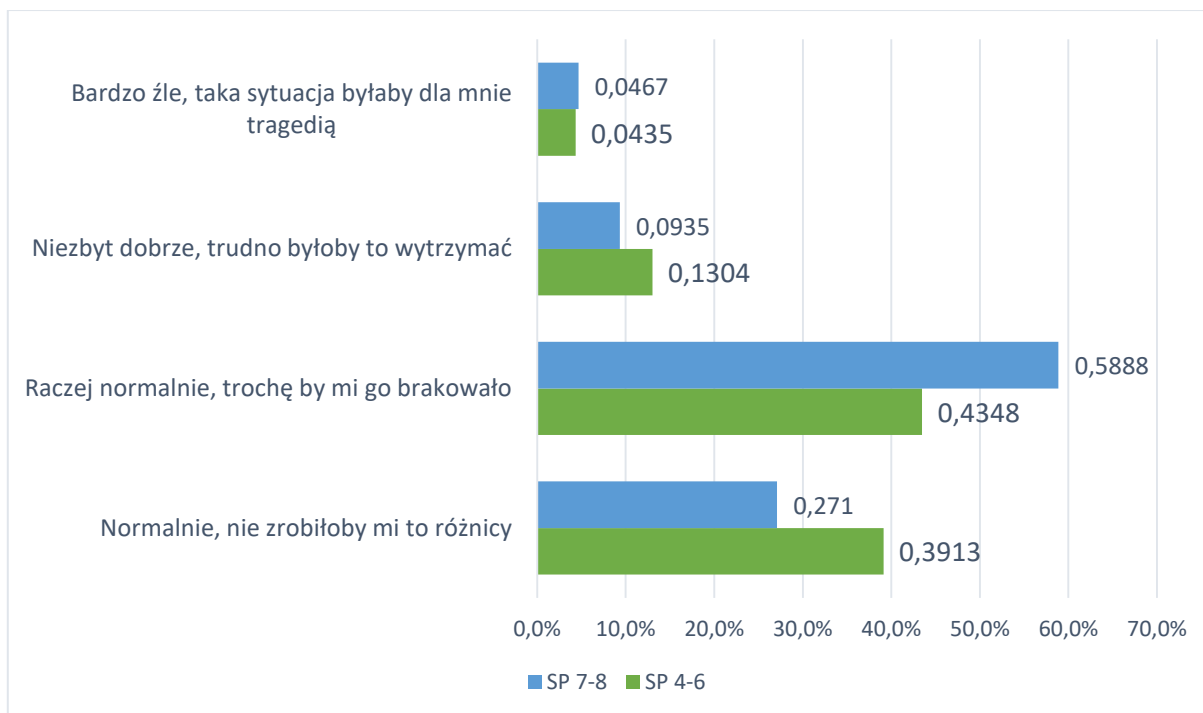

Wykres 56. Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera (pytanie wielokrotnego wyboru)?

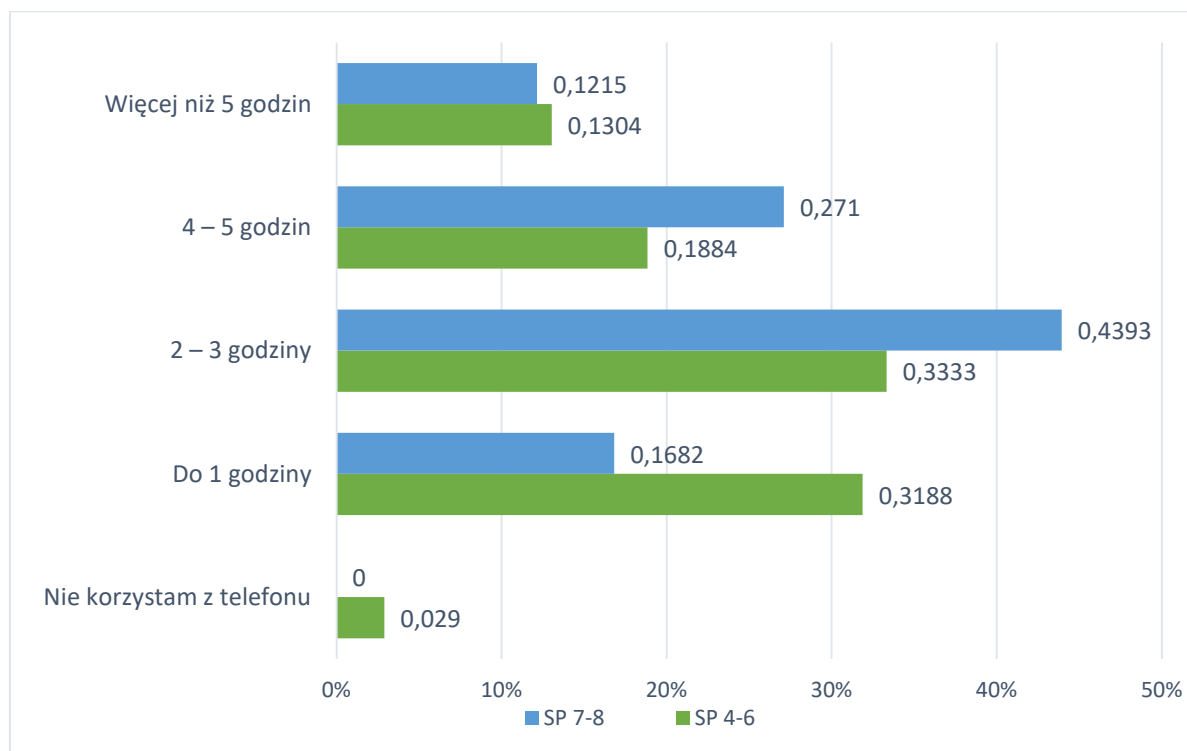
Łącznie **82,6%** uczniów klas 4-6 oraz **86%** uczniów klas 7-8 deklaruje, że **brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki**. Aczkolwiek, spora część uczniów, szczególnie starszych przyznaje, że **odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 13%; SP 7-8 – 9%)**. Jednocześnie relatywnie niewielka grupa uczniów stwierdziła, że **korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliaby bardzo negatywnie (SP 4-6– 4,4%; SP 7-8 – 5%)**.

Wykres 57. *Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie byłoby dostępu do Internetu?*

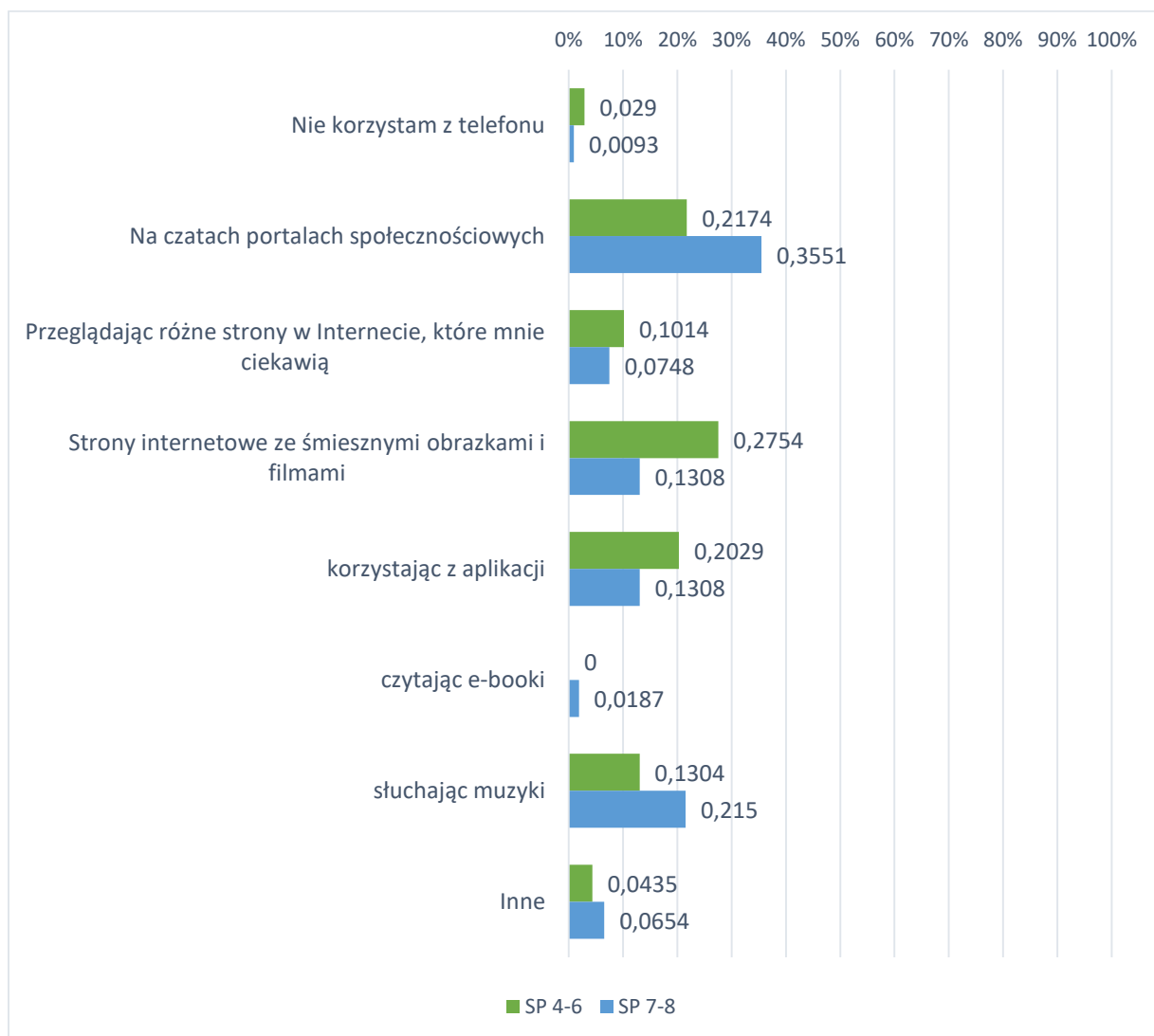
Następnie zapytano uczniów ile czasu dziennie korzystają z telefonu. Jak się okazuje, **33% uczniów klas 4-6 oraz 44% uczniów klas 7-8 korzysta z telefonu od 2 do 3 godzin dziennie**. Znaczny niepokój budzi fakt, iż **32% uczniów klas 4-6 oraz 39% uczniów klas 7-8** deklaruje, że korzysta z telefonu **4 i więcej godzin dziennie**. Kolejno, uczniowie w ten sposób spędzają czas **około godziny (SP 4-6: 32%, SP 7-8: 17%)**. Nieznaczny odsetek uczniów przyznaje, że nie korzysta z telefonu: SP 4-6: 3%.

Wykres 58. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?

Korzystając z telefonu uczniowie **najczęściej spędzają czas na czatach oraz portalach społecznościowych (SP 4-6: 22%, SP 7-8: 36%)**, oglądając śmieszne filmiki i obrazki (SP 4-6: 28%, SP 7-8: 13%), słuchając muzyki (SP 4-6: 13%, SP 7-8: 22%), czy też **korzystając z różnego rodzaju aplikacji (SP 4-6: 20%, SP 7-8: 13%)**. Część uczniów używa telefonu do **przeglądania stron internetowych zgodnie z zainteresowaniami (SP 4-6: 10%, SP 7-8: 7%)** oraz czytania e-booków (SP 7-8: 2%).

Wykres 59. Na czym spędzasz najwięcej czasu korzystając z telefonu?

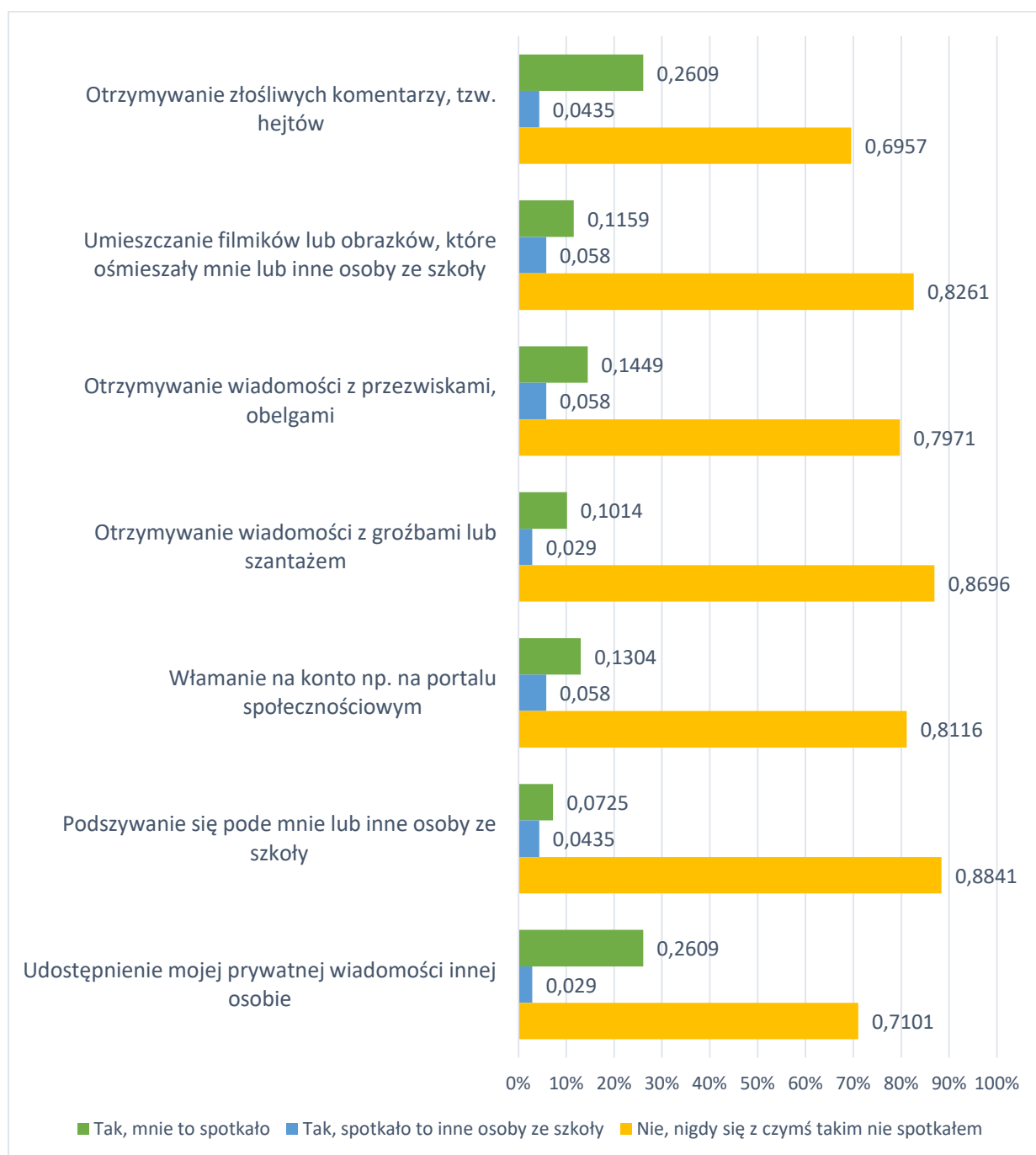
Nowoczesne technologie komunikacyjne trwale i w nieodwracalny sposób zmieniły obraz współczesnej rzeczywistości. Wielu zwłaszcza młodych ludzi, nie wyobraża sobie życia bez stałego bycia online, używania telefonu komórkowego czy przynależności do portalu społecznościowego. Współcześnie dzieci, młodzież, dorośli ciągle są „podłączeni” do wynalazków digitalnego świata, traktując je jako naturalne środowisko zaspokajania potrzeb. Dlatego e-uzależnienie jest nasilającym się problemem, dotyczącym coraz młodszych użytkowników nowoczesnych technologii. E-uzależnienia nie dają tak szybko negatywnych efektów jak inne uzależnienia, ale powodują ogromne spustoszenie w każdym z obszarów życia osoby uzależnionej i jej rodziny. W zapobieganiu nadużywaniu Internetu, telefonu komórkowego istotną rolę odgrywa dom rodzinny i szkoła. Celem profilaktyki nie może być eliminacja z życia okazji do powstania uzależnienia np. wyrzucenie telefonu albo zabranie dziecku komputera, ale prawidłowe używanie nowych technologii.

Internet, jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W przeprowadzonym badaniu uzyskane zostały informacje na temat doświadczeń uczniów związanych z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że dzieciom i młodzieży w Gminie Klimontów nie są obce zjawiska takie, jak ośmieszanie czy nękanie drugiej osoby za pośrednictwem internetu.

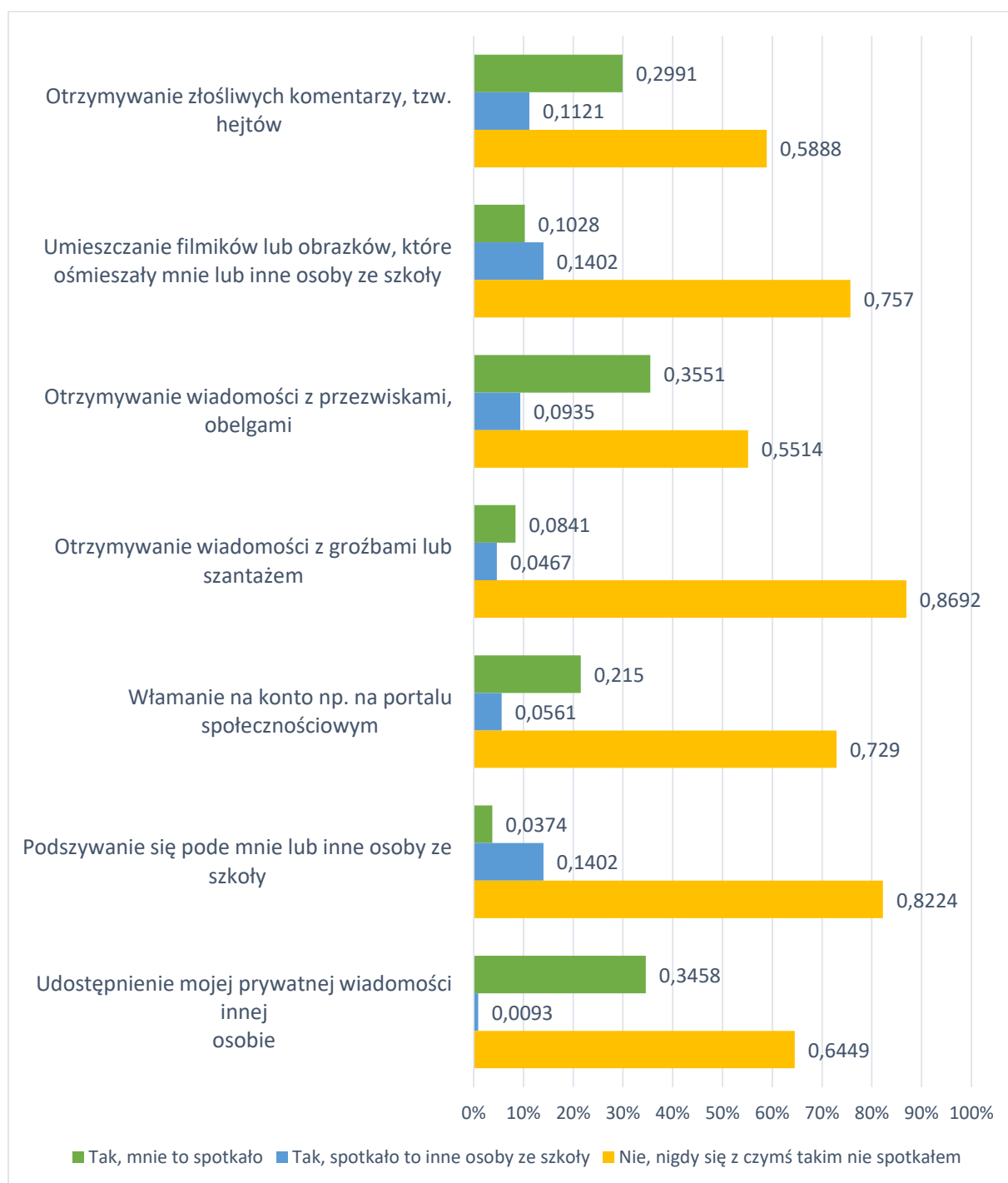
26% uczniów klas 4-6, a także 30% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie również często **otrzymywali wiadomości z obelgami i przezwiskami (SP 4-6 – 14%; SP 7-8- 36%), a nawet z groźbami i szantażem (SP 4-6 – 10; SP 7-8- 8%).** Padali też **ofiarami udostępniania ich prywatnej wiadomości innej osobie (SP 4-6 – 26%; SP 7-8- 35%), włamania na konto na portalu społecznościowym (SP 4-6 – 13%; SP 7-8- 21,5%), umieszczania filmików lub zdjęć w sieci, które ośmieszały ich lub ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 –11,6%; SP 7-8 – 10%) oraz podszywania się po nich lub pod ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 – 7,3%; SP 7-8 – 4%).**

Wykres 60. Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6.

Wykres 61. Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8.

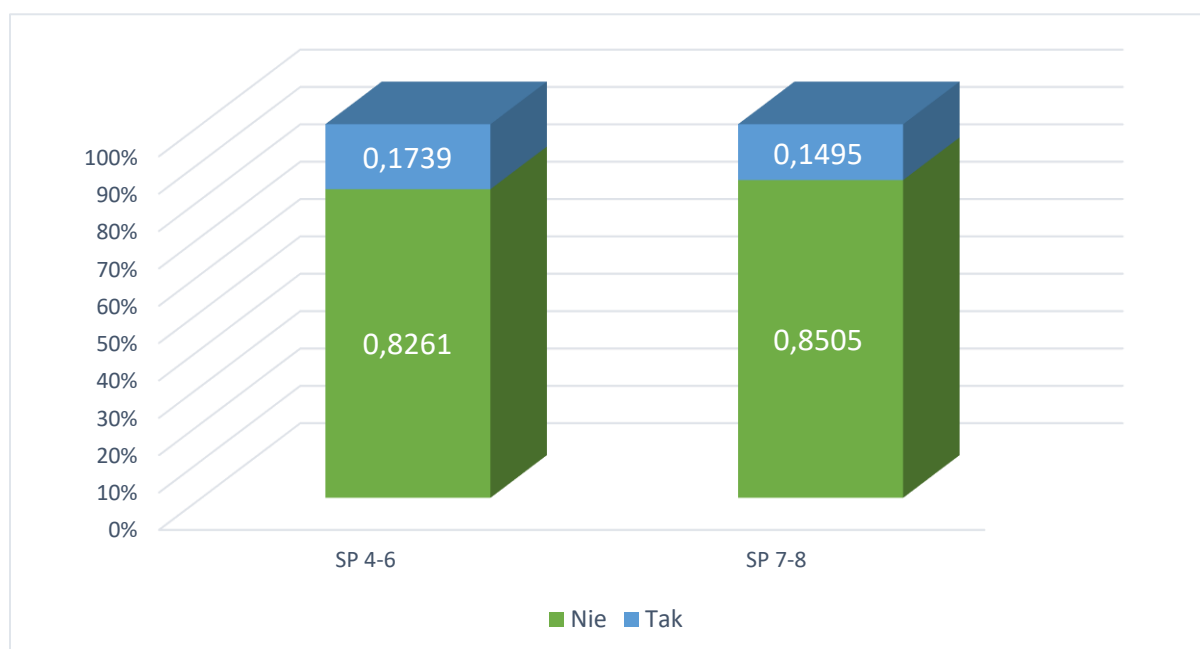

Hazard

Prawie 5% młodzieży gra na automatach o niskich wygranych stanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego (przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)²². Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier²³. Faktem jest, że – szczególnie dla młodzieży – hazard w Internecie jest generalnie dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki²⁴.

Poniższe wykresy ilustrują popularność gier hazardowych wśród dzieci i młodzieży w Gminie Klimontów. **Ogólny odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z grą na automatach jest znaczący: SP 4-6 – 17%; SP 7-8 – 15%.**

Wykres 62. Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze)?

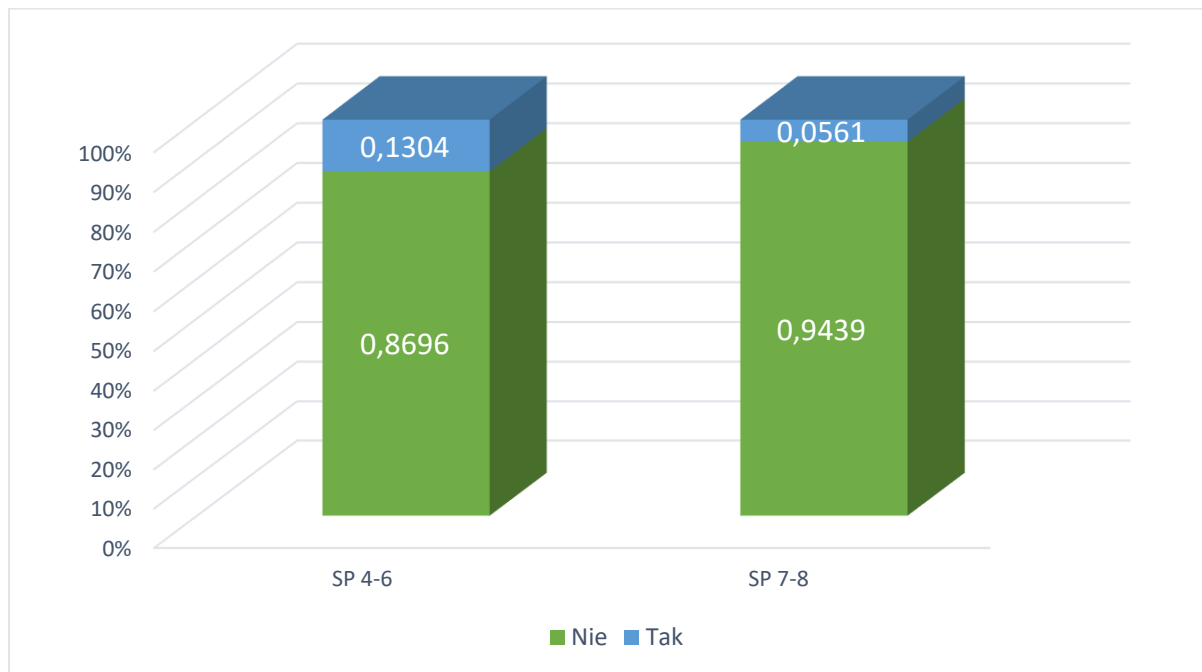
22 P. Sobierajski, J. Szczepkowski, *Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2011.

23 M. Griffiths M., *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

24 M. Griffiths M., *Gambling Addiction on the Internet*, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Hoboken: John Wiley and Sons.

Internetowe gry „na pieniądze” wśród młodzieży szkół podstawowych w Gminie Klimontów są mniej popularne niż gra na automatach. 87% młodszych i 94% starszych uczniów szkół podstawowych nie ma doświadczenia z taką formą rozrywki. Jednakże, 13% uczniów klas 4-6 oraz 6% uczniów klas 7-8 grało już w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker).

Wykres 63. Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?

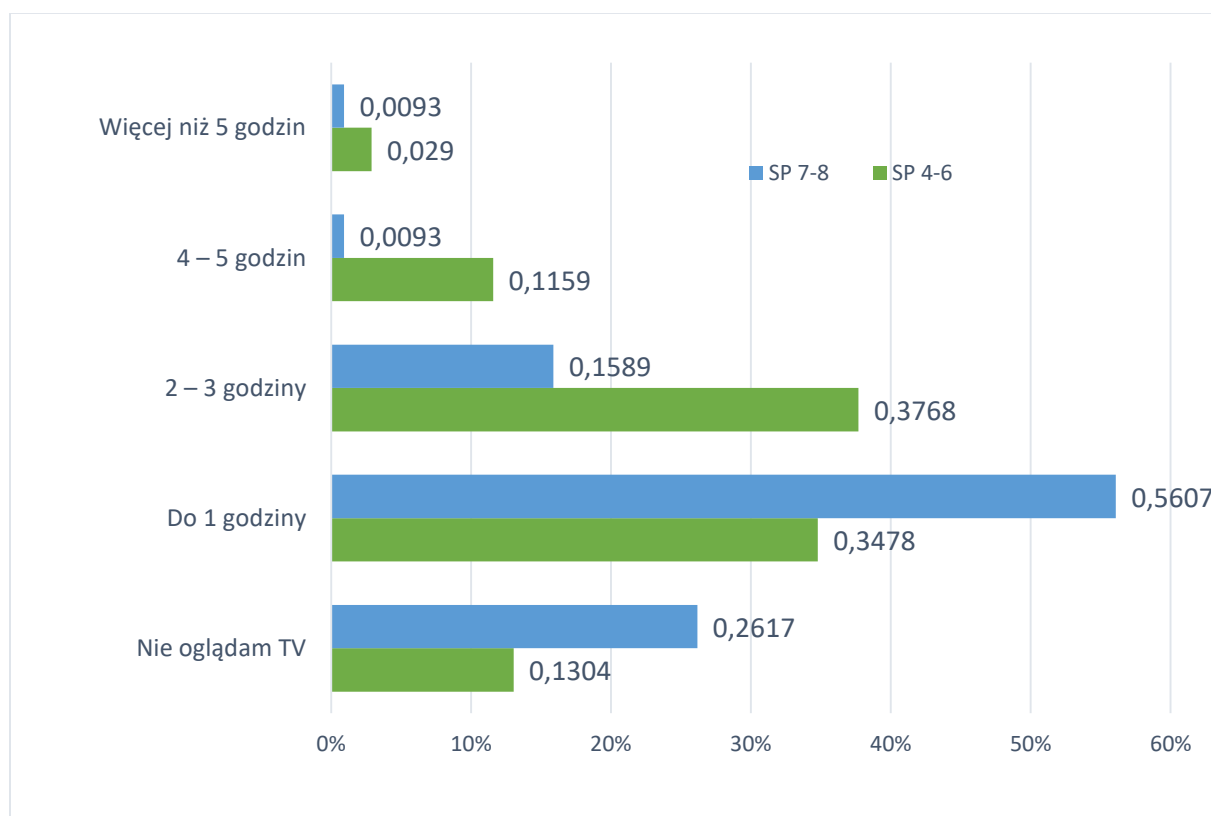

Formy spędzania czasu wolnego

W przeprowadzonej ankiecie zbadano również, w jaki sposób czas wolny spędzają uczniowie szkół podstawowych na terenie Gminy Klimontów.

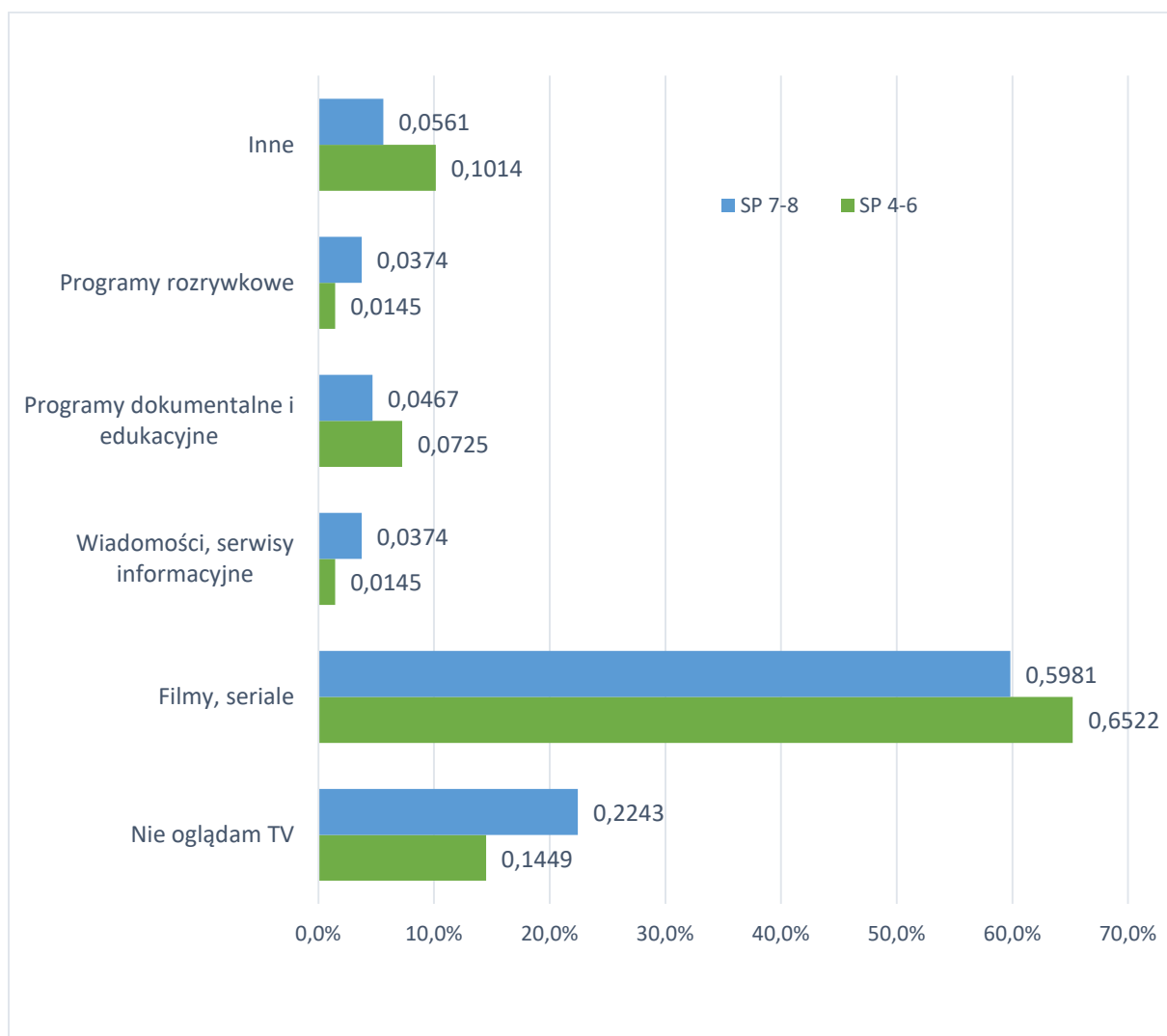
Jak wynika z przeprowadzonych badań uczniowie znaczą część swojego czasu przeznaczają na oglądanie telewizji. Najwięcej **uczniów spędza przed telewizorem około godziny dziennie (SP 4-6: 34,8%, SP 7-8: 56%)**. Jednakże, znaczna część uczniów ogląda telewizję nawet **od 2 do 3 godzin dziennie (SP 4-6: 37,7%, SP 7-8: 16%)**. Relatywnie niewielki odsetek uczniów **ogląda telewizję powyżej 4 godzin dziennie (SP 4-6: 14,5%, SP 7-8: 2%)**. **Pozostałe 13% uczniów klas 4-6 oraz 26% uczniów klas 7-8 deklaruje, że nie ogląda telewizji.**

Wykres 64. Ile czasu dziennie przeznaczasz na oglądanie telewizji?

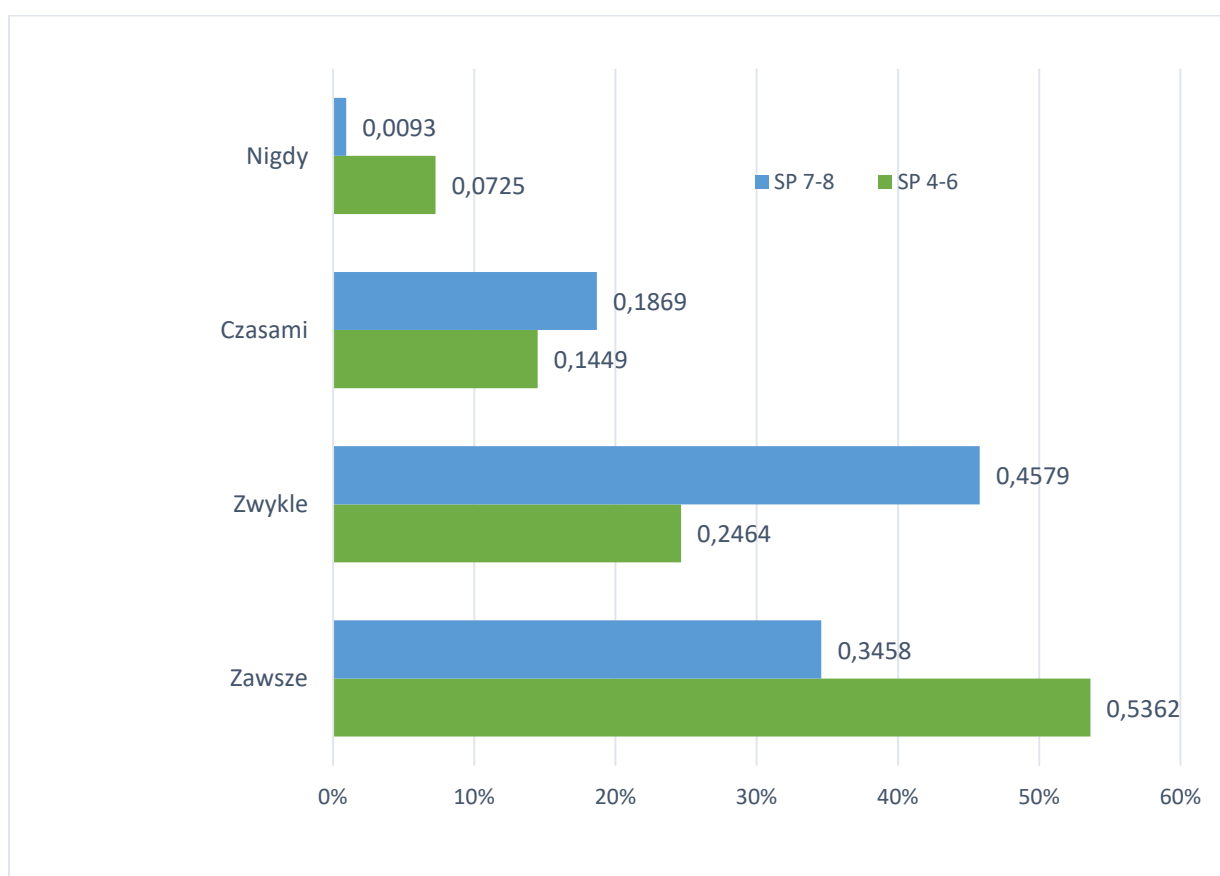
Wśród **najczęściej** oglądanych programów uczniowie wymieniają **filmy i/lub seriale** (SP 4-6: 65,2%, SP 7-8: 59,7%). Zdecydowanie mniejszy odsetek badanych wskazał na **programy rozrywkowe** (SP 4-6: 1,5%, SP 7-8: 3,7%), **wiadomości oraz serwisy informacyjne** (SP 4-6: 1,5%, SP 7-8: 3,7%) oraz **programy dokumentalne i edukacyjne** (SP 4-6: 4,7%, SP 7-8: 7,3%).

Wykres 65. Rodzaje najczęściej oglądanych programów.

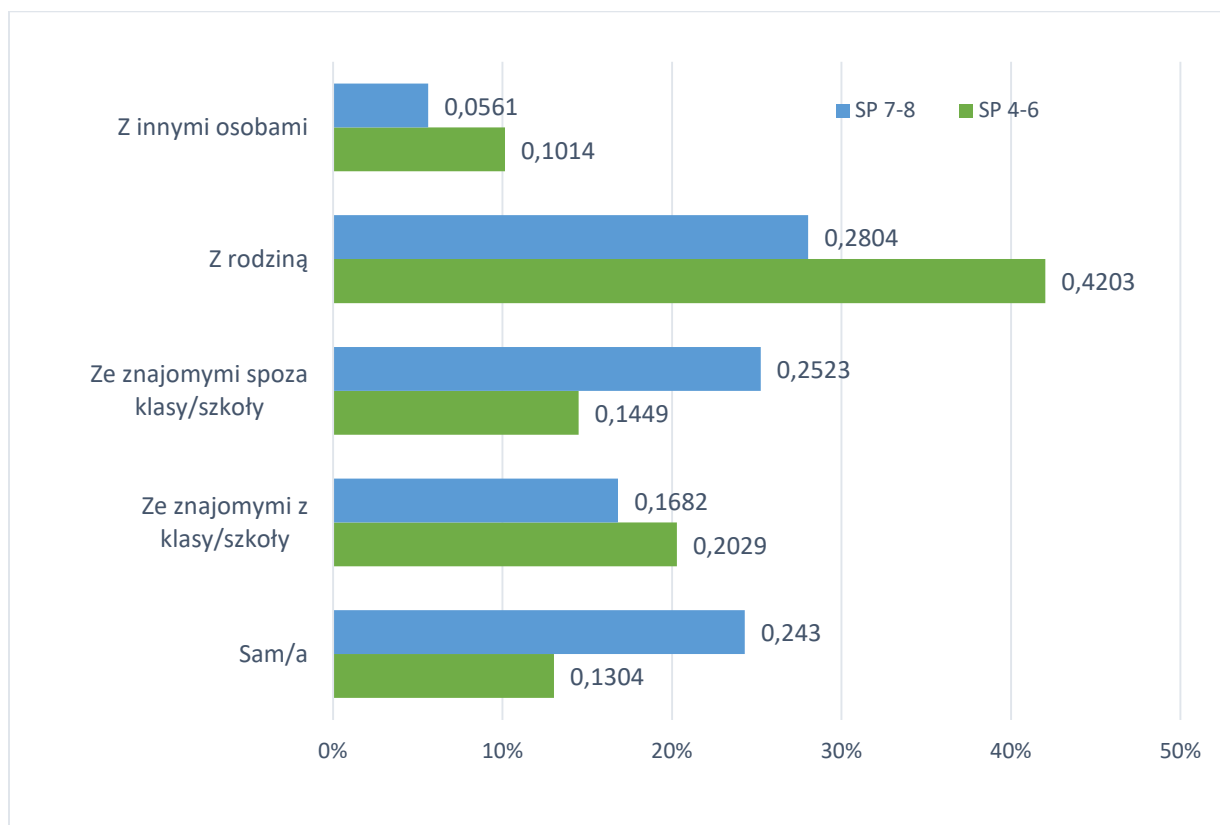
Jak wynika z deklaracji uczniów, ich rodzice najczęściej wiedzą, w jaki sposób spędzają czas wolny. 54% uczniów młodszych klas oraz 34,6% uczniów starszych klas deklaruje, że ich rodzice zawsze wiedzą, co robią w wolnym czasie. Poza tym, 25% uczniów klas 4-6 oraz 45,8% uczniów klas 7-8 przyznaje, że ich rodzice zazwyczaj wiedzą, w jaki sposób spędzają oni czas wolny. Wynika z tego, że uczniowie ci podlegają najczęściej kontroli rodziców. Pozostali uczniowie odpowiedzieli, że ich rodzice **czasami** wiedzą (SP4-6: 14%, SP 7-8: 18,7%) lub też **nigdy** nie wiedzą (SP 4-6: 7%, SP 7-8: 0,9%), co robią wolnym czasie.

Wykres 66. Czy Twoi rodzice wiedzą, co robisz w wolnym czasie?

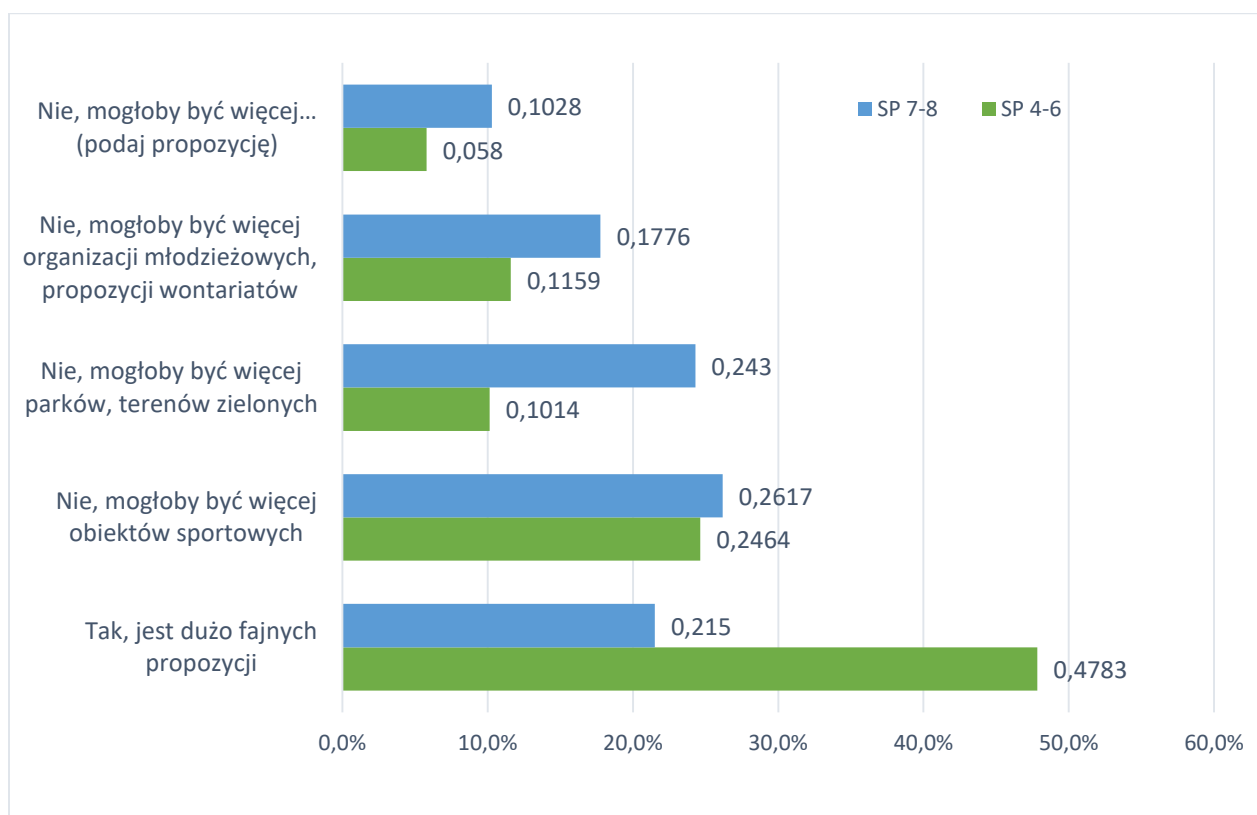
Uczniowie z Gminy Klimontów **najczęściej spędzają czas wolny w towarzystwie rodziny (SP 4-6: 42%, SP 7-8: 28%),** lub też **ze znajomymi z klasy/ szkoły (SP4-6: 20,3%, SP 7-8: 17%).** Część uczniów spędza ten czas **ze znajomymi spoza klasy/szkoły (SP 4-6: 14,5%, SP 7-8: 25%),** w **samotności (SP 4-6: 13%, SP 7-8: 24%)** oraz z **innymi osobami** niż wymienione w ankiecie **(SP 4-6: 10,1%, SP 7-8: 6%).** Wyniki badań wskazują, że wraz z wiekiem maleje ilość czasu spędzanego z rodziną, natomiast wzrasta ilość czasu spędzanego ze znajomymi spoza klasy/szkoły.

Wykres 67. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?

Znaczny odsetek badanych uczniów z Gminy Klimontów uważa, że w okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania czasu wolnego: SP 4-6: 47,8%, SP 7-8: 22%. Aczkolwiek, 24,6% uczniów klas 4-6 oraz 26% uczniów klas 7-8 uważa, że w okolicy powinno być więcej obiektów sportowych, a 10,1% uczniów klas 4-6 i 24% uczniów klas 7-8, przyznaje że mogłoby być więcej terenów zielonych. Z kolei 11,6% uczniów młodszych klas i 18% uczniów starszych klas wskazuje, że brakuje organizacji młodzieżowych oraz propozycji wolontariatów. Uczniowie mieli również możliwość przedstawienia swoich propozycji. Najczęściej wskazywali, że w okolicy brakuje parku linowego, lodowiska oraz kina.

Wykres 68. Czy uważasz, że w Twojej okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu? Jeśli nie to, co mogłoby być lepiej?

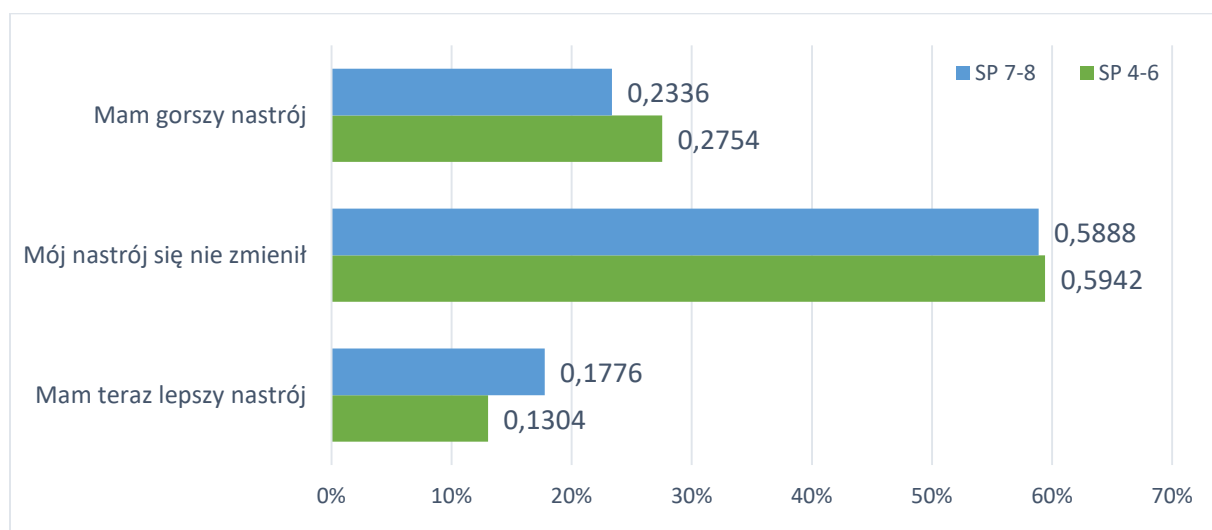
Wpływ pandemii Covid- 19 na zdrowie psychiczne i relacje rówieśnicze wśród dzieci i młodzieży

Wybuch pandemii Covid-19 wywołał głębokie zmiany w dotychczasowym sposobie funkcjonowania. Długotrwała izolacja, nauka zdalna, związane z tym ograniczenie kontaktów z kolegami i koleżankami, a także obawy o zdrowie swoje i bliskich czy też żaloba po ich stracie – m.in. z takimi stresorami muszą zmagać się w trakcie pandemii dzieci i młodzież, co negatywnie wpływa na stan psychiki wielu z nich. Świadczą o tym wyniki licznych badań oraz statystyki z wielu krajów świata, w tym także z Polski. W ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy psychiatrzy odnotowali częstsze występowanie depresji, stanów lękowych, zaburzeń nerwicowych, problemów ze snem i apetytem, a także zespołu stresu pourazowego (PTSD) wśród dzieci i młodzieży.

Wpływ pandemii na psychikę dzieci i młodzieży może przybierać bardzo różne formy - począwszy od utrzymującego się przez dłuższy czas gorszego samopoczucia, poprzez mniejsze lub większe problemy w relacjach z innymi lub nauką, aż po wystąpienie (lub nasilenie) objawów lęku uogólnionego, depresji czy też innego rodzaju (w tym m.in. aktów samobójczych) zaburzeń psychicznych.

W przeprowadzonej ankiecie zapytaliśmy zatem, o to, jakie jest samopoczucie uczniów w porównaniu z okresem przed pandemią. **Ponad połowa badanych nie zaobserwowała żadnych zmian (SP 4-6- 59%, SP 7-8- 59%), a niektórzy wskazują nawet na poprawę nastroju (SP 4-6- 13%, SP 7-8- 18%). Jednakże, 28% młodszych oraz 23% starszych uczniów szkół podstawowych przyznaje, że ich nastrój się pogorszył.**

Wykres 69. Jakie jest Twoje samopoczucie w porównaniu z okresem sprzed pandemii?

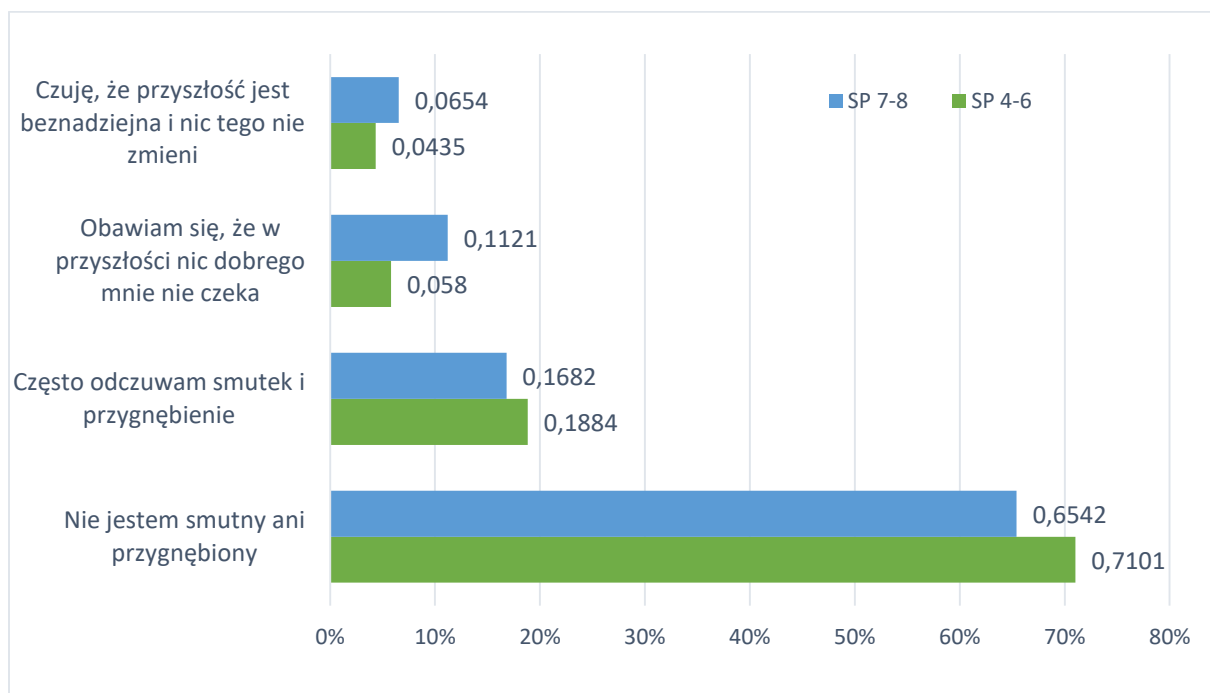

Uczniowie zostali poproszeni również o wskazanie, czy obecnie odczuwają smutek i przygnębienie. Zadawalające jest, że ankietowani zaznaczali najczęściej, że **obecnie nie są smutni ani przygnębieni (SP 4-6- 71%; SP 7-8- 65%)**. Niepokojące jest jednak, że **19% młodszych oraz 17% starszych uczniów często odczuwa smutek i przygnębienie, a 6% młodszych oraz 11% starszych uczniów klas szkół podstawowych obawia się, że w przyszłości nie czeka ich nic dobrego. Z kolei 4% uczniów klas 4-6 i 7% uczniów klas 7-8 ma poczucie, że przyszłość jest beznadziejna i nic nie jest w stanie tego zmienić.**

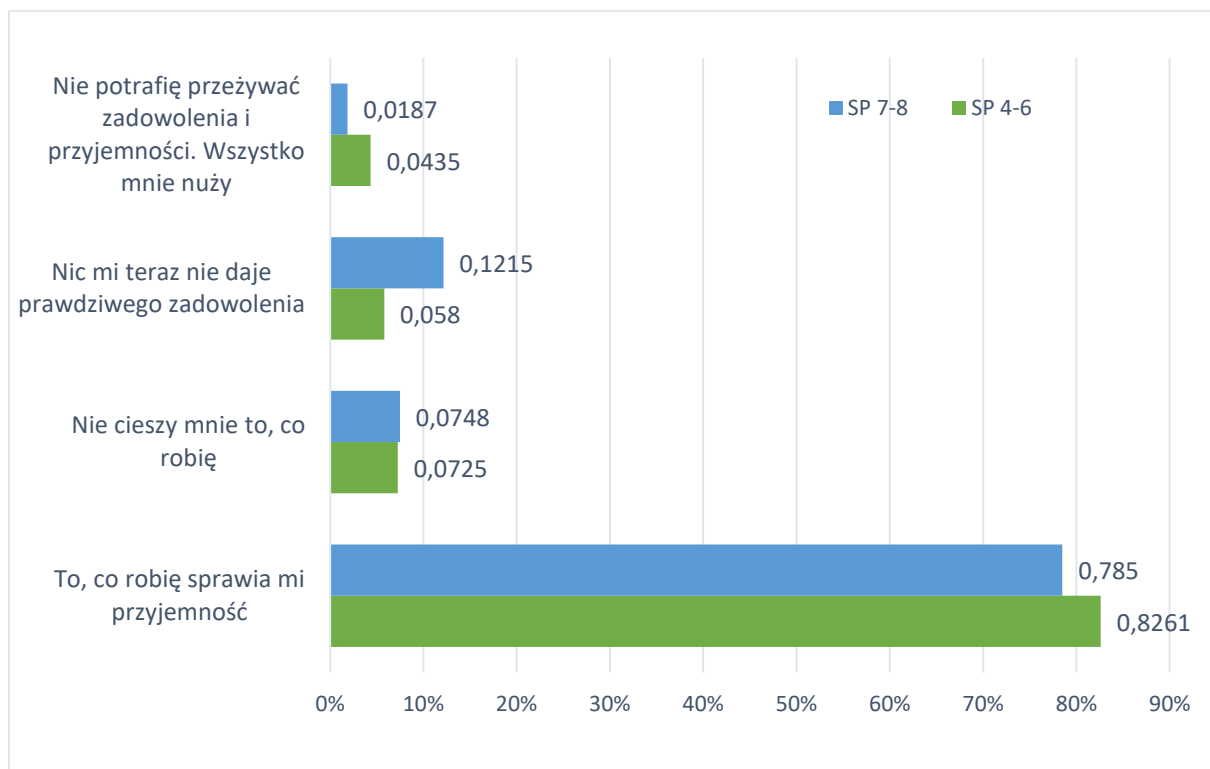
Następnie badani zostali zapytani o to, czy odczuwają obecnie zadowolenie. **Zdecydowana większość ankietowanych wskazała, że odczuwa przyjemność z tego, co robi (SP 4-6- 83%, SP- 7-8- 79%)**. Aczkolwiek, **7% młodszych oraz 7% starszych uczniów wskazało, że nie cieszy ich to, co robią**. Natomiast **6% uczniów klas 4-6 i 12% uczniów klas 7-8 przyznaje, że obecnie nic nie daje im prawdziwego zadowolenia. Pozostali uczniowie wskazali, że nie potrafią obecnie odczuwać zadowolenia i przyjemności, a wszystko ich nuży (SP 4-6- 4%, SP 7-8- 2%)**.

Uzyskane wyniki wskazują na konieczność ciągłego diagnozowania stanu psychicznego dzieci i młodzieży w szkołach ze szczególnym uwzględnieniem tych grup, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej czy zdrowotnej. Istnieje także potrzeba objęcia dzieci i młodzieży wszechstronnym wsparciem wychowawczym, profilaktycznym i pomocowym w różnorodnych formach i na jak najszerszą skalę (pomocą należy całą populację dzieci i młodzieży).

Wykres 70. Odczuwanie smutku i przygnębienia.

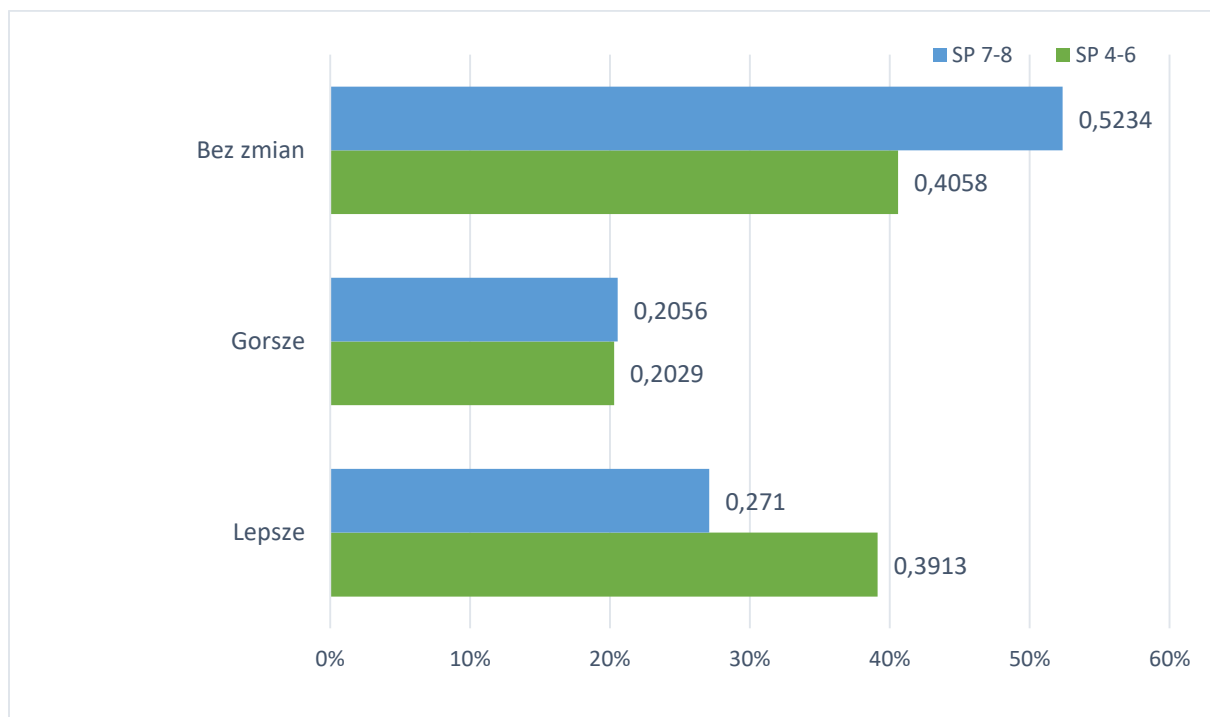

Wykres 71. Czy jesteś zadowolony z siebie?

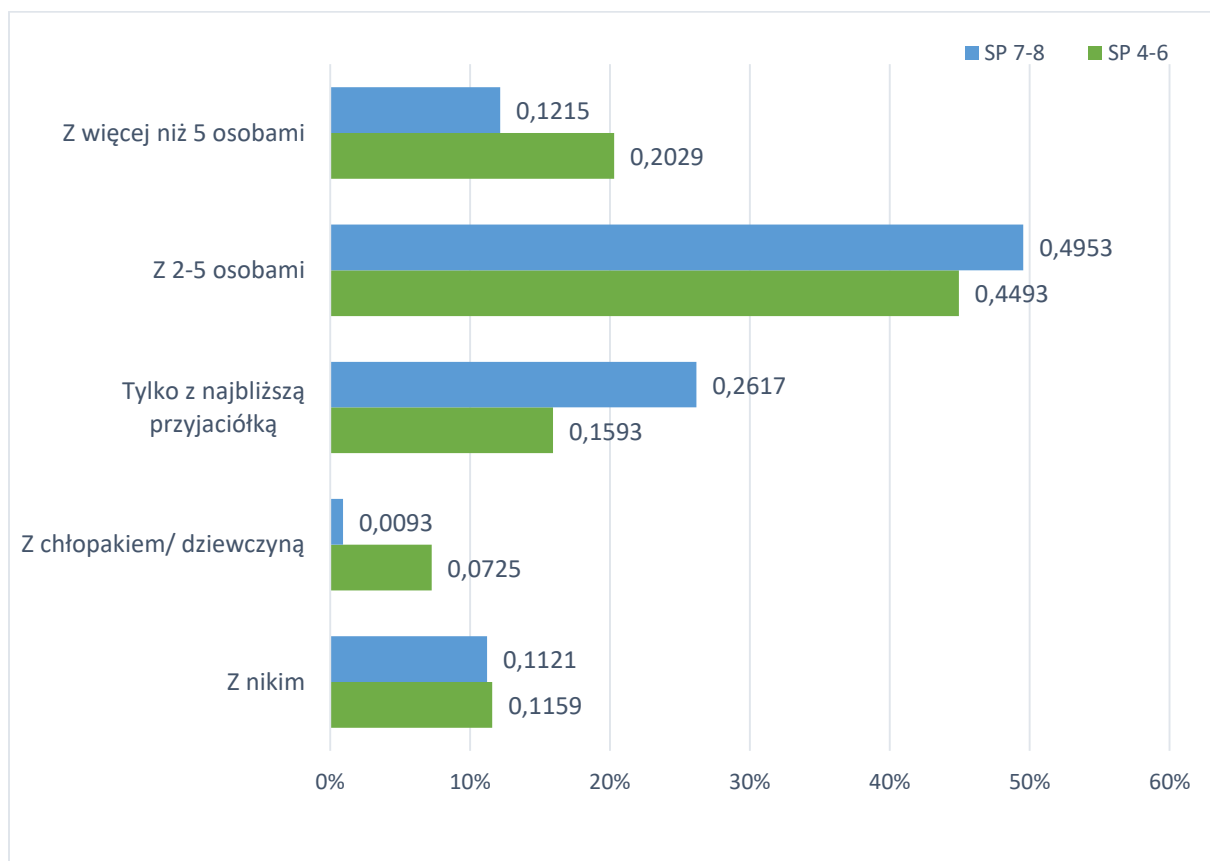
Jeżeli chodzi o ocenę relacji z rówieśnikami, to badani uczniowie wskazują najczęściej, że pandemia Covid-19 nie miała na nie żadnego wpływu (SP 4-6- 41%; SP 7-8- 52%). Jednakże, 39% młodszych oraz 27% starszych uczniów wskazuje, że relacje te były lepsze. Co ciekawe, 20% uczniów klas 4-6 i 21% uczniów klas 7-8 ocenia, że ich relacje z rówieśnikami przed pandemią były gorsze.

Wykres 72. Moje relacje z rówieśnikami przed pandemią oceniam, jako ...

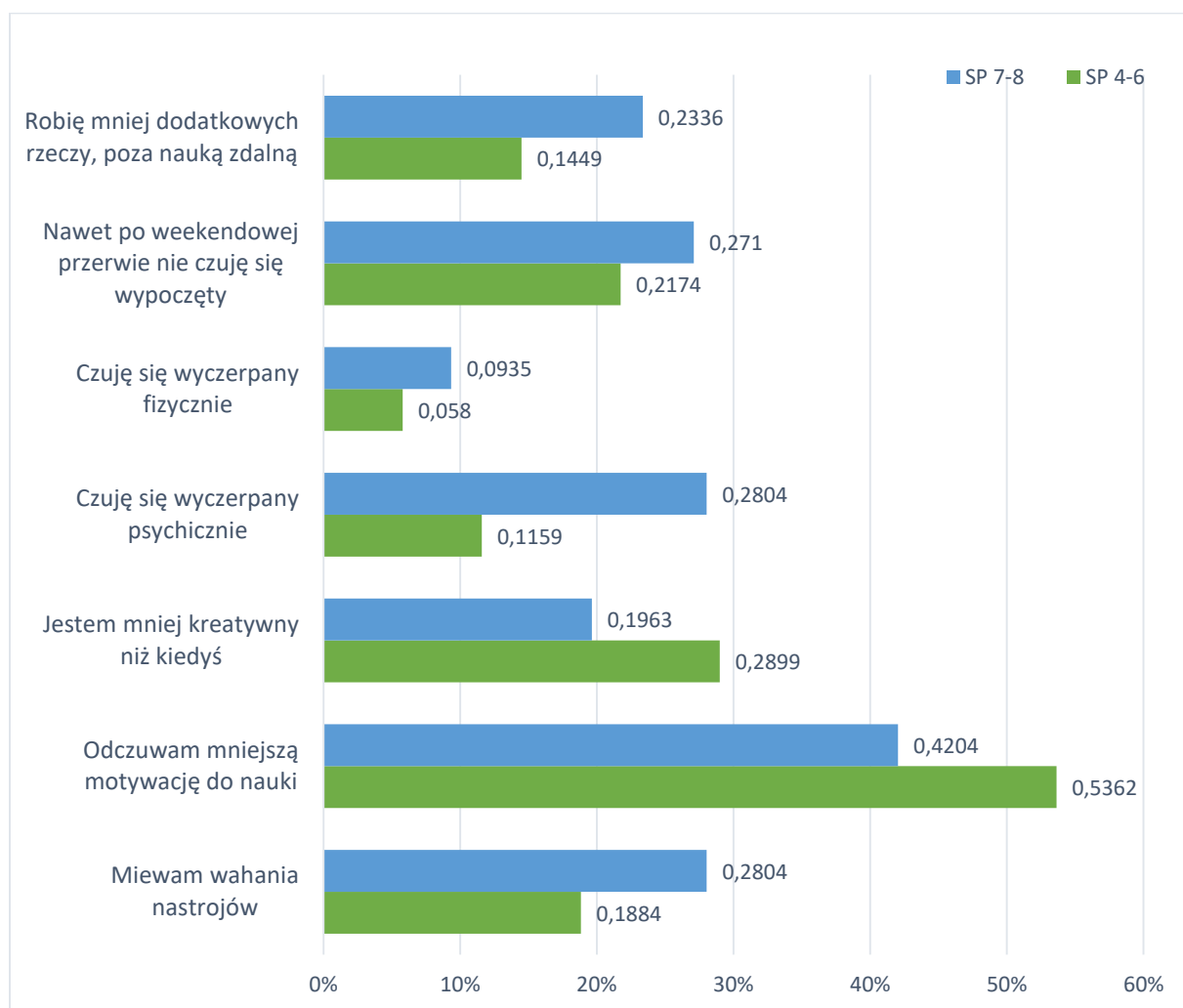
W kolejnym pytaniu w tym obszarze, zapytano uczniów z iloma rówieśnikami utrzymują kontakt w sprawach szkolnych w ciągu tygodnia. Uzyskane wyniki potwierdzają, że dzieci i młodzież ze szkół podstawowych na terenie Gminy Klimontów utrzymują relacje rówieśnicze nie tylko w szkole, ale również poza nią- **45% młodszych i 50% starszych badanych kontaktuje się poza szkołą z 2 do 5 kolegów/koleżanek.** Natomiast **20% uczniów klas 4-6 oraz 12% uczniów klas 7-8 poza szkołą utrzymuje kontakt z więcej niż 5 osobami.** Niepokoi jednak, że **12% uczniów klas 4-6 oraz 11% uczniów klas 7-8 wskazało, że nie utrzymuje kontaktu z nikim.** Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższy wykres.

Wykres 73. Z iloma rówieśnikami kontaktujesz się w sprawach pozaszkolnych w ciągu tygodnia?

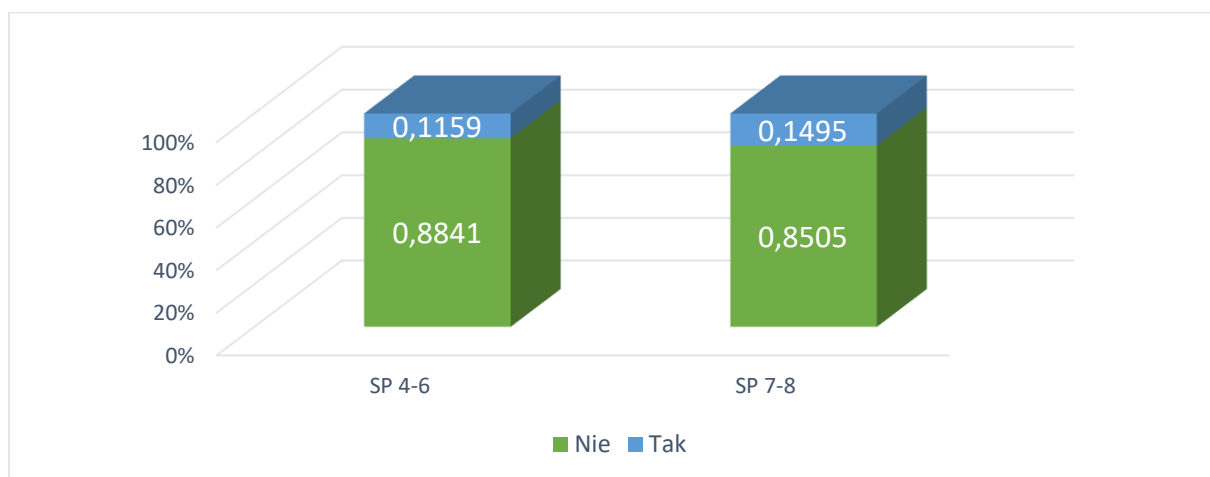
Zdalna nauka to nic innego, jak edukacja w domu, na tak zwaną odległość. Z wykorzystaniem komputera oraz dostęp do Internetu. Uczniowie wraz z nauczycielem na lekcje łączą się poprzez platformę, dostępną w danej szkole. Zdalna nauka odbywa się w godzinach porannych, w takich samych, jak odbywałyby się lekcje stacjonarnie. Wraz z pandemią koronawirusa nauka online stała się koniecznością, a nie tylko opcją lub wygodą. Uczniowie z Gminy Klimontów zostali zapytani o ich odczucia związane z edukacją zdalną. Ankietowani wskazywali najczęściej, że odczuwają mniejszą motywację do nauki (SP 4-6- 54%; SP 7-8- 42%), a także miewają wahania nastrojów (SP 4-6- 19%; SP 7-8- 28%), są mniej kreatywni (SP 4-6- 29%; SP 7-8- 20%), czują się wyczerpani psychicznie (SP 4-6- 12%; SP 7-8- 28%), nie są w stanie wypocząć (SP 4-6- 22%; SP 7-8- 27%), robią mniej rzeczy dodatkowych (SP 4-6- 14%; SP 7-8- 23%), oraz czują się wyczerpani fizycznie (SP 4-6- 6%; SP 7-8- 9%).

Wykres 74. Jakież masz odczucia związane z edukacją zdalną?

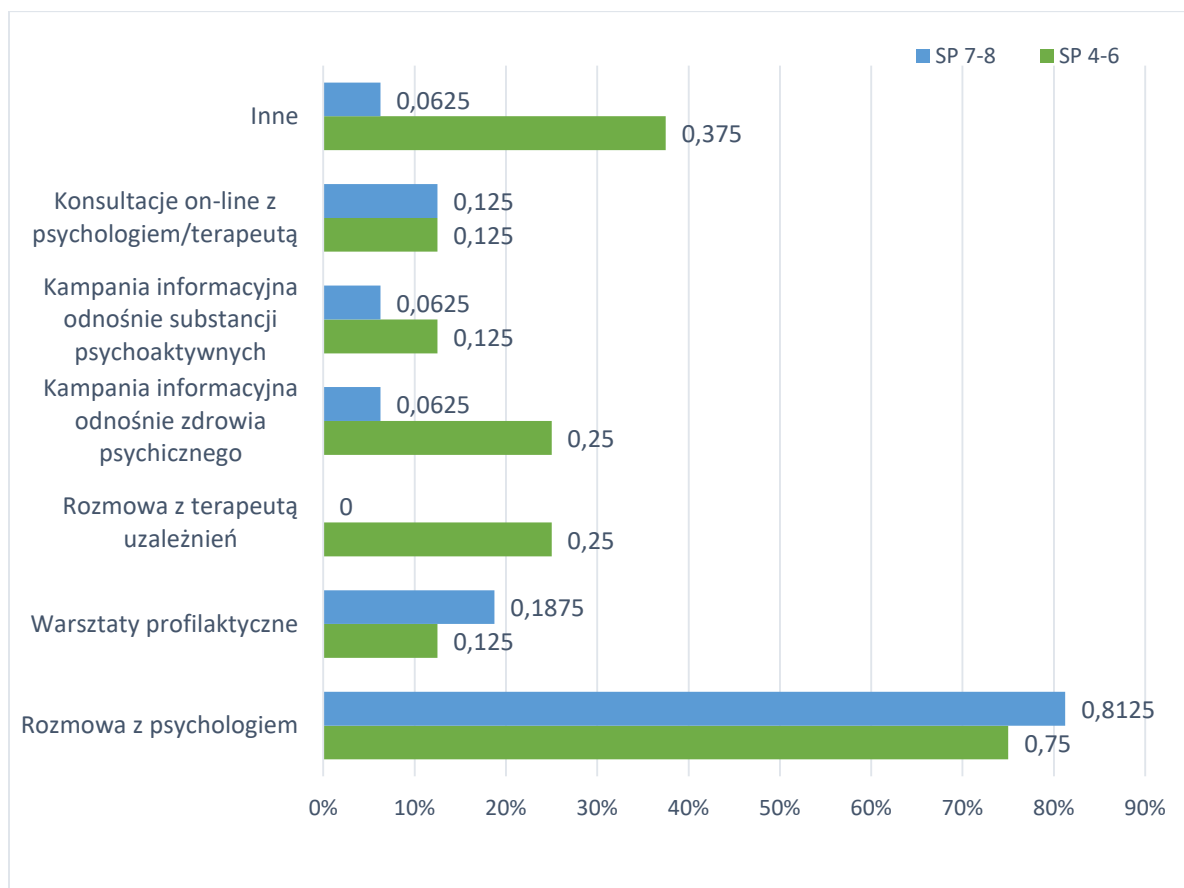

W związku z obniżonym samopoczuciem, **12% uczniów klas 4-8 i 15% uczniów klas 7-8 odczuwa potrzebę specjalistycznego wsparcia**. Jeżeli chodzi o formę pomocy, to uczniowie ci wskazywali najczęściej na rozmowę z psychologiem (SP 4-6- 75%; SP 7-8- 81%).

Wykres 75. Czy dostrzegasz potrzebę wsparcia (np. rozmowa z psychologiem, warsztaty z terapeutą, warsztaty profilaktyczne)?

Wykres 76. Jakie wsparcie byłoby Ci najbardziej potrzebne (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)?

Podsumowanie części diagnostycznej

Podsumowanie badań ankietowych

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w Gminie Klimontów można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii dorosłych mieszkańców Gminy Klimontów

- ✓ Mieszkańcy Gminy Klimontów za najistotniejsze problemy w ich środowisku lokalnym uznali pogorszenie kondycji psychicznej w związku z izolacją w czasie pandemii Covid-19, uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej oraz bezrobocie. Z kolei, jako najmniej istotny problemy badani wskazali bezdomność.
- ✓ Większość respondentów- 67% posiada pracę. Ci badani, którzy nie posiadają zatrudnienia, wskazywali najczęściej, że przyczyną bezrobocia w ich przypadku jest zbyt mała ilość miejsc pracy w gminie; to, że potrafią poradzić sobie bez pracy, a także brak dojazdu do miejsca pracy. Należy wspierać wszelkie inwestycje mające na celu powstawanie nowych miejsc pracy, a także prowadzić ciągłe działania na rzecz powstawania nowych miejsc pracy na terenie gminy poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków inwestowania.
- ✓ Większość mieszkańców jest zadowolona zarówno ze swojej sytuacji mieszkaniowej, jak i materialnej.
- ✓ Prawie połowa badanych- 43% ocenia współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi przeciętnie, a łącznie 27% dobrze i bardzo dobrze. Aktywnie działające organizacje pozarządowe potrafią skutecznie odpowiadać na wiele potrzeb społeczności lokalnej, istotne jest zatem stałe rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi stowarzyszeniami.
- ✓ Ponadto, nieco ponad połowa badanych jest zdania, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w Gminie zaspokajana. Zdaniem mieszkańców największej uwagi ze strony władz wymaga opieka zdrowotna.
- ✓ Zdecydowana większość mieszkańców Gminy Klimontów czuje się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania.

- ✓ Jak wynika z badań przeprowadzonych w Gminie Klimontów, 42% mieszkańców utrzymuje bardzo dobre relacje z najbliższymi sąsiadami, a 48% oceniło je, jako poprawne. Natomiast 5% respondentów wskazało, że jest z najbliższymi sąsiadami w konflikcie, a 5% nie utrzymuje żadnych relacji z najbliższymi sąsiadami.
- ✓ Zdecydowana większość mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Badani wskazywali najczęściej na potrzebę pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji spowodowanej pandemią, udzielania wsparcia psychologicznego dla rodzin oraz prowadzenia warsztatów profilaktycznych dla uczniów.
- ✓ Zdecydowana większość badanych nie ma w swoim otoczeniu osób znanych osobiście lub też ze słyszenia, które przyjmują substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od substancji oraz uzależnieniom behawioralnym i rozpowszechniania wiedzy o konsekwencjach jakie za sobą niosą. Aczkolwiek, kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami, czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.
- ✓ Uzyskane wartości pozwalają sądzić, że większość mieszkańców Gminy Klimontów nie przejawia postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla autokratycznego modelu wychowania. Należałoby jednak zwrócić większą uwagę na rozpowszechnianie informacji na temat tego, że stosowania kar cielesnych jest zakazane przez prawo oraz tego, jakie negatywne konsekwencje niesie za sobą ich stosowanie względem dzieci. Dodatkowo, niespełna 1/5 badanych posiada wiedzę na temat instytucji, do których należy się zwrócić, by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy w rodzinie. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.

- ✓ 17% wskazało że mają w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy w rodzinie. Ponadto, 29% podejrzewa, że osoby, które znają mogą być ofiarami przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy w rodzinie może być zatem znacznym problemem w lokalnej społeczności.
- ✓ Łącznie 24% respondentów zaobserwowało zmiany w swoim nastroju w wyniku wybuchu pandemii Covid- 19, z czego 18% wskazuje na jego pogorszenie. Ważne jest więc, aby w najbliższej perspektywie czasowej położyć większy nacisk na aspekt zdrowia psychicznego, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Istotne będzie tutaj wzmocnienie systemów pomocy: społecznej i socjalnej dla mieszkańców, którzy na skutek pandemii znaleźli się w trudnej sytuacji materialnej oraz psychicznej oraz diagnoza i wsparcie psychologiczne dla dzieci i młodzieży.
- ✓ W subiektywnej ocenie prawie połowy badanych sytuacja osób starszych w gminie jest dobra (49%), 10% uważa, że jest zła, a 41% nie ma zdania w tej kwestii. Poza tym, prawie 1/5 badanych uważa, że oferta skierowana do osób starszych jest niewystarczająca i brakuje m.in. miejsc spotkań dla seniorów oraz zajęć skierowanych do osób starszych. Należy położyć większy nacisk na propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się” pozwalających na jak najdłuższe zachowanie sprawności, samodzielności i aktywności w życiu społecznym zawodowym, a także organizację wydarzeń oraz podejmowanie działań promujących integrację wewnątrz i między pokoleniową.
- ✓ Zdaniem 54% badanych osoby niepełnosprawne nie są wykluczone społecznie w środowisku lokalnym. Natomiast 8% mieszkańców wskazało, że takie osoby nie są akceptowane. Pozostałe 38% nie ma zdania na ten temat. Ponad połowa badanych uważa, że osoby niepełnosprawne nie są w stanie znaleźć zatrudnienia na terenie gminy. Należy zwrócić większą uwagę na organizację środowiskowych form wsparcia i integracji osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych, aktywizację zawodową tej grupy, a także umożliwić osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą aktywny udział w działalności sportowej i kulturalnej gminy.

2. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej

- ✓ Najistotniejszymi zdaniem pracowników OPS problemami w środowisku lokalnym są uzależnienie rodzin od korzystania z różnych form pomocy społecznej, uzależnienie od alkoholu oraz bezrobocie. Z kolei za najmniej istotny problem ta grupa respondentów uznała bezdomność.
- ✓ Zdecydowana większość respondentów- 83% odpowiedziało, że zgadza w pełni z tym, że instytucja, w której pracują pomaga w przewyżaniu trudnych sytuacji życiowych, a 17%, że zgadza się częściowo. Poza tym, żaden z badanych nie wskazał, że odczuwa symptomy wypalenia zawodowego. Uzyskane wyniki świadczą pośrednio, że badani pracownicy widzą efektywność i skuteczność swojej pracy, a tym samym odczuwają z niej satysfakcję.
- ✓ Jak wynika z przeprowadzonych badań 100% respondentów zdecydowanie lub częściowo zgadza się, że władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej. Poza tym, 100% badanych uważa, że władze gminy wychodzą naprzeciw zgłaszanym przez OPS problemom. Świadczy to o dobrej współpracy lokalnych władz z jednostką OPS.
- ✓ 75% uważa, że większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w Gminie zaspokajana. Przeciwnego zdania jest 25% respondentów. Może z tego wynikać, że podejmowane działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych są w niektórych obszarach niedostateczne.
- ✓ Większość pracowników OPS dostrzegają potrzebę prowadzenia działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Respondenci wskazywali najczęściej na potrzebę otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień, udzielania wsparcia psychologicznego dla rodzin, pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji spowodowanej pandemią oraz prowadzenia ogólnopolskich kampanii profilaktycznych.

3. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

- ✓ Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Klimontów jest na średnim poziomie ryzyka- inicjację alkoholową ma za sobą 14% badanych uczniów klas 4-6 oraz 18% uczniów klas 7-8. Wraz z wiekiem rośnie odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową.
- ✓ Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne w towarzystwie rodziny lub podczas spotkań ze znajomymi. Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta.

Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą. Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży powinny mieć zarówno charakter edukacyjny, jak i dostarczać im alternatywnych form spędzania wolnego czasu.

- ✓ Badania wykazały, że pewien odsetek badanych uczniów pali wyroby tytoniowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 7% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8. Palenie wyrobów tytoniowych jest więc mniej popularne wśród młodych mieszkańców gminy aniżeli spożywanie alkoholu. Budzi jednak niepokój iż, uczniowie najczęściej wskazują, że podczas spotkań ze znajomymi. Jednocześnie niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

- ✓ Jak wynika z badań zażywanie substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze nie jest rozpowszechnionym problemem. Do zażywania narkotyków i/lub dopalaczy kiedykolwiek w życiu przyznało się 1% uczniów klas 4-6 oraz 1% uczniów klas 7-8. Poza tym, badani w większości twierdzą, że nie wiedzą czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w ich środowisku. Mimo wszystko, należy zwrócić uwagę również na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych.
- ✓ Kolejnym zauważalnym problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku rówieśniczym. Niektórzy z uczniów kilka razy w tygodniu, a nawet na co dzień doświadczają przemocy fizycznej oraz psychicznej ze stronnych swoich kolegów i koleżanek w szkole. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują także, że pewien odsetek dzieci i młodzieży z terenu Gminy Klimontów może dokonywać różnorodnych aktów autoagresji, co zauważają ich rówieśnicy. Otrzymane wyniki powinny skłonić do zapoczątkowania lub rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy, autoagresji oraz rozwiązywania konfliktów. Preferowane byłyby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. To przede wszystkim dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na problem przemocy rówieśniczej. Preferowane byłyby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na

przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

- ✓ Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera, telefonu komórkowego czy na oglądaniu telewizji. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 5 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- ✓ Już 26% uczniów klas 4-6 oraz 30% uczniów klas 7-8 doświadczyło zjawiska „hejtowania” w przestrzeni internetowej. Uczniowie padali również ofiarami wielu innych działań z zakresu cyberprzemocy. W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
- ✓ Zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych. Już 17% młodszych oraz 15% uczniów starszych klas szkoły podstawowej ma doświadczenia związane z tego typu „rozrywką”. Również internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadań na lekcjach wychowawczych.
- ✓ Jak wynika z przeprowadzonych badań część badanych uczniów nie potrafi zagospodarować swojego czasu wolnego. Uczniowie często spędzają czas wolny przed telewizorem, komputerem czy korzystając ze smartfonów, przeznaczając go na oglądanie filmów, seriali, korzystanie z portali społecznościowych, rzadko kiedy na naukę, czy programy dokumentalne, informacyjne. Część badanych uczniów przyznaje, że w okolicy brakuje atrakcyjnych propozycji spędzania czasu wolnego, takich jak obiekty sportowe, tereny zielone, organizacje młodzieżowe. Należy poświęcić więcej uwagi ofercie zajęć oraz oddziaływań skierowanych do dzieci

i młodzieży na terenie gminy. Może istnieć potrzeba szerszego zdiagnozowania zasygnalizowanego problemu.

- ✓ Powrót dzieci do szkół po okresie izolacji wywołanej pandemią Covid-19 rodzi jeszcze większą konieczność ciągłego diagnozowania stanu psychicznego dzieci i młodzieży w szkołach ze szczególnym uwzględnieniem tych grup, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej czy zdrowotnej. Istnieje także potrzeba objęcia dzieci i młodzieży wszechstronnym wsparciem wychowawczym, profilaktycznym i pomocowym w różnorodnych formach i na jak najszerszą skalę (pomocą należy całą populację dzieci i młodzieży).

Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weakneeses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia.*

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego stanowi zbiór informacji na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Gminy Klimontów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w mieście, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, • aktywność organizacji pozarządowych oraz nieformalnych grup funkcjonujących na terenie gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak mieszkań chronionych, • ujemne saldo migracji, • utrzymujący się wskaźnik bezrobocia, • ujemny przyrost naturalny, • niski poziom wykształcenia części mieszkańców, • brak asystenta rodziny,

• dobry dostęp do edukacji podstawowej i opieki przedszkolnej,• funkcjonowanie żłobka gminnego,• dostęp do szkolnictwa ponadpodstawowego na terenie gminy,• funkcjonowanie świetlicy środowiskowej,• działalność Dziennego Domu „Senior+”,• aktywna działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury,• aktywna działalność Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej,• dobrze rozwinięta, stale modernizowana baza sportowa i oświatowa,• wykwalifikowani pracownicy OPS, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz GKRPAiN, stale podnoszący swoje kwalifikacje,• funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego z dostępnością pomocy psychoterapeutycznej i prawnej,• realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,• realizacja programów osłonowych• system stypendialny dla dzieci,• zapewnienie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy,• walory przyrodnicze i turystyczne,	• zbyt niskie wynagrodzenie pracowników,• niska stopa życiowa części mieszkańców,• brak dostępu do zajęć edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy,• brak specjalistów do prowadzenia terapii grupowej i indywidualnej rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie;• ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej,• brak inicjatywy do podjęcia leczenia ze strony osób uzależnionych,• wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

<ul style="list-style-type: none"> • brak problemu bezdomności. 	
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych, • promocja gminy i jej walorów (przyrodniczych, turystycznych, krajobrazowych), • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej, • działania gminy wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, • rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą, • promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży (w tym liczne działania z zakresu profilaktyki uzależnień skierowane do mieszkańców gminy), • zdecydowana większość mieszkańców Gminy Klimontów nie zna osobiście, ani ze słyszenia osób zażywających narkotyki/dopalacze; • korzystna atmosfera wychowawcza, • przyjazne środowisko szkolne, 	<ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych, • pogarszanie się sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy; • rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki, • zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy, • niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów, • wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień, • rosnący wraz z wiekiem odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową, narkotykową i tytoniową, • występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, • ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji, • postępujące zjawisko przemocy szkolnej

- pracownicy OPS nie odczuwają symptomów wypalenia zawodowego.

i agresji, a także autoagresji wśród dzieci i młodzieży,

- negatywny wpływ pandemii Covid- 19 na sytuację społeczno- gospodarczą oraz kondycję zdrowia psychicznego,
- przyzwolenie dorosłych na spożywanie alkoholu przez dzieci,
- zjawisko cyberprzemocy.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KLIMONTÓW NA LATA 2022-2028

Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klimontów jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Klimontów pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2022 – 2028, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- misję gminy- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misja Gminy Klimontów na lata 2022-2028 brzmi:

Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego i równych szans rozwoju wszystkim grupom społecznym, a także aktywizację osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym oraz integrację lokalnej społeczności.

Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a mieszkańcy zostaną zaktywizowani do samodzielnego i konstruktywnego rozwiązywania pojawiających się problemów. Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

Prognozowane działania przyczynią się do:

- ✓ poprawy stanu zdrowia i sprawności fizycznej, a także zapewnienia wykwalifikowanej opieki dla osób zależnych, w szczególności osób starszych, niepełnosprawnych oraz długotrwale chorych,
- ✓ inkluzji społecznej osób starszych,
- ✓ aktywizacji zawodowej i społecznej rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami,
- ✓ zwiększenia dostępu do specjalistycznych usług z zakresu działalności prawnej, psychologicznej i opiekuńczej dla osób w trudnej sytuacji,
- ✓ redukcji przyczyn i skutków uzależnień,
- ✓ umożliwienia dogodnych warunków kształcenia i zaspokojenia potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży,
- ✓ sprawnego identyfikowania przypadków przemocy w rodzinie, zapewnienia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz skutecznego oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie,
- ✓ zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego najuboższym mieszkańcom gminy,
- ✓ podniesienia kompetencji i potencjału osób, ubiegających się o zatrudnienie,
- ✓ poniesienia kompetencji rodzicielskich, w szczególności w rodzinach przejawiających trudności opiekuńczo- wychowawcze,
- ✓ zwiększenia świadomości w zakresie uzależnień, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
- ✓ zwiększenia świadomości na temat zdrowia psychicznego,
- ✓ ograniczenia negatywnych skutków społecznych pandemii Covid-10.
- ✓ podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców o podejmowanych przez samorząd działaniach i zamierzeniach,
- ✓ aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców miasta.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy Klimontów poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Realizacja strategii

Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klimontów na lata 2022 - 2028* opierać będzie na realizacji pięciu celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży równych szans rozwoju.

I CEL OPERACYJNY – Wspieranie rodziny we właściwym pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Programu Wspierania Rodziny;
- Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Zwiększenie zakresu i liczby działań profilaktycznych i aktywnych form pomocy dziecku i rodzinie;
- Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów;
- Udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej, terapeutycznej, rehabilitacyjnej oraz innych form wsparcia rodzinom będącym w kryzysie;
- Szkolenia i warsztaty dla rodziców wzmacniające ich kompetencje wychowawcze;
- Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niewydolnych wychowawczo;

- Zapewnienie rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej wsparcia rzeczowego oraz finansowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;
- Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparcia asystenta rodziny i pracownika socjalnego.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- ✓ liczba rozpowszechnionych informacji;
- ✓ liczba szkoleń i warsztatów dla rodziców podnoszących ich kompetencje rodzicielskie,
- ✓ liczba osób biorących udział w szkoleniach z zakresu kompetencji rodzicielskich
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa;
- ✓ liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- ✓ liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny;
- ✓ liczba rodzin objętych pomocą pracowników socjalnych;
- ✓ liczba imprez o charakterze kulturalnym.

Jednostka realizująca: Gmina Klimontów – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, GKRPAiN

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Tworzenie oferty i infrastruktury aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym w obszarze kultury, sportu i rekreacji;
- Realizacja systematycznych zajęć profilaktycznych dla młodzieży w aspekcie przeciwdziałania uzależnieniom od substancji, uzależnieniom behawioralnym oraz promujących zdrowy styl życia; kontynuacja realizowanych rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach;
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury szkolnej i obiektów edukacyjnych;
- Rozwój zajęć pozalekcyjnych kształtujących postawy kreatywne i aktywne dzieci i młodzieży
- Realizacja programów podnoszących wiedzę i kwalifikacje nauczycieli celem podniesienia jakości i poziomu nauczania;
- Organizowanie konkursów, zawodów i imprez międzyszkolnych aktywizujących dzieci i młodzież, w szczególności w zakresie rekreacji i sportu;
- Prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży na temat agresji, konfliktów i przemocy rówieśniczej;
- Prowadzenie kampanii profilaktycznych i innych działań (np. konkursy, spektakle, ogłoszenia, zaproszenia na ważne wydarzenia) skierowanych do dzieci i młodzieży;
- Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba placówek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka;
- ✓ liczba dzieci korzystających z zajęć świetlicowych;
- ✓ liczba klubów i stowarzyszeń sportowych;
- ✓ liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych;
- ✓ liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych i edukacyjnych;
- ✓ średnie wyniki nauczania w szkołach (%);
- ✓ liczba obiektów szkolnych wyposażonych w nowy sprzęt i narzędzia edukacyjne;
- ✓ liczba działań aktywizujących dzieci i młodzież w szczególności w zakresie rekreacji i sportu;
- ✓ liczba przeprowadzonych warsztatów dla dzieci z zakresu umiejętności społecznych;
- ✓ liczba przeprowadzonych szkoleń dla nauczycieli z zakresu doskonalenia zawodowego;
- ✓ liczba spotkań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz promujących zdrowy styl życia;
- ✓ liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.

Jednostka realizująca: Gmina Klimontów – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, GKRPAiN

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, fundusz zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Dalszy rozwój działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od substancji i uzależnieniom behawioralnym oraz przemocy domowej.

I CEL OPERACYJNY– Skuteczny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na terenie Gminy Klimontów;
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie;
- Wzmacnianie potencjału instytucji i organizacji realizujących zadania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- Tworzenie spójnych, opartych na aktualnej wiedzy i doświadczeniu praktycznym narzędzi pracy z osobami doświadczającymi przemocy oraz osobami stosującymi przemoc;
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba założonych Niebieskich Kart;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba osób korzystających z punktu konsultacyjnego;
- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy sprawcom i ofiarom przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba akcji społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Gmina Klimontów – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, GKRPAiN, ZI

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Klimontów;
- Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczające alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach od substancji i uzależnieniach behawioralnych oraz promowanie zdrowego stylu życia;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;
- Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych;
- Wspieranie placówek leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. Współpraca z grupami samopomocowymi AA, Al-anon;
- Monitorowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych na terenie gminy oraz pojawiania się nowych rodzajów uzależnień;
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych;
- ✓ liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- ✓ liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych,
- ✓ liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia;
- ✓ liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe.

Jednostka realizująca: Gmina Klimontów – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, GKRPAiN

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3 CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą.

I CEL OPERACYJNY: Zapewnienie osobom starszym warunków do samodzielnego życia w środowisku lokalnym i rodzinnym.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększanie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych;
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz seniorów;
- Organizacja wydarzeń oraz podejmowanie działań promujących integrację wewnątrz i między pokoleniową;

- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się” pozwalających na jak najdłuższe zachowanie sprawności, samodzielności i aktywności w życiu społecznym zawodowym;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom;
- Praca socjalna z osobami starszymi.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy osobom starszym;
- ✓ liczba inicjatyw skierowanych do osób starszych;
- ✓ liczba opiekunek świadczących usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania;
- ✓ liczba osób powyżej 70 roku życia, które objęto usługami opiekuńczymi
- ✓ liczba osób powyżej 70 roku życia korzystających z pomocy społecznej i formy ich wsparcia;
- ✓ liczba mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej.
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi na rzecz seniorów.

Jednostka realizująca: Gmina Klimontów – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, Dzienny Dom Senior+

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą w życiu społecznym i zawodowym.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Pomoc finansowa i rzeczowa dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, a także ich rodzinom i opiekunom;
- Zintegrowane działania instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób dotkniętych długotrwałą chorobą oraz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Umożliwianie osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej gminy;
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu z powodu długotrwałej choroby;
- ✓ liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia zatrudnionego w OPS opiekuna;
- ✓ liczba osób długotrwale chorych, którym udzielono wsparcia zatrudnionego w OPS opiekuna;

- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy niepełnosprawnym i przewlekle chorym;
- ✓ liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- ✓ ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- ✓ liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Jednostka realizująca: Gmina Klimontów – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy, jako organ wykonawczy, OPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PUP, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

4. CEL STRATEGICZNY: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu ubóstwem oraz bezrobociem

I CEL OPERACYJNY: Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom zmagającym się z problemem ubóstwa

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Coroczna ocena zasobów pomocy społecznej;
- Organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych);
- Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, bezdomnych osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa oraz formy ich wsparcia,
- ✓ liczba dzieci z osób ubogich, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych;
- ✓ liczba dzieci z rodzin ubogich, które dożywiano w trakcie nauki w szkole.

Jednostka realizująca: Gmina Klimontów – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy, OPS, GKRPAiN

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościoł

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II. CEL OPERACYJNY: Skuteczny system wsparcia osób i rodzin dotkniętych bezrobociem oraz zagrożonych długoterminowym pozostaniem bez pracy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Stałe monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Udostępnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Organizacja i finansowanie usług wspierających aktywizację zawodową;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet;
- ✓ liczba bezrobotnych długoterminowych;
- ✓ liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego;
- ✓ liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż.;
- ✓ liczba bezrobotnych niepełnosprawnych;
- ✓ liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych;
- ✓ liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia;
- ✓ liczba osób bezrobotnych, które skierowano na zajęcia w Centrum Integracji Społecznej;
- ✓ liczba usług wspierających aktywizację zawodową.

Jednostka realizująca: Gmina Klimontów – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, PUP,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

5 CEL STRATEGICZNY: Rozwój kapitału społecznego i aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy.

I CEL OPERACYJNY: Wzrost aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców oraz wzmocnienie roli partycypacji społecznej

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;
- Opracowanie i realizacja rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych,

spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;

- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych;
- Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zjawisku cyberprzemocy oraz pomoc ofiarom cyberprzemocy;
- Tworzenie sieci podmiotów współpracujących na rzecz środowiska lokalnego, w tym: edukowanie, aktywizowanie i animowanie przedstawicieli instytucji i organizacji, mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych;
- Tworzenie warunków do rozwijania i utrzymywania relacji sąsiedzkich;
- Wspieranie działalności grup młodzieżowych oraz organizacji wolontarystycznych;
- Wzmocnienie i rozwijanie umiejętności pracowników socjalnych działających na rzecz pełniejszej integracji społecznej klientów pomocy społecznej poprzez systematyczne ich doszkadzanie;
- Upowszechnianie informacji o aktualnej ofercie i formach świadczeń pomocowych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych, z którymi współpracuje samorząd;
- ✓ liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej;
- ✓ liczba działań edukacyjnych na temat zjawiska cyberprzemocy i bezpieczeństwa w sieci;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba lokalnych stowarzyszeń, klubów sportowych;
- ✓ liczba zorganizowanych szkoleń dla pracowników służb społecznych;
- ✓ liczba uczestników szkoleń;
- ✓ liczba udostępnionych informacji.

Jednostka realizująca: Gmina Klimontów – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta i Gminy, jako organ wykonawczy, OPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej;
- 2) Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Klimontów;
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Klimontów;
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla Gminy Klimontów;
- 5) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Klimontów;
- 6) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Ośrodka Pomocy Społecznej w Klimontowie, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań), a raz na 3 lata sporządzony zostanie raport rozszerzony.

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Wskazane, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki stanowiły podstawę do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klimontów na lata 2022- 2028 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak art. sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 500 plus”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

17

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin.20

28

28

37

Tabela 6. 41

Tabela 7. Jak Pani/Pan ocenia sytuację:46

Tabela 8. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.47

Tabela 9. Przekonania dotyczące wychowania.56

Tabela 10. Przekonania dotyczące przemocy.59

66

Tabela 12. Liczebność badanej grupy- uczniowie.73

Tabela 13. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 4-6.86

Tabela 14. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 7-8.87

120

21

Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Klimontów z powodu ubóstwa w latach 2019-2020.25

44

Wykres 4. Z jakich powodów nie posiada Pani/Pan pracy?44

Wykres 5. Źródłem utrzymania Pani/Pana gospodarstwa domowego jest (proszę zaznaczyć wszystkie stosowne odpowiedzi)45

Wykres 6. Czy Pani/Pana rodzina korzysta lub korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej?45

Wykres 7. Jak ocenia Pani/Pan współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi?48

Wykres 8. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył(a) Pani/Pan w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie Gminy (np. dożynki, uroczystości rocznicowe)?49

Wykres 9. Jaka była tego przyczyna?49

Wykres 10. Czy uważa Pani/Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w Gminie zaspokajana?50

Wykres 11. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/Pana ocenie wymagają większej uwagi (pytanie wielokrotnego wyboru):50

Wykres 12. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie na terenie gminy?51

Wykres 13. Jak ocenia Pani/Pan wzajemne relacje z najbliższymi sąsiadami?52

Wykres 14. Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień?53

Wykres 15. Jakie działania w tym zakresie są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne?54

54

Wykres 17. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?57

Wykres 18. Czy wie Pan/Pani gdzie może uzyskać pomoc ofiara przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?57

Wykres 19. Czy zmienił się Pana/Pani nastrój, gdy nastąpił czas izolacji społecznej?60

Wykres 20. Czy zaobserwował Pan/Pani jakies zmiany w zachowaniu swojego dziecka odkąd wybuchła pandemia?61

Wykres 21. Jak ocenia Pan/Pani sytuację seniorów w Gminie?62

Wykres 22. Czy oferta działań dla seniorów jest według Pani/Pana wystarczająca?63

Wykres 23. Czy osoby niepełnosprawne na terenie gminy są akceptowane?64

Wykres 24. Czy Pani/Pana zdaniem osoba niepełnosprawna może znaleźć pracę na terenie gminy?64

65

67

68

69

69

70

70

Wykres 32. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/Pana ocenie wymagają większej uwagi (pytanie wielokrotnego wyboru):71

71

72

Wykres 35. Jak czujesz się w swojej klasie?74

Wykres 36. Czy byłeś kiedyś na wagarach?75

Wykres 37. Powody wagarowania.76

Wykres 38. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?77

Wykres 39. Okoliczności inicjacji alkoholowej.77

Wykres 40. Jak często pijesz alkohol?78

Wykres 41. Rodzaj spożywanego alkoholu.79

Wykres 42. Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?79

Wykres 43. Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?80

Wykres 44. Okoliczności inicjacji nikotynowej.80

Wykres 45. Czy obecnie palisz papierosy?81

Wykres 46. Czy łatwo jest kupić papierosy, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?81

Wykres 47. Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?82

83

Wykres 49. Rodzaj przyjmowanych substancji (pytanie wielokrotnego wyboru).83

Wykres 50. Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?84

Wykres 51. Czy łatwo jest kupić narkotyki w Twoim środowisku?84

Wykres 52. Rodzaj doświadczanej przemocy w szkole ze strony rówieśników (pytanie wielokrotnego wyboru).89

Wykres 53. Jak często doświadczasz którejkolwiek z form przemocy w szkole ze strony innych uczniów?89

Wykres 54. Czy zaobserwowałeś/łaś w swoim otoczeniu zachowania autoagresywne (np. "cięcie się", samookaleczanie)?90

Wykres 55. Częstotliwość korzystania z komputera.92

Wykres 56. Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera (pytanie wielokrotnego wyboru)?92

Wykres 57. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie byłoby dostępu do Internetu?93

Wykres 58. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?94

Wykres 59. Na czym spędzasz najwięcej czasu korzystając z telefonu?95

Wykres 60. Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6.97

Wykres 61. Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8.98

Wykres 62. Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze)?99

Wykres 63. Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?100

Wykres 64. Ile czasu dziennie przeznaczasz na oglądanie telewizji?101

Wykres 65. Rodzaje najczęściej oglądanych programów. 102

Wykres 66. Czy Twoi rodzice wiedzą, co robisz w wolnym czasie? 103

Wykres 67. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny? 104

Wykres 68. Czy uważasz, że w Twojej okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu? Jeśli nie to, co mogłoby być lepiej? 105

Wykres 69. Jakie jest Twoje samopoczucie w porównaniu z okresem sprzed pandemii? 106

Wykres 70. Odczuwanie smutku i przygnębienia. 108

Wykres 71. Czy jesteś zadowolony z siebie? 108

Wykres 72. Moje relacje z rówieśnikami przed pandemią oceniam, jako... 109

Wykres 73. Z iloma rówieśnikami kontaktujesz się w sprawach pozaszkolnych w ciągu tygodnia? 110

Wykres 74. Jakie masz odczucia związane z edukacją zdalną? 111

Wykres 75. Czy dostrzegasz potrzebę wsparcia (np. rozmowa z psychologiem, warsztaty z terapeutą, warsztaty profilaktyczne)? 112

Wykres 76. Jakie wsparcie byłoby Ci najbardziej potrzebne (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)? 112

UZASADNIENIE

Zgodnie z dyspozycją art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.) do zadań gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Z kolei art. 16b w/w ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią
3. określenia: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunku niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Opracowana przez Małopolskie Centrum Profilaktyki Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klimontów na lata 2022-2028, objęta treścią niniejszej uchwały, uwzględnia wszystkie wymienione wyżej elementy.

Jest to podstawowy dokument planistyczny w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym. Jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Klimontów jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Podjęcie uchwały jest zasadne.